

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія

Автори: **О. В. Гончарова,**
Є. Д. Коротенко,
Т. З. Косовська,
Н. І. Ковальова

ГРАМАТИКА СУЧАСНОЇ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник

для студентів вищих навчальних закладів
денної та заочної форм навчання

До друку прим.
Перший проректор
_____ А. М. Фесенко

Затверджено
на засіданні
вченої ради
Протокол № від

Краматорськ 2009

**О. В. ГОНЧАРОВА, Є. Д. КОРОТЕНКО,
Т. З. КОСОВСЬКА, Н. І. КОВАЛЬОВА**

**ГРАМАТИКА СУЧАСНОЇ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія

О. В. Гончарова, Є. Д. Коротенко,
Т. З. Косовська, Н. І. Ковальова

ГРАМАТИКА СУЧАСНОЇ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник

для студентів вищих навчальних закладів
денної та заочної форм навчання

Затверджено
на засіданні
вченої ради
Протокол №

від

Краматорськ 2009

УДК 811.111

ББК 81.2

Г 65

Рецензенти:

Глущенко В. А., доктор філологічних наук, професор кафедри загального і російського мовознавства, теорії й історії літератури Слов'янського державного педагогічного університету.

Бодик О. П., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедрою української філології та методики викладання мов Краматорського економіко-гуманітарного інституту.

Г 65 Граматика сучасної англійської мови : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів денної та заочної форм навчання / О. В. Гончарова, Є. Д. Коротенко, Т. З. Косовська, Н. І. Ковальова. – Краматорськ : ДДМА, 2009. – 208 с.
ISBN

Посібник складається з 20 розділів, які охоплюють основні граматичні явища сучасної англійської мови. Кожен розділ містить спрощено сформульовані правила, таблиці, а також практичні вправи та тести на розпізнавання граматичних конструкцій, які мають бути засвоєні рецептивно.

Посібник може використовуватися як для самостійної роботи студентів, так і для роботи під час аудиторних занять. Призначений для студентів технічних вузів денної та заочної форм навчання.

УДК 811.111

ББК 81.2

ISBN

© О. В. Гончарова,
Є. Д. Коротенко,
Т. З. Косовська,
Н. І. Ковальова.
© ДДМА, 2009.

ЗМІСТ

Lesson 1. Англійський алфавіт	
1.2 Практичні завдання.....	
Lesson 2. Іменник	
2.1 Утворення множини іменників	
2.2 Правила правопису множини іменників	
2.3 Окремі випадки утворення множини іменників.....	
2.4 Присвійний відмінок	
2.5 Практичні завдання.....	
2.6 Підсумкові тести з граматики.....	
Lesson 3 Артикль	
3.1 Вживання неозначеного артикля.....	
3.2 Вживання означеного артикля	
3.3 Відсутність артикля перед обчислюваними іменниками	
3.4 Вживання артикля з власними іменниками	
3.5 Практичні завдання.....	
3.6 Підсумкові тести з граматики.....	
Lesson 4. Прикметник	
4.1 Практичні завдання.....	
4.2 Підсумкові тести з граматики.....	
Lesson 5. Числівник	
5.1 Практичні завдання.....	
Lesson 6. Займенник	
6.1 Особові займенники	
6.2 Присвійні займенники	
6.3 Зворотні займенники	
6.4 Вказівні займенники.....	
6.5 Питальні займенники.....	
6.6 Неозначені займенники	
6.7 Кількісні займенники	
6.8 Практичні завдання.....	
6.9 Підсумкові тести з граматики.....	
Lesson 7. Прийменник	
Lesson 8. Дієслово	
8.1 Неозначені часи дієслова	
8.1.1 Теперішній неозначений час	
8.1.2 Минулий неозначений час	
8.1.3 Майбутній неозначений час	
8.2 Практичні завдання.....	
8.3 Підсумкові тести з граматики.....	

Lesson 9. Тривалі часи дієслова	
9.1 Теперішній тривалий час	
9.2 Минулий тривалий час	
9.3 Майбутній тривалий час	
9.4 Практичні завдання	
9.5 Підсумкові тести з граматики.....	
Lesson 10. Перфектні часи дієслова	
10.1 Теперішній перфектний час.....	
10.2 Минулий перфектний час	
10.3 Майбутній перфектний час.....	
10.4 Практичні завдання	
10.5 Підсумкові тести з граматики	
Lesson 11. Узгодження часів	
11.1 Практичні завдання	
Lesson 12. Модальні дієслова	
12.1 Дієслово can	
12.2 Дієслово may	
12.3 Дієслово must	
12.4 Дієслова should і ought	
12.5 Модальне дієслово to have	
12.6 Модальне дієслово to be	
12.7 Практичні завдання	
12.8 Підсумкові тести з граматики	
Lesson 13. Типи питальних речень	
13.1 Практичні завдання	
Lesson 14. Пасивний стан дієслова	
14.1 Практичні завдання	
14.2 Підсумкові тести з граматики	
Lesson 15. Інфінітив	
15.1 Значення і вживання форм інфінітива.....	
15.2 Функції інфінітива в реченні	
15.3 Практичні завдання	
Lesson 16	
16.1 Об'єктний інфінітивний комплекс	
16.1.1 Вживання об'єктного інфінітивного комплексу.....	
16.2 Суб'єктний інфінітивний комплекс	
16.2.1 Вживання суб'єктного інфінітивного комплексу	
16.2.2 Переклад суб'єктного інфінітивного комплексу на українську мову	
16.3 Практичні завдання	

Lesson 17. Дієприкметник	
17.1 Утворення дієприкметників.....	
17.2 Форми дієприкметників	
17.3 Значення та вживання Present Participle	
17.4 Значення та вживання Past Participle	
17.5 Функції дієприкметника в реченні.....	
17.6 Практичні завдання.....	
Lesson 18	
18.1 Об'єктний дієприкметниковий комплекс	
18.2 Суб'єктний дієприкметниковий комплекс	
18.3 Незалежний дієприкметниковий комплекс.....	
18.4 Практичні завдання.....	
Lesson 19. Герундій	
19.1 Дієслівні властивості герундія	
19.2 Іменникові властивості герундія.....	
19.3 Вживання герундія.....	
19.4 Герундій і віддієслівний іменник.....	
19.5 Переклад герундія українською мовою.....	
19.6 Комплекси з герундієм.....	
19.7 Практичні завдання.....	
19.8 Підсумкові тести з граматики.....	
Lesson 20. Умовні речення	
20.1 Практичні завдання.....	
20.2 Підсумкові тести з граматики.....	
Тексти для читання	
Література	
Додаток А. Вимоги до студентів при вивченні курсу	

Lesson 1

Граматика: Англійський алфавіт The English Alphabet
--

АНГЛІЙСЬКИЙ АЛФАВІТ

Aa, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Mm,
Nn, Oo, Pp, Qq, Rr, Ss, Tt, Uu, Vv, Ww, Xx, Yy, Zz

1.1 Практичні завдання

Вправа 1. Заповніть проміжки відсутніми літерами.

Pl...ce, l...brary, lang...age, dre...s, fl..., wa...ch, cl...ck, cou...try, ...ye,
b...s, bus..., p...rty, r...y, thi...f, co...pany, Ne...ro, m...ss, l...af, w...lf, g...ass,
k...y, f...x, h...lf, l...fe, d...y, p...ay, fact...ry, c...ty, col...ny, r...of, mo...th,
op...ortunity, jou...ney, s...elf, h...ro.

Ma..., w...man, to...th, ...oot, g...ose, ch...ld, mo....se.

Po...tman, son-in-l...w, editor-in-ch...ef, f...sherman, sc...oolgirl, s...ster-
in-law, text-b...ok, pocketkn...fe, pas...erby, st...tesman.

Вправа 2. Розташуйте іменники за алфавітом.

Wool, air, airship, word, aviation, assistance, assistant, paper, hour, bread,
darkness, water, sea, cheese, happiness, event, glass, hero, sand, music, piano,
friend, friendship, quickness, tobacco, cigarette, copper, armchair, coffee, ship,
coin, university, money, ink, banknote, meat, silver, watch, timber, tree, idea,
ice, furniture, chalk, heat, cow, milk, butter, horse, obligation, machine,
equipment, instrument, speed, umbrella.

Вправа 3. Назвіть послідовно літери у таких словах.

A star, a mountain, a tree, a shilling, a king, the waiter, the queen, a man,
the man, a woman, an eye, a box, the city, a boy, a goose, the watch, a mouse,
a dress, a toy, the sheep, a tooth.

Вправа 4. Виправте літери в словах.

1. The naw clob of the workurs. 2. The poims of Lermontov. 3. The clothys
of the bois. 4. The wolls of the ruum. 5. The ploys of Shakespeare. 6. The vaice of
his sester. 7. The arders of the Commander-in-Chief. 8. The pages of the book.
9. The wotch of me friend Peter. 10. The birthday of my daughter Helen. 11. The
parents of all the other boys. 12. The boats of the fishermen. 13. The opynion of
the luywer. 14. The signatyre of Mr. Brown. 15. The effer of the seller. 16. The
canclysions of the expirt. 17. The hause of my father-in-low.

Lesson 2

Граматика: Іменник. Утворення множини іменників. Присвійний відмінок
The Noun. The Possessive Case.

ІМЕННИК

2.1 Утворення множини іменників

Іменники в англійській мові поділяються на зліченні (countable nouns) і незліченні (uncountable nouns).

Зліченні іменники означають предмети, які можна полічити: **a chair** *стілець*, **an engineer** *інженер*, **a question** *запитання*

Незліченні іменники — це назви речовин і багатьох абстрактних понять, які не піддаються лічбі: **water** *вода*, **milk** *молоко*, **freedom** *свобода*, **friendship** *дружба* та ін.

Зліченні іменники вживаються в однині (the singular) і множині (the plural). Незліченні іменники множини не мають.

Більшість іменників у англійській мові утворюють множину додаванням до форми однини закінчення -s, -es, закінчення вимовляється:

[s] — після глухих приголосних, крім [s], [ʃ], [t]:

a lamp *лампа* — lamps [læmps]

a lake *озеро* — lakes [leɪks]

[z] — після голосних і дзвінких приголосних, крім [z], [ʒ], [dʒ]:

a train *поїзд* — trains [traɪnz]

a name *ім'я* — names [neɪmz]

a sea *море* — seas [si:z]

[ɪz] — після звуків [s], [z], [ʃ], [tʃ], [ʒ], [dʒ]:

a place *місце* — places [ˈpleɪsɪz]

a rose *троянда* — roses [ˈrəʊzɪz]

a wish *бажання* — wishes [ˈwɪʃɪz]

a bench *лава* — benches [ˈbentʃɪz]

a garage *гараж* — garages [ˈɡærɑ:ʒɪz]

a page *сторінка* — pages [ˈpeɪdʒɪz]

2.2 Правила правопису множини іменників

На письмі більшість іменників мають у множині закінчення -s. Закінчення -s додається, якщо:

а) іменник в однині закінчується на -s, -ss, -sh, -ch, -tch, -x:

a bus *автобус* — buses

lunch *сніданок* — lunches

a class *клас* — classes

a watch *годинник* — watches

a bush *кущ* — bushes

a box *ящик* — boxes

б) іменник в однині закінчується на -у з попередньою приголосною; при цьому у змінюється на і:

a story *оповідання* — stories

a fly *муха* — flies

в) іменник в однині закінчується на -о з попередньою приголосною:

a hero *герой* — heroes

a tomato *помідор* — tomatoes

Винятки: a piano *рояль* — pianos

a photo *фото* — photos

2.3 Окремі випадки утворення множини іменників

У деяких іменниках, що в однині закінчуються на -f або -fe у множині f змінюється на v з додаванням закінчення -(e)s; буквосполучення -ves вимовляється [vz]:

a wife *дружина* — wives

a leaf *лист* — leaves

a shelf *полиця* — shelves

a wolf *вовк* — wolves

a calf *теля* — calves

a half *половина* — halves

a knife *ніж* — knives

a life *життя* — lives

Ці форми множини треба запам'ятати, тому що у багатьох іменниках цього ж типу множина утворюється за загальним правилом — додаванням закінчення -s без зміни f на v, наприклад:

a roof *дах* — roofs

a chief *ватажок* — chiefs

a kerchief *хустка* — kerchiefs

a safe *сейф* — safes

Якщо іменник в однині закінчується на -th [θ] після голосного або дифтонга, то у множині кінцевий звук [θ] змінюється на [z], після якого закінчення множини вимовляється [z]:

a path *стежка* — paths

a mouth *рот* — mouths

Але якщо перед кінцевим -th стоїть приголосний або короткий голосний, то множина утворюється за загальним правилом:

a month [mʌnθ] *місяць* — months [mʌnθs]

a smith [smɪθ] *коваль* — smiths [smɪθs]

У слові **house** *будинок* кінцевий звук [s] перед закінченням множини змінюється на [z].

a house [haus] — houses ['hauzɪz]

Множина деяких іменників утворюється зміною кореневого голосного (без додавання закінчення):

a man [mæn] *чоловік* — men [men]

a woman *жінка* — women ['wɪmɪn]

a foot [fʊt] *нога* — feet [fi:t]

a tooth [tu:θ] *зуб* — teeth [ti:θ]

a goose [ɡu:s] *гуска* — geese [ɡi:s]

a mouse [maʊs] *миша* — mice [maɪs]

a child [tʃaɪld] *дитина* — children

Іменники *sheep вівця, deer олень, swine свиня, fish риба* та назви деяких порід риб мають однакову форму в однині і множині:

So much snow had fallen that it killed half the sheep and even many of the deer.

Випало так багато снігу, що загинуло половина овець і навіть багато оленів

He caught a lot of fish.

Він спіймав багато риби.

Деякі іменники латинського і грецького походження зберігають форми множини, які вони мали в цих мовах:

a phenomenon *явище* — phenomena

a crisis *криза* — crises

a radius *радіус* — radii

У складних іменниках форму множини приймає лише головний іменник:

a daughter-in-law *невістка* — daughters-in-law

a school-mate *шкільний товариш* — school-mates

Якщо ж складний іменник утворений з інших частин мови, то закінчення множини додається в кінці слова:

forget-me-not *незабудка*—forget-me-nots

merry-go-round *карусель* — merry-go-rounds

В англійській мові, як і в українській, є іменники, що вживаються тільки в однині або тільки в множині.

Так, назви речовин, а також багато іменників, що виражають абстрактні поняття, вживаються тільки в однині: *chalk крейда, silver срібло, peace мир, courage відвага* та ін.

Деякі іменники в англійській мові вживаються тільки в однині, а відповідні їм іменники в українській мові мають форми однини й множини або навіть тільки множини, наприклад: *advice порада, поради; knowledge знання; information інформація, відомості; news новина, новини; progress успіх, успіхи; money гроші.*

До іменників, які в англійській мові вживаються лише в множині, належать, як і в українській мові, назви предметів, що складаються з двох рівних або подібних частин, наприклад: *tongs обценьки, spectacles окуляри, trousers штани, scissors ножиці* та ін

Тільки форму множини мають і деякі інші іменники, українські відповідники яких можуть вживатися в однині і множині, а деякі навіть тільки в однині, наприклад *goods товар, товари, clothes одяг, contents зміст, wages зарплата* тощо.

2.4 Присвійний відмінок

Присвійний відмінок відповідає на запитання *whose?* (*чий?, чия?, чий?, чия?*).

Присвійний відмінок однини утворюється додаванням до іменника апострофа і закінчення *-s*.

Jack's friends	<i>друзі Джека</i>
Kate's toy	<i>іграшка Каті</i>
Uncle Tom's Cabin	<i>хатина дядька Тома</i>
Olga's brother	<i>брат Ольги</i>
Alice's adventures	<i>Алісині пригоди</i>
George's room	<i>кімната Джорджа</i>

Якщо іменник в однині закінчується на *-s*, *-ss*, *-x*, то на письмі в присвійному відмінку додається здебільшого тільки апостроф, хоча звичайне позначення *'s* також можливе; в обох випадках закінчення вимовляється [*iz*]:

James' (або James's) coat	<i>пальто Джеймса</i>
Karl Marx' (або Marx's) life	<i>життя Карла Маркса</i>

Якщо іменник у множині закінчується на *-s*, то в присвійному відмінку множини до нього додається лише апостроф, а у вимові ніяких змін не відбувається:

the pupils — the pupils' meeting

Якщо іменник у множині не закінчується на *-s*, то його присвійний відмінок утворюється так само, як і в однині, тобто додаванням *'s*: *children's shoes*.

Іменник у присвійному відмінку, як правило, стоїть перед іншим іменником і є означенням до нього. На українську мову він перекладається родовим відмінком іменника або присвійним прикметником:

Peter's note-book   *зошит Петра, Петрів зошит.*

У присвійному відмінку вживаються в основному іменники, що означають назви істот:

<i>my friend's mother</i>	<i>мати мого друга</i>
<i>the hawk's nest</i>	<i>гніздо яструба</i>

Крім назв істот, у присвійному відмінку вживаються:

а) іменники, що означають час і відстань:

<i>last week's salary</i>	<i>зарплата за минулий тиждень</i>
<i>two years' absence</i>	<i>дворічна відсутність</i>
<i>at a mile's distance</i>	<i>на відстані в одну милю</i>

б) назви країн, міст, а також слова **country** країна; **town, city** місто; **world** світ; **ocean** океан; **river** річка:

<i>Kyiv's parks</i>	<i>парки Києва</i>
<i>England's foreign trade</i>	<i>зовнішня торгівля Англії</i>
<i>the river's banks</i>	<i>береги річки</i>

в) назви планет: **the sun** *сонце*, **the moon** *місяць*, **the earth** *земля*:

the sun's rays

промені сонця

the moon's surface

поверхня місяця

г) збірні іменники типу **government** *уряд*; **party** *партія*; **army** *армія*; **crew** *команда, екіпаж*; **family** *сім'я*; **society** *суспільство, товариство*:

the government's proposals

пропозиції уряду

the Society's members

члени товариства

Присвійний відмінок трапляється також у стійких словосполученнях, наприклад: **a stone's throw** *незначна відстань*, **to one's heart's content** *досхочу*.

2.5 Практичні завдання

Вправа 1. Розподіліть іменники на дві групи: а) злічені, б) незлічені.

Wool, air, airship, word, aviation, assistance, assistant, paper (папір), paper (газета), hour, bread, darkness, water, sea, cheese, happiness, event, glass (скло), glass (стакан), hero, sand, music, piano, friend, friendship, quickness, tobacco, cigarette, copper, armchair, coffee, ship, coin, university, money, ink, banknote, meat, silver, watch, timber, tree, idea, ice, furniture, chalk, heat, cow, milk, butter, horse, obligation, machine, equipment, instrument, speed, umbrella.

Вправа 2. Утворіть форми множини іменників.

Place, library, language, dress, fly, watch, clock, country, eye, bus, bush, party, ray, thief, company, Negro, mass, leaf, wolf, glass, key, fox, half, life, day, play, factory, city, colony, roof, month, opportunity, journey, shelf, hero.

Man, woman, tooth, foot, goose, child, mouse.

Postman, son-in-law, editor-in-chief, fisherman, schoolgirl, sister-in-law, text-book, pocket-knife, passer-by, statesman.

Вправа 3. Утворіть форми присвійного відмінку іменників.

1. The new club of the workers.
2. The poems of Lermontov.
3. The clothes of the boys.
4. The walls of the room.
5. The plays of Shakespeare.
6. The voice of his sister.
7. The orders of the Commander-in-Chief.
8. The pages of the book.
9. The watch of my friend Peter.
10. The birthday of my daughter Helen.
11. The parents of all the other boys.
12. The boats of the fishermen.

13. The opinion of the lawyer.
14. The signature of Mr. Brown.
15. The offer of the seller.
16. The conclusions of the expert.

Вправа 4. Перекладіть англійською мовою.

1. Чи знаєте Ви адресу Іванова?
2. Чи маєте Ви мапу Європи?
3. Робочий день мого брата починається о 9 годині.
4. Чи Ви спитали думку лікаря?
5. Сестра жінки мого брата працює на цій фабриці.
6. Чоловік моєї сестри Олени відбув до Києва.
7. Ми ще не отримали відповіді покупців.
8. Вони повідомили нас про прибуття пароплаву.
9. Мені не відомо ще рішення директора.

2.6 Підсумкові тести з граматики

Іменник, категорії числа та відмінка

1. Доберіть іменник у необхідній формі.

1. We are .....
a) engineer's; b) engineers'; c) engineers; d) engineer.
2. The ..... are on the table.
a) matches'; b) matches; c) match; d) match's.
3. My ..... name is Mary.
a) sister; b) sisters; c) sisters'; d) sister's.
4. My ..... flats are light and comfortable.
a) friend's; b) friends'; c) friend; d) friends.
5. They are .....
a) brother's; b) brothers'; c) brothers; d) brother.
6. .... 2 children are the students.
a) Mary's; b) Mary; c) Marys'; d) Maries.
7. What kind of ..... is this ?
a) classroom's; b) classrooms'; c) classroom; d) classrooms.
8. The ..... in my room are yellow.
a) wall; b) walls; c) wall's; d) walls'.
9. Does your ..... wife speak Spanish well?
a) friend; b) friends; c) friends'; d) friend's.
10. This ..... is white.
a) cup's; b) cups'; c) cup; d) cups.
11. What are your ..... names ?
a) son's; b) son; c) sons'; d) sons.

12. Are these ..... pupils ?
a) boy and girl; b) boys and girls;
c) boy's and girl's; d) boys' and girls'.
13. This ..... is his sister.
a) girl's; b) girls'; c) girl; d) girls.
14. Those books are our ..... ones.
a) student; b) student's; c) students'; d) students.

2. Доберить іменник у необхідній формі.

1. The ..... leaves are turning golden.
a) tree; b) tree's; c) trees'; d) trees.
2. This ..... is my sister.
a) girl's; b) girls'; c) girl; d) girls.
3. We have two ..... , a boy and a girl.
a) child; b) children; c) children; d) child.
4. That ..... bag is very small.
a) woman; b) women's; c) woman's; d) woman.
5. Please cut this apple into two .....
a) half; b) halves; c) halves; d) half's.
6. Many nurses in hospitals are .....
a) woman; b) woman's; c) women; d) women's
7. This is Doctor ..... secretary.
a) Black; b) Black's; c) Blacks; d) Blacks'.
8. That ..... is a very good specialist.
a) man's; b) men's; c) man; d) men.
9. I stepped on the ..... tail.
a) cat; b) cat's; c) cats; d) cats'.
10. Those ..... are green.
a) pencil; b) pencils; c) pencils'; d) pencil's.
11. The ..... shoes are very dirty.
a) children; b) children's; c) childrens; d) childrens'.
12. Send me seven .....
a) pens; b) pen; c) pen's; d) pens'.
13. This ..... newspaper is very interesting.
a) evening's; b) evening; c) evenings; d) evenings'.
14. That ..... is very beautiful.
a) rose; b) rose's; c) roses; d) roses'.

3. Доберить іменник у необхідній формі.

1. They couldn't see the ..... land clearly.
a) moon; b) moon's; c) moons; d) moons'.
2. It is impossible to change a ..... character.
a) person's; b) person; c) persons; d) persons'.

3. Can you put the ..... of broken vase on the table ?
a) piece's; b) pieces'; c) piece; d) pieces.
4. .... nests are made of little sticks and feathers.
a) bird; b) birds; c) bird's; d) birds' .
5. This ..... belongs to Mr. Brown.
a) shoe's; b) shoes'; c) shoes; d) shoe.
6. Don't forget about your ..... birthday.
a) friends'; b) friend; c) friend's; d) friends.
- 7..... concert will be put off till next week.
a) tonights; b) tonight's; c) tonight; d) tonights'.
8. The ..... pens and pencils are on the desks.
a) children; b) children's; c) child's; d) childs'.
9. The ..... has eaten the cheese.
a) mices; b) mouse's; c) mice; d) mouse.
10. There are several big ..... in London.
a)parks'; b)park's; c)parks; d)park.
11. My ..... family has got a flat on the 6th floor.
a) friend; b) friend's; c) friends; d) friends'.
12. Look! The baby is eating the ..... food.
a) dogs; b) dog's; c) dog; d) dogs'.
13. What is the .... doing. in the boat ?
a) man` s; b) mans; c) men; d) man.
14. My ..... favourite flowers are roses.
a) mother's; b) mothers'; c) mothers; d) mother.

4. Доберіть іменник у необхідній формі.

1. .... face was covered with scratches.
a) Joan; b) Joans'; c) Joan's; d) Joans.
2. All my ..... enjoyed themselves at my birthday party.
a) friend; b) friends; c) friend's; d) friends'.
3. That is ..... business but mine.
a) nobodys'; b) nobody's; c) nobody; d) nobodies.
4. Only a few ..... stay here.
a) tourist's; b) tourists'; c) tourists; d) tourist.
5. The doctor ordered the ..... father to bring a glass of water.
a) girl's; b) girls'; c) girl; d) girls.
6. The ..... names are Tom, John and Austin.
a) boy's; b) boys'; c) boy; d) boys.
7. Did you fix these ..... all by yourself ?
a) shelf; b) shelf's; c) shelves; d) shelves.
8. The ..... was still reading his newspaper.
a) man; b) men; c) man's; d) men's.
9. .... health is much better now.
a) Anns; b) Anns`; c) Ann` s; d) Ann.

10. His former ..... were very beautiful women.
a) wife; b) wife`s; c) wives; d) wives.
11. The ..... work was ruined.
a) day; b) days; c) day`s; d) days`.
12. My friend is a ..... doctor now.
a) children; b) childrens; c) child`s; d) children`s.
13. What is your ..... name ?
a) husband; b) husbands`; c) husband`s; d) husbands.
14. My ..... face lighted with interest.
a) friend; b) friends`; c) friend`s; d) friends.

5. Доберіть іменник у необхідній формі.

1. My ..... office is near her house.
a) sister; b) sisters; c) sister`s; d) sisters`.
2. The ..... translation was correct.
a) student; b) students; c) student`s; d) students`.
3. I never saw a ..... look so worn.
a) mans; b) men`s; c) man; d) men.
4. Are my ..... flats comfortable?
a) brother; b) brothers; c) brother`s; d) brothers`.
5. His ..... name is Mary.
a) wife; b) wives; c) wife`s; d) wives.
6. My ..... family live in Kiev.
a) friend`s; b) friend; c) friends`; d) friends.
7. Some ..... don`t like to play.
a) child; b) childs; c) childrens; d) children.
8. My ..... sons are 4 and 10.
a) sister; b) sisters`; c) sister`s; d) sisters.
9. It took them an ..... to get there by car.
a) hour; b) hours; c) hour`s; d) hours`.
10. His ..... health is still poor.
a) wives; b) wives; c) wife`s; d) wife.
11. My friend is going to have his exam in two ..... time.
a)day; b)days; c)day`s; d)days`.
12. My ..... friend wants to play chess at my place.
a) son; b) sons; c) son`s; d) sons`.
6. His ..... daughter began playing the piano at the age of 5.
a) sisters; b) sisters`; c) sister`s; d) sister.
7. She doesn`t seem to worry what the other ..... think of her.
a) lady`s; b) ladies; c) lady; d) ladies`.

Lesson 3

Граматика: Артикль. Вживання неозначеного та означеного артикля. Відсутність артикля перед обчислюваними іменниками. Вживання артикля з власними іменниками. The Article.

АРТИКЛЬ

В англійській мові перед іменниками вживається особливе службове слово — артикль.

В англійській мові є два артиклі — неозначений (the indefinite article) і означений (the definite article). В українській мові артиклів немає.

Неозначений артикль має дві форми: **a** і **an**.

Форма **a** вживається перед словами, що починаються з приголосного звука: a woman, a good engineer.

Форма **an** вживається перед словами, що починаються з голосного звука: an old woman, an engineer.

Неозначений артикль походить від староанглійського числівника **an** *один*, тому він вживається лише перед зліченими іменниками в однині.

Означений артикль має одну графічну форму **the** (the woman, the good engineer).

Означений артикль походить від вказівного займенника **that** *той* і вживається перед іменниками в однині і множині

3.1 Вживання неозначеного артикля

Неозначений артикль вживається, якщо особа чи предмет згадуються вперше. При їх повторному називанні перед відповідним іменником вживається означений артикль:

He sat up and took **a wallet** out of the inside pocket of his coat. Він підвівся і дістав гаманець із внутрішньої кишені піджака.

Opening **the wallet** he pulled some notes out. Відкривши гаманець, він витяг звідти кілька банкнот.

Неозначений артикль вживається перед зліченими іменниками в однині після звороту **there is (there was, there will be)**, який вводить предмет, ще невідомий читачеві чи співрозмовникові. Іменники в множині, а також незлічені іменники в такому разі вживаються без артикля, але перед ними можуть стояти займенники **some, any**:

There is **a map** on the wall. На стіні висить карта.

There was a sharp **knock** on the door. Почувся різкий стук у двері.

There will be a school here.	Тут буде школа.
There was water in the cellar.	В підвалі була вода.
Then there was silence .	Потім настала тиша.
There are maps on the wall.	На стіні висять карти.
There are some apple trees in front of the house.	Перед будинком ростуть яблуні.
Is there any water in the city?	У місті є вода?

Неозначений артикль вживається здебільшого перед іменником-предикативом (іменною частиною складеного присудка). У цій синтаксичній функції іменник, як правило, вказує на клас, до якого належить особа або предмет, позначені підметом:

Odessa is a city .	Одеса – місто.
My friend is an engineer .	Мій товариш – інженер.
He was a very good man .	Він був дуже доброю людиною.

Але якщо предикатив означає якийсь певний предмет або особу, то він вживається з означеним артиклем:

He is the doctor who treated me.	Це лікар, який лікував мене.
This is the shop where we bought the tape-recorder.	Це магазин, в якому ми купили магнітофон.

Неозначений артикль звичайно вживається перед іменником-прикладкою, яка вказує на те, ким є особа або чим є предмет, позначений іменником, до якого відноситься прикладка:

The report was made by Petrenko an engineer of our plant.	Доповідь була зроблена Петренком, інженером нашого заводу.
---	--

Але якщо прикладка відноситься до загальновідомої особи, то перед нею вживається означений артикль:

N. V. Gogol, the outstanding Russian writer, studied in Nizhyn.	М. В. Гоголь, видатний російський письменник, вчився в Ніжині.
---	--

Неозначений артикль вживається перед зліченими іменниками в однині після слова **what** в окличних реченнях, а також після слів **such** такий; **quite** зовсім, цілком; **rather** досить. Іменники в множині, а також незлічені іменники у такому разі вживаються без артикля:

What a beautiful day!	Який чудовий день!
It was such a cold day that we had to put on our warm coats.	Був такий холодний день, що ми мусили надіти теплі пальта.
She is still quite a child.	Вона ще зовсім дитина.
It is rather a difficult problem.	Це досить важка задача.

У деяких випадках неозначений артикль зберігає своє колишнє значення – *один*.

Nearly an hour passed.	Минуло близько години.
A minute passed.	Пройшла хвилина.
We have dictations twice a month.	Ми пишемо диктанти двічі на місяць.
A hundred. A thousand.	Сто. Тисяча.

Неозначений артикль вживається також у значенні *будь-який, всякий*:
A child must play. Дитина повинна гратися.
A bear likes honey. Ведмідь любить мед.

Неозначений артикль вживається в деяких сталих словосполученнях, наприклад: **to go for a walk** ходити на прогулянку; **to have a look** глянути; **to be in a hurry** поспішати; **for a long time** довго тощо

3.2 Вживання означеного артикля

Іменник вживається з означеним артиклем, якщо з ситуації, попереднього досвіду або з контексту зрозуміло, про який предмет іде мова:

There was **a door** opposite me. Переді мною були двері.
I went in and locked **the door**. Я увійшов і замкнув двері.

У другому реченні іменник **door** вжито з означеним артиклем, тому що з попереднього речення зрозуміло, про які саме двері йде мова.

Open **the door**, please; we are waiting. Відчини двері, будь ласка, ми чекаємо.

Із ситуації зрозуміло, які саме двері мають тут на увазі

Означений артикль вживається перед іменником з означенням, яке вказує, про який саме предмет іде мова; таке означення називається обмежувальним:

She opened **the door of the room** (of the room- обмежувальне означення). Вона відчинила двері кімнати.

Означений артикль вживається перед іменником з означенням, вираженим прикметником у найвищому ступені порівняння. Таке означення є обмежувальним – тільки один предмет серед йому подібних у даній ситуації може мати найбільшу міру якості:

She is **the most beautiful girl** here. Вона тут найвродливіша дівчина.
It is **the coldest place** in Asia. Це найхолодніше місце в Азії.

Означений артикль вживається перед іменниками з обмежувальним означенням, вираженим порядковим числівником (у році, наприклад, може бути лише один п'ятий місяць, а в цьому місяці тільки одне п'яте число):

England in **the seventeenth century**. Англія в XVII столітті.

He did not answer **the third question**. Він не відповів на третє запитання.

Означений артикль вживається з іменником, після якого стоїть безсполучникове підрядне означальне речення (такі речення завжди обмежувальні).

He saw **the mistake he had made**. Він зрозумів помилку, яку зробив.
He was dressed in **the dark suit he wore on Sundays**. Він був у темному костюмі, який носив по неділях.

Означений артикль вживається перед іменниками, що означають предмети, єдині в своєму роді, наприклад, **the sun** *сонце*, **the moon** *місяць*, **the earth** *земля*, **the sky** *небо*. Означений артикль вживається також перед іменниками – назвами предметів, єдиних у певній ситуації. Так, описуючи кімнату, вживають означений артикль з такими словами, як **the floor** *підлога*, **the ceiling** *стеля*, бо в кімнаті є лише одна підлога і одна стеля.

Означений артикль вживається перед іменником, що означає не окремий предмет, а весь клас у цілому:

The wolf is a wild animal.

Вовк – дика тварина.

The pine is an evergreen tree.

Сосна – вічнозелене дерево.

У цих реченнях іменники **the wolf** і **the pine** вжито для позначення всього біологічного виду, а не окремих його представників.

Означений артикль вживається в деяких сталих словосполученнях, наприклад: **to go to the theatre** *ходити в театр*; **to play the piano** *грати на роялі*; **the other day** *нещодавно, цими днями*; **to tell the truth** *правду кажучи* та ін.

3.3 Відсутність артикля перед обчислюваними іменниками

Артикль не вживається, якщо перед іменником стоїть присвійний, вказівний або питальний займенник, а також займенник **some, any, no, each, every**, наприклад: **my brother** *мій брат*; **this country** *ця країна*; **What story?** *Яке оповідання?*; **some students** *кілька студентів*; **no mistake** *жодної помилки*; **each pupil** *кожний учень*; **every day** *щодня*.

Артикль не вживається перед іменником-звертанням:

What are you doing here, girls?

Що ви тут робите, дівчата?

Без артикля вживаються назви днів тижня, місяців і здебільшого пір року, але якщо є обмежувальне означення, перед ними стоїть означений артикль: **on Monday** *у понеділок*; **in July** *в липні*; **in autumn** *восени*, але **in the autumn of 1918** *восени 1918 року*.

Іменник вживається без артикля, якщо після нього стоїть кількісний числівник у значенні порядкового:

lesson ten

десятий урок

page twenty-five

двадцять п'ята сторінка

Артикль часто опускається у газетних і журнальних заголовках.

Great war.

Велика війна.

New strike at motor factory.

Новий страйк на автомобільному заводі.

Helicopter saves man.

Вертоліт рятує людину.

Fire destroys plane.

Пожежа на аеродромі (*дослівно: вогонь знищує літак*).

Артикль відсутній у багатьох сталих словосполученнях: **at night** *вночі*, **by train** *поїздом*, **by mistake** *помилково*, **to take place** *відбуватися*, **мати місце**, **to go to bed** *лягти спати*, **from time to time** *час від часу*.

3.4 Вживання артикля з власними іменниками

Прізвища та імена людей, а також клички тварин і птахів вживаються без артикля: **Tom Brown, John Smith, Victor Pavlenko.**

But **Rag** had the luck to escape next day. (*Rag – кличка кролика*) Але Рєгу пощастило наступного дня втекти.

A minute or two later **Silverspot** would cry out, «A man with a gun». (*Silverspot – кличка ворони*) Через хвилину чи дві Сілверспот вигукував: «Людина з рушницею».

Прізвища та імена, а також клички тварин і птахів, що мають означення, вживаються з означеним артиклем:

the frightened Mary злякана Мері

the timid John несміливий Джон

the hungry Tom голодний Том

Примітка. Без артикля вживаються імена з прикметниками young *молодий*, old *старий*, little *маленький*, poor *бідний*, dear *дорогий*, lazy *ледачий*, honest *чесний* – little Tom, poor Jane, old James.

Назви континентів, країн, міст і сіл вживаються, як правило, без артикля: **Europe, Poland, Paris, Borodino.** Як виняток, назви деяких країн і місцевостей вживаються з означеним артиклем: **the Netherlands** *Нідерланди*, **the Philippines** *Філіппіни*, **the Caucasus** *Кавказ*, **the Crimea** *Крим*.

Назви країн, що складаються із загального іменника з одним або кількома означеннями, вживаються з означеним артиклем: **the United States of America, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.**

Означений артикль мають назви континентів, країн, міст, якщо вони вжиті з означенням, яке вказує на певний період історії країни, міста тощо: **the Moscow of the 17th century** *Москва XVII століття*; **the Europe of the Middle Ages** *середньовічна Європа*.

Назви океанів, морів, заток, проток, каналів і річок вживаються з означеним артиклем: **the Atlantic Ocean** *Атлантичний океан*; **the Black Sea** *Чорне море*, **the Gulf of Mexico** *Мексиканська затока*; **the English Channel** *Ла-Мани*; **the Mississippi** *Місісіпі*.

Назви озер також вживаються з означеним артиклем, якщо перед власною назвою не стоїть слово **lake** *озеро*: **the Baikal** *Байкал*, але **Lake Ontario** *озеро Онтаріо*.

Назви груп островів вживаються з означеним артиклем, а назви окремих островів — без артикля: **the British Isles** *Британські острови*, **Great Britain** *Великобританія*, **Cuba** *Куба*.

Назви гірських хребтів вживаються з означеним артиклем, назви окремих гір, гірських вершин — без артикля: **the Urals** *Урал*, **the Carpathians** *Карпати*, **the Alps** *Альпи*, **the Rocky Mountains** *Скелясті гори*, **Elbrus** *Ельбрус*.

Назви вулиць, площ і парків, як правило, вживаються без артикля: **Whitehall, Oxford Street** (*вулиці в Лондоні*); **Trafalgar Square** (*площа в Лондоні*); **Hyde Park** (*парк у Лондоні*).

Назви театрів, кінотеатрів, концертних залів, клубів, картинних галерей, музеїв вживаються з означеним артиклем: **the Royal Opera House** *Королівський оперний театр*; **the National Gallery** *Національна картинна галерея*; **the British Museum** *Британський музей*.

Назви організацій і політичних партій вживаються з означеним артиклем: **the Labour Party** *Лейбористська партія*, **the United Nations Organization** *Організація Об'єднаних Націй*.

3.5 Практичні завдання

Вправа 1. Доберіть артикль.

1. This is ...tree. ... tree is green. 2. I can see three ... boys. ...boys are playing. 3. My friend has no ... bicycle. 4. Our ... room is large. 5. We wrote ... dictation yesterday. ... dictation was long. 6. She has two ... daughters and one ... son. Her .... son is ... pupil. 7. My ... brother's ... friend has no ... dog. 8. This ... pencil is broken. Give me that .... pencil, please.

Вправа 2. Доберіть артикль.

1. ... Neva flows into ... Gulf of ... Finland.
2. ... Pacific Ocean is very deep.
3. ... Urals are not very high.
4. ... Kazbek is ... highest peak of ... Caucasus.
5. ... Alps are covered with ... snow.
6. ... Shetland Islands are situated to ... north of ... Great Britain.
7. ... USA is ... largest country in ... America.
8. ... Crimea is washed by ... Black Sea.
9. ... Lake Baikal is ... deepest lake in ... world.
10. ... Paris is ... capital of ... France.
11. Lomonosov was born in ... small village on ... shore of ... White Sea.
12. Gogol was born in ... Ukraine in 1809.
13. ... Caucasus separates ... Black Sea from ... Caspian Sea.
14. ... Europe and ... America are separated by ... Atlantic Ocean.
15. ... Baltic Sea is stormy in winter.
16. There are many small islands in ... Pacific Ocean.
17. ... North Sea separates ... British Isles from ... Europe.
18. ... Balkans are old mountains.
19. ... Nile flows across ... north-eastern part of ... Africa to ... Mediterranean Sea.
20. Which are ... highest mountains in ... Russia?

Вправа 3. Доберіть артикль.

Once there lived ... king. His name was Midas. He had ... little daughter. They lived in ... beautiful palace with ... wonderful garden around it. Now ...

king was very fond of ... gold. He loved ... gold more than anything else in ... world. One day, when ... king was looking at his gold, ... young man appeared before him. «You are ... very rich man, Midas,» said ... young man. «Yes,» said ... king, «but I would like to be richer. I would like to have ... golden touch. I want everything that I touch to turn into ... gold.» ... young man was ... magician, and he gave ... king ... golden touch which he wanted to have. ... king was very happy. He touched ... table, and ... table became gold. He went into ... garden. There were ... beautiful roses in ... garden. He touched ... roses, and they also became gold. ... king's daughter, who loved ... roses very much, saw it and began to cry. «Don't cry, ... dear daughter,» said ... king and touched his daughter's head. ... next moment ... girl turned into ... beautiful gold statue.

Вправа 4. Доберіть артикль.

Robert Burns, son of ... small farmer in Ayrshire, was born on ... 25th of ... January, 1759. His parents were poor, so that Burns could not get a good education. He worked hard as ... ploughboy. He was fond of reading and always had ... ballad-book before him at ... dinner. After ... death of his father Robert and his brother and sisters took over ... farm together. Working in ... fields Burns wrote many wonderful songs. However, things became so bad on ... farm, that ... poet decided to go to ... Jamaica hoping to get ... job on ... plantation there. Luckily, some friends helped Burns to publish ... book of poems. ... book was noticed and praised highly. In 1786 Burns went to ... Edinburgh, and his book of poems unlocked ... doors of ... rich Edinburgh houses to a peasant with such a wonderful talent. In 1788 he married Jean Armour and spent ... peaceful and happy year. ... rest of his life-story is ... tale of ... poet's hard-ships. ... hard life ruined ... poet's health, and on ... 21st of ... July, 1796 he died at ... age of thirty-seven.

3.6 Підсумкові тести з граматики

Артикль

1. Доберіть артикль, якщо це потрібно.

- a) a   c) an
b) the   d) –

1. I'd like to have ... hamburger for ... breakfast.
2. Pushkin is ... outstanding Russian poet.
3. Can you play ... piano?
4. Thomas Banks is ... last person I want to see.
5. My favourite subject at school is ... History.
6. Tom is going to take ... his fishing-rod.
7. The rent is 50 dollars ... week.
8. We often go to ... theatre and to ... cinema.

9. Yesterday Dad came home at 8 o'clock, we had ... dinner and then watched ... TV. We went to ... bed at 11 p. m.
10. What ... pity they haven't come.
11. I can't find ... letter which I received this morning.
12. – By ... way, have you heard anything from Tom lately?
– ... last year he entered ... Oxford University.
13. ... President is going to open ... new hospital in ... capital ... next month.
14. Are you going to ... country on ... Saturday?
15. Dad came to ... school to see my teacher yesterday.
16. – Could you tell me ... time, please?
– It's ... quarter past four.
17. To tell ... truth, I didn't expect to see you.
18. ... earth goes round ... sun.
19. ... life is hard in that climate.
20. What ... lovely song!
21. It took me one and ... half hours to get there.

Вживання артикля з власними назвами

1. Доберіть артикль, якщо це потрібно.

- a) the   b) –

1. I went to ... France last year, but I haven't been to ... Netherlands yet.
2. I live in ... Tverskaya Street.
3. ... Thames flows through ... London.
4. ... United Kingdom includes ... Great Britain and ... Northern Ireland.
5. ... USA is ... fourth largest country in ... world after ... Russia, ... Canada and ... Republic of ... China.
6. ... English Channel is between ... Great Britain and ... France.
7. ... Trafalgar Square is the geographical centre of ... London.
8. ... When a student, Tom spent two years in ... Africa.
9. ... Houses of Parliament have over 1,000 rooms and 2 miles of corridors.
10. Where is ... John's raincoat?
11. ... Pacific is the largest ocean on our planet.
12. I've made up my mind to go to ... Black Sea next summer.
13. ... Urals are old and not very high.

2. Доберіть артикль, якщо це потрібно.

a) a	b) the	c) –
1. as ... result		14. to play ... football
2. in ... demand		15. in ... conclusion
3. to tell ... truth		16. at ... time
4. to be at ... loss		17. to be in ... hurry

5. once ... week	18. from ... time to time
6. as ... matter of fact	19. by ... mistake
7. in ... loud voice	20. ... other day
8. at ... first sight	21. at ... sunset
9. ... day before yesterday	22. to watch ... TV
10. after ... lunch	23. to listen to...radio
11. twice ... day	24. to be in ... bed
12. in ... fact	25. for ... example
13. to have ... good time	26. to take ... seat

3. Доберіть артикль, якщо це потрібно.

a) a   b) an   c) the   d) –

1. Please clean ... blackboard.
2. .... good books have ... good examples.
3. I must go to ... bank and ... post office.
4. It's as cold as ... ice.
5. Which is longer: ... Volga or ... Danube?
6. ... news that you brought was ... great shock.
7. Is ... Everest ... highest mountain in ... world?
8. ... weather was fine, and we decided to take ... walk.
9. They say ... sugar is bad for you.
10. He went to ... prison to visit his son.
11. This school has quite ... large campus.
12. ... Statue of Liberty was presented as ... gift by ... people of ... France to ... people of ... United States.
13. ... sun rises in ... east and sets in ... west.
14. ... Loch Ness is ... lake in Scotland.
15. ... English are very proud of their history.
16. Is Malta in ... Mediterranean?
17. They are looking for ... man with ... long dark hair. He is armed and dangerous.

Lesson 4

Граматика: Прикметник The Adjective.

ПРИКМЕТНИК

Прикметники в англійській мові не змінюються ні за числами, ні за родами, ні за відмінками:

a round table	<i>круглий стіл</i>
round tables	<i>круглі столи</i>
a young man	<i>молодий чоловік</i>
a young woman	<i>молода жінка</i>
an old worker	<i>старий робітник</i>
an old worker's son	<i>син старого робітника</i>

Прикметники в англійській мові змінюються лише за ступенями порівняння. Якісні прикметники в англійській мові мають основну форму (the positive degree), вищий ступінь порівняння (the comparative degree) і найвищий (the superlative degree).

Форми вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників можуть бути, як і в українській мові, **простими і складеними**.

Прості форми ступенів порівняння утворюються додаванням до основної форми прикметника закінчення **-er** у вищому і **-est** [ist] у найвищому ступені. Перед прикметником у найвищому ступені, що виконує функцію означення, завжди вживається означений артикль **the**:

cold	colder	the coldest (day)
холодний	холодніший	найхолодніший

Складені форми ступенів порівняння утворюються додаванням до основної форми прикметника слова **more** *більш* у вищому ступені і **most** *найбільший* — у найвищому.

dangerous	more dangerous	the most dangerous (thing)
небезпечний	більш небезпечний	найнебезпечніший

Прості форми ступенів порівняння мають:

а) усі односкладові прикметники:

short	shorter	the shortest
-------	---------	---------------------

б) двоскладові прикметники, що закінчуються на **-y, -er, -le, -ow**:

heavy	heavier	the heaviest
clever	cleverer	the cleverest
simple	simpler	the simplest
narrow	narrower	the narrowest

в) двоскладові прикметники з наголосом на другому складі:

polite	politer	the politest
severe	severer	the severest

Складені форми ступенів порівняння мають усі багатоскладові прикметники (з кількістю складів більше двох), а також двоскладові прикметники з наголосом на першому складі, крім тих, що закінчуються на -у, **-er**, **-ie**, **-ow**:

difficult	more difficult	the most difficult
famous	more famous	the most famous

Примітка. Прикметники, ступені порівняння яких звичайно утворюються за допомогою закінчень **-er**, **-est**, можуть мати також складені форми ступенів порівняння, але вони вживаються дуже рідко, здебільшого з метою підсилення.

Ступені порівняння прикметників **good** *добрий*, *хороший* і **bad** *поганий* утворилися від інших коренів:

good	better	the best
bad	worse	the worst

Прикметники **old** *старий* та **far** *далекий* мають дві форми вищого й найвищого ступеня:

old	older, elder	the oldest, the eldest
far	farther, further	the furthest, the farthest

Форми **elder** і **eldest** вживаються, коли йдеться про членів однієї сім'ї (my elder brother *мій старший брат*), але якщо при порівнянні є слово **than** *ніж*, то вживається форма **older**, а не **elder** (he is three years older than his sister).

Обидві форми **farther** і **further** вживають, коли говорять про відстань, **further**, крім того, має ще значення *дальший*, *наступний*.

4.1 Практичні завдання

Вправа 1. Утворіть ступені порівняння таких прикметників.

Big, heavy, short, dirty, clean, near, bad, famous, little, much, clever, good, expensive, cheap, important, pale, hot, beautiful, large, practical, fat, early, pretty, happy, bright, dark, dry, flat, fresh, full, quick, late, nice, rich, sad, thin, thick, wet, weak, funny, easy, lazy, ugly, comfortable, quiet, far.

Вправа 2. Виконайте вправу, використовуючи ступені порівняння прикметників.

Sue's car isn't very big. She wants a **bigger** car.

This house isn't very modern. I prefer **more modern** ... houses.

1. You're not very tall. Your brother is ....
2. Bill doesn't work very hard. I work ....
3. My chair isn't very comfortable. Yours is. ....

4. Jill's idea wasn't very good. My idea was ....
5. These flowers aren't very nice. The blue ones are .....
6. My case isn't very heavy. Your case is ....
7. I'm not very interested in art. I'm ... in history.
8. It isn't very warm today. It was ... yesterday.
9. These tomatoes don't taste very good. The other ones tasted ....
10. Britain isn't very big. France is ....
11. London isn't very beautiful. Paris is ....
12. This knife isn't very sharp. Have you got a ... one?
13. People today aren't very polite. In the past they were ....

Вправа 3. Виконайте вправу, використовуючи вищий ступінь порівняння прикметників.

1. This building is very old. It's .... *the oldest building* ... in the town.
2. It was a very happy day. It was ... of my life.
3. It's a very good film. It's ... I've ever seen.
4. She's a very popular singer. She's ... in our country.
5. It was a very bad mistake. It was ... I've ever made.
6. It's a very pretty village. It's ... I've ever seen.
7. It was a very cold day. It was ... of the year.
8. He's a very interesting person. He's ... I've ever met.

Вправа 4. Виконайте вправу, використовуючи необхідний ступінь порівняння прикметників.

1. Which is (long) day of the year? 2. Winter is (cold) season. 3. Moscow is (large) than St. Petersburg. 4. My friend's car is not so (new) as my car. 5. Where is it (beautiful), in the mountains or near the sea? 6. It was (good) meal I've ever had. 7. It was (bad) cold I've ever had. 8. In spring the days are (long) than in winter. 9 It is (cold) today than it was yesterday. 10. The Russian grammar is (difficult) than the English one. 11. The Caucasus are (high) mountains in Europe. 12. Friendship is (strong) than steel. 13. (Long) day has an end. 14. Health is (good) than wealth.

Вправа 5. Виконайте вправу, використовуючи необхідний ступінь порівняння прикметників.

1. Oil is (light) than water. 2. We shall wait for a (dry) day to go on the excursion. 3. A bus is (fast) than a tram. 4. Take some of these sweets: they are very (nice). They are (nice) than the sweets in that box. 5. He clearly did not like the explanation, and as he listened to it, became (angry) and (angry). 6. He worked hard and (hard) as the end of the term came nearer. 7. The (tall) trees in the world grow in California. 8. Please be (careful) next time and don't spill the milk again. 9. Bobby was a (quiet) child. He was (quiet) than his sister. 10. Her eyes are (gray) than mine. 11. He was the (fat) man in the village. 12. As he went on, the box became (heavy) and (heavy). 13. My sister is the (tall) girl in her class. 14. Who is the (attentive) student in your group? 15. It is autumn.

Every day the air becomes (cold), the leaves (yellow). 16. This is the (beautiful) view I have ever seen in my life. 17. Your handwriting is now (good) than it was last year; but still it is not so (good) as Nick's handwriting. Nick has a (good) handwriting than you. And of course, Nellie has the (good) handwriting of all.

Вправа 6. Виконайте вправу, використовуючи необхідний ступінь порівняння прикметників.

1. The Trans-Siberian railway is (long) in the world. 2. The twenty-second of December is the (short) day of the year. 3. Iron is (useful) of all metals. 4. The Neva is (wide) and (deep) than the Moskva River. 5. Elbrus is the (high) peak in the Caucasian mountains. 6. His plan is (practical) than yours. 7. His plan is (practical) of all. 8. This room is (small) than all the rooms in the house. 9. London is the (large) city in England. 10. Silver is (heavy) than copper. 11. Our house is (low) than yours. 12. This exercise is (good) than the last one. 13. My cigarettes are (bad) than yours. 14. Yesterday was the (hot) day we have had this summer. 15. When the war ended, the reconstruction of Moscow was resumed on a (large) scale than before. 16. The Battle of Stalingrad was the (great) battle of all times.

4.2 Підсумкові тести з граматики

1. Доберіть необхідний ступінь порівняння прикметників.

1. She speaks in a (голосніше) voice than the last time.
a) the loudest; b) more loud; c) louder; d) loud.
2. They leave (найшвидший) way they can.
a) quick; b) quicker; c) more quick; d) the quickest.
3. A whale is (довше) than a dolphin.
a) longer; b) more long; c) long; d) the longest.
4. The three musicians play on (нова) stage.
a) new; b) newer; c) the newest; d) more new.
5. Is it (дешевше) to go there by car or by train ?
a) more cheaper; b) the cheapest; c) cheaper; d) cheap.
6. This is (найбільша) problem she has ever had.
a) great; b) more great; c) the greatest; d) greater.
7. Do you know that the Dead Sea is a (соляне) sea ?
a) salty; b) saltier; c) the saltiest; d) more salty.
8. My case isn't very (важкий).
a) heavier; b) the heaviest; c) heavy; d) the most heavy.
9. Your case is (важче).
a) heavy; b) heavier; c) the most heavy; d) more heaviest.
10. The weather was not very good yesterday, but it` s (краще) today.
a) good; b) the best; c) better; d) goodder.
11. Of the two skirts, that one is the (найкраща).
a) smart; b) smartest; c) smarter; d) most smarter.

12. It is not so (сильний) as a horse.
 a) stronger; b) strongest; c) strong; d) the most strong.
13. China has got (найбільше) population in the world.
 a) larger; b) more largest; c) the largest; d) large.
14. Of the three girls, this one is the (найсимпатичніша).
 a) pretty; b) more pretty; c) prettiest; d) prettier.

2. Доберіть необхідний ступінь порівняння прикметників.

1. These trousers are too small. I need (більший) size.
 a) the largest; b) more large; c) large; d) larger.
2. Which is (менш за все) five, fifteen or fifty ?
 a) little; b) less; c) the least; d) littler.
3. Susan is (найкраща) person in the whole world.
 a) wonderful; b) wonderfuller; c) more wonderful; d) the most wonderful.
4. He is also a (більш чемний) person than Paul.
 a) polite; b) politer; c) more polite; d) the most polite.
5. She has (найважча) job of all.
 a) the most difficult; b) more difficult; c) difficult; d) difficulter.
6. I think dogs are (більш розумний) than cats.
 a) clever; b) the most clever; c) more clever; d) the cleverest.
7. Don't talk about them. Let's talk about something (більш цікавий)
 a) interesting; b) more interesting; c) the most interesting; d) more interest.
8. Money is important, but it isn't (найважливіша) thing in life.
 a) important; b) importantest; c) the most important; d) more important.
9. I suppose you know him well probably (краще) than anybody else.
 a) better; b) the best; c) good; d) more good.
10. This room is not so (зручна) as that one on the first floor.
 a) more comfortable; b) comfortable; c) the most comfortable;
 d) more comfortabler.
11. He spoke English (гірше) than expected.
 a) bad; b) worst; c) worse; d) badder.
12. Happiness is (більш важлива) than money.
 a) important; b) the most important; c) more important; d) importanter.
13. I can't understand what you are saying. Could you speak a bit (голосніше)?
 a) the loudest; b) more loud; c) loud; d) louder.
14. My mother was feeling tired last night so she went to bed (раніше) than usual.
 a) early; b) earlier; c) the earliest; d) more early.

3. Доберіть необхідний ступінь порівняння прикметників.

1. The more you study, the (розумніше) you will become.
 a) smarter; b) smart; c) the smartest; d) more smarter.
2. The weather is much (гірше) today.
 a) badder; b) the worst; c) worse; d) bad.

3. A train is the (найбільш незручне) place to sleep in.
a) uncomfortable; b) more uncomfortable; c) most uncomfortable;
d) uncomfortabler.
4. Nick looks (старше) than his elder brother.
a) old; b) more old; c) older; d) the oldest.
5. Watermelons are (солодше) than lemons.
a) sweeter; b) sweet; c) the sweetest; d) more sweet.
6. Einstein is one of the (найрозумніший) scientists who ever lived.
a) intelligent; b) intelligenter; c) most intelligent; d) more intelligent.
7. Flying is much (швидше) than traveling by car.
a) fast; b) faster; c) more fast; d) fastest.
8. My bag is (дешевше) than yours.
a) cheap; b) more cheap; c) cheaper; d) the cheapest.
9. February is the (найкоротший) month in the year.
a) shortest; b) short; c) shorter; d) more short.
10. Moscow is (більше) than our city.
a) more large; b) the largest; c) larger; d) large.
11. Our flat is (більш затишна) than yours.
a) the most comfortable; b) comfortabler; c) more comfortable;
d) comfortable.
12. The Russian language is (важче) than English language.
a) difficult; b) difficulter; c) more difficult; d) the most difficult.
13. Petrov is (молодше) than Ivanov.
a) young; b) younger; c) more younger; d) the most young.
14. Ann Smirnova is the (найкраща) pupil in the class.
a) good; b) better; c) the best; d) gooder.

4. Доберіть необхідний ступінь порівняння прикметників.

1. This is the (найгарячіше) summer we have ever had.
a) hottest; b) hotter; c) hot; d) more hot.
2. She was (найпопулярніша) girl in the school.
a) popular; b) popularer; c) the most popular; d) more popular.
3. She is (щасливіша) now than she was last year.
a) happier; b) happy; c) more happier; d) the most happy.
4. This exercise is (важче) than the last one.
a) difficulter; b) the most difficult; c) more difficult; d) difficult.
5. The Pacific is (найбільший) ocean in the world.
a) large; b) larger; c) the largest; d) the most large.
6. Clare is (старше) than Mike.
a) the oldest; b) more old; c) older; d) old.
7. My (старша) daughter is married.
a) the eldest; b) more old; c) elder; d) old.
8. Everest is (найвища) mountain in the world.
a) high; b) higher; c) the highest; d) the most high.
9. Modern furniture is (простіша) in design than old-fashioned furniture.
a) more simple; b) the most simple; c) simple; d) simpler.

10. It`s (легше) to wash clothes with an automatic washing machine than by hand.

a) easier; b) easy; c) easiest; d) more easy.

11. A big house is usually (дорожчий) than a small one.

a) expensive; b) more expensive; c) expensiver; d) the most expensive.

12. This tent is (більше) than the one you sent before.

a) large; b) larger; c) the largest; d) more large.

13. A detached house is (більше) than a flat.

a) bigger; b) big; c) the biggest; d) more big.

14. Nothing can be (приємніше) than a swim on a hot day.

a) nice; b) nicer; c) the most nice; d) more nice.

5. Доберіть необхідний ступінь порівняння прикметників.

1. A first-floor flat is (зручніша) than a top-floor flat.

a) convenient; b) convenienter; c) the most convenient;
d) more convenient.

2. Half a loaf is (краще) than no bread.

a) better; b) the best; c) good; d) goodder.

3. The weather was (гірше) yesterday than it is today.

a) bad; b) badder; c) the worst; d) worse.

4. The doctor`s house was the (найстаріший) in the street.

a) old; b) more old; c) the oldest; d) older.

5. Venice is (найнезвичайніший) city I have ever visited.

a) unusual; b) unusualer; c) more unusual; d) the most unusual.

6. That was the (найцікавіший) film I have watched for years.

a) most interesting; b) more interesting; c) interesting; d) interestinger.

7. Young Mary is becoming (миліше) every day.

a) more pretty; b) the most pretty; c) pretty; d) prettier.

8. A Rolls-Royce is one of the (найдорожча) cars in the world.

a) expensive; b) expensiver; c) the most expensive; d) more expensive.

9. Who is (найстарший) man in this town?

a) the oldest; b) old; c) older; d) the most old.

10. She was (наймудріша) woman I have ever met.

a) the wisest; b) wiser; c) wise; d) more wise.

11. The Sahara Desert is one of (найгарячіша) of the world`s deserts.

a) hotter; b) more hot; c) the hottest; d) hot.

12. The coach thinks that Mike is (найвправніший) player of the tennis team.

a) skillful; b) skillfuller; c) more skillful; d) the most skillful.

13. He is (найгірший) driver I have ever seen.

a) the worst; b) worse; c) bad; d) badder.

14. John is a good violonist but he is not (краще) than James.

a) good; b) more good; c) better; d) the best.

Lesson 5

Граматика: Числівник The Numeral

ЧИСЛІВНИК

Числівники в англійській мові поділяються на **кількісні** (cardinal numerals) і **порядкові** (ordinal numerals).

Кількісні числівники бувають *прості* (simple), *похідні* (derived) і *складені* (composite). *Простими* є кількісні числівники від 1 до 12, а також 100, 1,000 і 1,000,000:

1 — one	9 — nine
2 — two	10 — ten
3 — three	11 — eleven
4 — four	12 — twelve
5 — five	100 — a (one) hundred
6 — six	1,000 — a (one) thousand
7 — seven	1,000,000 — a (one) million
8 — eight	

Похідними називаються числівники, утворені за допомогою суфіксів. Це числівники від 13 до 19 і назви десятиків.

Кількісні числівники від 13 до 19 утворюються додаванням суфікса **-teen** до відповідних числівників першого десятка, які в трьох випадках (13, 15, 18) перед суфіксом **-teen** зазнають змін у написанні й вимові:

three [θri:]	thirteen (13)
four	fourteen (14)
five [faɪv]	fifteen ['fif ti:n] (15)
six	sixteen (16)
seven	seventeen (17)
eight [eɪt]	eighteen ['ei'ti:n] (18)
nine	nineteen (19)

Числівники від 13 до 19 мають два наголоси — на першому складі і на суфіксі: fifteen ['fif ti:n], nineteen ['nain'ti:n].

Якщо ці числівники стоять перед іменником з наголосом на першому складі, вони втрачають наголос на суфіксі: fifteen ['fifti:n] pencils, nineteen ['nainti:n] pages.

У позиції після наголошеного односкладового слова або наголошеного складу числівники від 13 до 19 втрачають наголос на першому складі: part fifteen [fif 'ti:n], report nineteen [nain 'ti:n].

Назви десятків утворюються додаванням суфікса **-ty** до відповідних числівників першого десятка, при цьому деякі з них зазнають змін у вимові і написанні:

two [tu:]	twenty ['twenti] (20)
three [θri:]	thirty (30)
four	forty (40)
five[faɪv]	fifty ['fiftɪ] (50)
six	sixty (60)
seven	seventy (70)
eight	eighty (80)
nine	ninety (90)

Наголос у числівниках, що позначають десятки, падає на перший склад: twenty ['twenti], forty, eighty ['eɪtɪ].

Числівник **one** перед словами **hundred, thousand, million** часто замінюється неозначеним артиклем:

1,694 — a (або one) thousand six hundred and ninety-four. Числівники **hundred, thousand, million** у множині не мають закінчення **-s**, якщо перед ними стоїть інший числівник:

564 — five hundred and sixty-four

8,000 — eight thousand

2,000,025 — two million and twenty-five

Але якщо ці числівники вживаються як іменники, тобто коли перед ними нема іншого числівника, вони приймають у множині закінчення **-s**. У цьому разі після них стоїть іменник з прийменником **of**: **hundreds of students** сотні студентів; **thousands of workers** тисячі робітників.

Порядкові числівники, крім перших трьох, утворюються з відповідних кількісних числівників додаванням суфікса **-th**:

four — fourth

fifteen — fifteenth

При цьому в числівниках **five** і **twelve -ve** змінюється на **f**:

five — fifth

twelve — twelfth

До числівника **eight**, як і до інших, додається при вимові звук [θ], а на письмі — лише одна буква **h**:

eight — eighth

У числівнику **nine** перед суфіксом **-th** буква **e** опускається:

nine — ninth

У назвах десятків перед суфіксом **-ty** буква **u** змінюється на **ie**:

sixty — sixtieth

Кількісним числівникам від 1 до 3 відповідають такі порядкові числівники:

one — first

two — second

three — third

У складених порядкових числівниках, як і в українській мові, форму порядкового числівника має лише останнє слово:

twenty-one — twenty-first

three hundred and sixty-four — three hundred and sixty-fourth

5.1 Практичні завдання

Вправа 1. Прочитайте такі числівники.

3, 13, 30, 4, 14, 40, 5, 15, 50, 8, 18, 80, 12, 100, 226, 705, 1000, 4568, 6008, 75 137, 425 712, 1 306 527, 2 032 678.

Вправа 2. Перекладіть англійською мовою.

12 січня 1946 р.   23 березня 1949 р.

31 березня 1950 р.   25 травня 1900 р.

22 вересня 1948 р.   20 серпня 1950 р.

21 грудня 1946 р.   11 жовтня 1951 р.

Вправа 3. Прочитайте такі числівники.

Five, sixth, eleven, sixteen, million, forty-five, thousand, seventeenth, three, twenty-one, thirty, seventy-two, hundred, 3 million, tenth, fifth, eighth.

Lesson 6

Граматика: Займенник. Особові, присвійні, зворотні, вказівні та питальні, неозначені та кількісні займенники.

The Pronoun. Personal Pronouns. Possessive Pronouns. Reflexive Pronouns. Demonstrative Pronouns. Indefinite Pronouns. Quantitative Pronouns.

ЗАЙМЕННИК

6.1 Особові займенники

Особові займенники в англійській мові мають два відмінки: називний (the Nominative Case) і об'єктний (the Objective Case).

Називний відмінок	Об'єктний відмінок
I — я	me — мене, мені
he — він	him — його, йому
she — вона	her — її, їй
it — воно (він, вона)	it — його, йому, її, їй
we — ми	us — нас, нам
you — ви, ти	you — вас, вам, тебе, тобі
they — вони	them — їх, їм

Займенник **he** вживається замість іменників, що є назвами істот (здебільшого людей) чоловічої статі: **father** *батько*, **boy** *хлопець*, **cock** *півень*, **ox** *віл* та ін.

Займенник **she** вживається замість іменників, що є назвами істот жіночої статі: **sister** *сестра*, **girl** *дівчина*, **cow** *корова* та ін.

Займенник **it** замінює іменники — назви неістот, тварин і рослин, а також іменник **baby** *немовля*. На українську мову особовий займенник **it** перекладається словами *він, вона, воно* залежно від роду відповідного іменника в українській мові:

The house is large. **It** is new.

Будинок великий. **Він** новий.

Take this book. **It** is good.

Візьми цю книжку. **Вона** хороша.

Eat the apple. **It** is ripe.

Їж яблуко. **Воно** стигле.

Займенник **you** вживається при звертанні до однієї або кількох осіб і відповідає українським займенникам *ти* і *ви*.

Особові займенники в називному відмінку виконують функцію підмета:

He was there yesterday.

Він був там учора.

Особові займенники в об'єктному відмінку виконують функцію додатка:

Do you know **him**?

Ви знаєте **його**?

Tell me everything **about them**.

Розкажіть мені все **про них**.

Після прийменників особові займенники вживаються лише в формі об'єктного відмінка. На українську мову об'єктний відмінок особових займенників перекладається різними непрямыми відмінками з прийменниками і без них.

Примітка. У функції іменної частини присудка особові займенники вживаються як у називному, так і в об'єктному відмінку:

«Who's that» — «It's **I**». (*Dickens*)

«Хто там?» — «Це **я**».

It's her, I am sure. (*Bronte*)

Це вона, я певна.

6.2 Присвійні займенники

В англійській мові присвійні займенники мають дві форми: залежну (conjunct) і незалежну (absolute).

Залежна форма	Незалежна форма	Українські відповідники
my	mine	мій, моя, моє, мої
his	his	його (<i>чоловічий рід</i>)
her	hers	її
its	-	його (<i>середній рід</i>), її
our	ours	наш, наша, наше, наші
your	yours	ваш, ваша, ваше, ваші твій, твоя, твоє, твої
their	theirs	їхній, їхня, їхнє, їхні

Присвійні займенники в залежній формі вживаються перед іменниками в ролі означення: **my address** моя адреса; **his name** його ім'я; **its windows** його вікна (*напр., будинку*); **our school** наша школа; **your coat** твоє (*ваше*) пальто; **their house** їхній будинок.

6.3 Зворотні займенники

Зворотні займенники утворюються додаванням закінчення **-self** (в однині) і **-selves** (у множині) до присвійних займенників **my, your, our**, особових займенників у об'єктному відмінку **him, her, it, them** та неозначеного займенника **one**: **myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves, oneself**.

Наголос у зворотних займенниках падає на **-self, -selves**.

Деякі дієслова зі зворотними займенниками перекладаються на українську мову зворотними дієсловами з часткою **-ся (-сь)**:

I dressed **myself**.

Я одяглася.

Часто англійські зворотні займенники відповідають українському зворотньому займеннику *себе* в різних відмінках:

You call yourself a gentleman.	Ви називаєте себе джентльменом.
I told myself that it was true.	Я сказав собі , що це правда.
He does not like to talk about himself .	Він не любить говорити про себе .

6.4 Вказівні займенники

До вказівних займенників належать: **this** *цей*, **that** *той*, **such** *такий*, **the same** *той самий*. Займенники **this** і **that** мають форму множини: **these** *ці* і **those** *ті*.

Займенник **this** (**those**) вживається стосовно предметів, що перебувають близько від того, хто говорить, а також тоді, коли йдеться про щось близьке в часі, що належить до теперішнього часу.

Займенник **that** (**those**) вживається стосовно предметів, більш віддалених від того, хто говорить, а також тоді, коли йдеться про щось більш віддалене в часі, що належить до минулого або майбутнього часу.

Займенники **this** і **that** вживаються як займенники-прикметники у функції означення і як займенники-іменники у функції підмета і додатка:

This watch is dear. (<i>означення</i>)	Цей годинник дорогий.
This is a dear watch. (<i>підмет</i>)	Це дорогий годинник.
If you need a pen, take this .	Якщо тобі потрібна ручка, візьми цю.

В англійській мові, на відміну від української, вказівні займенники у функції підмета узгоджуються в числі з іменною частиною складеного присудка, наприклад:

Це парта. This is a desk.
Це парти. These are desks.
То наш будинок. That is our house.
То наші будинки. Those are our houses.

6.5 Питальні займенники

В англійській мові є такі питальні займенники: **who** *хто*; **what** *що, який*; **which** *який, котрий*; **whose** *чий*.

Питальний займенник **who** має два відмінки: називний (the Nominative Case) — **who** і об'єктний (the Objective Case) — **whom**.

Займенник **who** в називному відмінку виконує функцію підмета або іменної частини присудка (предикатива):

Who told you about it? (<i>підмет</i>)	Хто розповів вам про це?
Who is this girl?	Хто ця дівчина?

Відповіддю на це запитання може бути: This girl is my sister, отже, запитання стосується предикатива, а тому питальний займенник **who** в цьому реченні є предикативом.

Займенник **who** в об'єктному відмінку (**whom**) виконує функцію додатка:

Whom did you see there?	Кого ви там бачили?
With whom did you live when you were in that town?	З ким ви жили, коли були в тому місті?

В усному мовленні на початку речення часто вживається замість об'єктного називний відмінок займенника **who**:

Who did you see there?	Кого ви там бачили?
-------------------------------	---------------------

Займенник **who** вживають стосовно до людей, іноді тварин. Якщо **who** є підметом, то дієслово-присудок після нього, як і в українській мові, вживається в однині:

Who works in that room?	Хто працює в тій кімнаті?
--------------------------------	---------------------------

Але якщо **who** — іменна частина присудка, то дієслово-зв'язка узгоджується з підметом і може стояти в множині:

Who is your friend?	Хто твій товариш?
Who are your friends?	Хто твої товариші?

Питальний займенник **what** вживається як займенник-іменник *що* і займенник-прикметник *який*:

What are you doing?	Що ви робите?
What newspaper are you reading?	Яку газету ви читаєте?

Займенник **what** вживається стосовно неістот, абстрактних понять, а також тварин. Щодо людей **what** вживається, якщо йдеться про професію, заняття, звання тощо:

- What are you then?	- Хто ж ви тоді?
- Philosophers.	- Філософи.
What was my father?	Ким був мій батько?

Питальний займенник **which** *який, котрий* вживається стосовно істот і неістот, коли мається на увазі вибір (*Хто з...?, Який з...?*).

Він може бути займенником-іменником і займенником-прикметником:

Which of them is a doctor?	Хто з них лікар?
Which of these stories do you like better?	Яке з цих оповідань вам більше подобається?
Which magazine do you want to take?	Який журнал (<i>який з цих журналів</i>) ви хочете взяти?

Прийменник, що сполучається з питальним займенником, здебільшого ставиться після дієслова, а за наявності додатка — після додатка. Якщо замість **whom** вжито **who**, така позиція прийменника є єдино можливою:

What are you talking about ?	Про що ви говорите?
What are you looking at ?	На що ви дивитесь?
Who are you working for ?	Для кого ви працюєте?

В англійській мові питальні займенники в функції означення ставляться безпосередньо перед означуваним іменником на відміну від української мови, де між займенником *який, чий* і означуваним іменником можуть стояти інші члени речення:

Whose bag have you taken?	Чий портфель ти взяв?
	Чий ти взяв портфель?

6.6 Неозначені займенники

До неозначених займенників належать **some, any, one**, а також складні займенники **somebody, someone, something, anybody, anyone, anything**.

Займенники **some** і **any** вживаються:

а) як займенники-прикметники у функції означення:

I've got some stamps.	У мене є кілька поштових марок.
Have you any stamps?	У тебе є поштові марки?

б) займенники-іменники у функції підмета і додатка:

Some wore their steel helmets.	Деякі носили сталеві шоломи.
Does any of your engineers know French?	Хто-небудь з ваших інженерів знає французьку мову?
- Have you any stamps?	- У тебе є поштові марки?
- Yes, I have some . (No, I haven't any .)	- Так, є кілька. (Ні, нема.)

Займенник **some**, вжитий перед зліченим іменником у множині або замість нього, означає *кілька, деякі, дехто*:

There are some shops in our village.	У нашому селі є кілька крамниць.
---	----------------------------------

Some looked pretty bad.	Дехто мав досить поганий вигляд.
--------------------------------	----------------------------------

Перед зліченими іменниками в однині **some** означає *який-небудь, якийсь*:

I read it in some magazine.	Я читав це в якомусь журналі.
------------------------------------	-------------------------------

З незліченими іменниками **some** означає *деяка кількість* і на українську мову звичайно не перекладається:

Don't forget to buy some butter.	Не забудь купити масла.
---	-------------------------

Перед числівниками *some* має значення *приблизно*:

I've read **some** 50 pages. Я прочитав десь сторінок 50.

Займенник *any* означає *який-небудь, які-небудь, скільки-небудь*. На українську мову він здебільшого не перекладається:

Are there **any** mushrooms? Там є гриби?

Складні неозначені займенники *somebody, someone* *хтось, хто-небудь*; *something* *щось*; *anybody, anyone* *хто-небудь*; *anything* *що-небудь* є займенниками-іменниками. Вони вживаються в загальному і присвійному відмінках. У загальному відмінку ці займенники виконують функції підмета і додатка (іноді — іменної частини присудка), а в присвійному відмінку — функцію означення:

Somebody knocked on the door. Хтось постукав у двері.

They did not say **anything**. Вони не сказали нічого.

There was **somebody's** coat there. Там було чийсь пальто.

Займенники **some, somebody, someone, something** вживаються:

а) у стверджувальних реченнях:

There were **some** old apple trees in his garden. В його саду було кілька старих яблунь.

I've brought you **something**. Я вам щось приніс.

б) у запитаннях, що починаються питальними словами, а також у питальних реченнях, що виражають пропозицію або прохання:

Where have you left **some** of your notes? Де ви залишили деякі з своїх записів?

Why have **some** pupils gone home? Чому деякі учні пішли додому?

Will you have **some** more tea? Вам ще налити чаю?

Can I have **some** more milk? Можна мені ще молока?

Займенники **any, anybody, anyone, anything** вживаються:

а) у запитаннях без питального слова і в заперечних реченнях:

Are there **any** fruit-trees there? Там є фруктові дерева?

I don't see **anything**. Я не бачу нічого.

Did **anyone** see you going to her room? Хто-небудь бачив, як ви йшли до її кімнати?

Was **anybody** here just now? Тут був хто-небудь тільки що?

б) у стверджувальних реченнях, де **any** має значення *будь-який*; **anybody, anyone** — *будь-хто*; **anything** — *будь-що*:

You can buy stamps at **any** post-office. Марки можна купити в будь-якому поштовому відділенні.

You can have **anything** you like. Можеш взяти все, що тобі подобається.

6.7 Кількісні займенники

До кількісних займенників належать: **many, much** ,багато; **few, little** мало; **a few, a little** кілька, трохи. Усі вони мають ступені порівняння:

many — more — most

much — more — most

few — fewer — fewest

little — less — least

Кількісні займенники вживаються як займенники-прикметники і як займенники - іменники.

Many і **few** вживаються перед зліченими іменниками множини, а також замінюють їх. Як іменник **many** означає *багато хто*, **few** — *мало хто*:

There were **many students** in the room. У кімнаті було багато студентів.

Many stay here.

Багато хто залишається тут.

She has **few note-books**.

У неї мало зошитів.

Many people tried to climb the mountain but **few** reached the top of it.

Багато людей пробували піднятися на гору, але мало хто досяг вершини.

Займенники **much** і **little** вживаються перед незліченими іменниками, а також замінюють їх. Крім того, **much** і **little** вживаються після дієслів як прислівники:

There is **much snow** on the ground.

На землі багато снігу.

Much of what you say is true.

Багато з того, що ви кажете, правда.

He **works very much**.

Він працює дуже багато.

I **have very little** time.

У мене дуже мало часу.

She **reads little** now.

Вона зараз мало читає.

6.8 Практичні завдання

Вправа 1. Доберіть необхідну форму займенника.

1. Let ... take the books to the library today (she). 2. Let ... translate these sentences into English (we). 3. Let ... stay at home. He is quite ill (he). 4. Let ... introduce myself. My name is Ann (I). 5. Let ... read the text in class (they). 6. Let ... learn the poem by heart (she). 7. Let ... do it himself (he).

Вправа 2. Доберіть займенники.

1. I have got ... interesting books to read.

a) some;

b) any.

2. Are there ... letters for me? There are ... letters in the letter-box.

a) any;

b) no.

3. You may read ... book you like.
a) any;   b) some.
4. Have you got ... English records at home?
a) no;   b) some;   c) any.
5. I am interested in ... information you can give me on this question.
a) some;   b) any.
6. There are ... coat-hangers in the wardrobe.
a) some;   b) any.
7. There are not ... magazines.
a) some;   b) any.
8. You have ... very nice photos here.
a) any;   b) some.
9. There is ... milk in the bottle.
a) some;   b) any.
10. There are ... mistakes in your dictation.
a) any;   b) some.

Вправа 3. Використайте займенники *much, many, a lot of.*

1. I have ... newspapers in my bag. 2. There are ... colleges within English universities. 3. He knows ... languages. 4. There is ... dust on the furniture. 5. Our teacher knows ... 6. We walk ... after school. 7. They don't ask us ... questions.

Вправа 4. Використайте необхідний займенник.

chalk	
coffee	little
tables	
pictures	few
cars	
jam	
snow	
dictionaries, pencils	a little
magazines	
dust, grass, exercise-books	a few

Вправа 5. Перекладіть речення.

1. Both my friends like tennis. 2. I met Peter, Nick and some other friends. 3. Neither of my Russian books is translated into English. 4. All my friends came to see me. 5. You can meet him everywhere. 6. Nothing could help him. 7. We looked at ourselves.

Вправа 6. Утворіть об'єктний відмінок у таких реченнях.

1. My friend sends (I) many letters.
2. His brother knows (you) well.
3. I often see (they) in the park.
4. Don't ask (he) about it.
5. Do you know Latin? – No, I don't know (it) at all.
6. Sometimes we meet (she) at the Browns'.
7. The teachers greet (we) every morning.
8. Your son studies together with (she), doesn't he?

Вправа 7. Утворіть питальні речення, використовуючи займенники *whom, what, whose, which*.

1. ... of you will help me?
2. ... will help me?
3. ... is your telephone number?
4. ... gloves are these? They are mine.
5. ... way did he go?
6. ... do you know about him?

Вправа 8. Перекладіть текст, добираючи займенники.

One day an artist looked out of the window of ... room and saw an old fisherman going by....thought that the old man would make a good model for a picture. So ... went out and told the fisherman that he wanted to paint...

The man thought about it for a minute and asked: 'What will you pay me?'

'Well, ... will pay two pounds,' answered the artist and added as the man still hesitated: 'It's an easy way to earn two pounds, you see.'

'Oh, ... know that,' said the man, 'but ... am wondering how ... shall get the paint off afterwards.'

Вправа 9. Доберіть зворотні займенники.

1. Don't play with the knife, you may hurt...	myself
2. I hope they enjoy...	yourself
3. He does not like ... to talk about.	himself
4. She wrote it ...	herself
5. I need that book ...	themselves
6. They kept a few books for ...	ourselves
7. We must do these exercises ...	

6.9 Підсумкові тести з граматики

1. Дайте вірну відповідь (*a, b, c* або *d*)

1. I don't want to see you and I will not write to you...!
  - a) either;
  - b) nor;
  - c) neither;
  - d) or.

2. I didn't realize Mary was a friend of...

- a) her;
- b) she's;
- a) she;
- b) hers.

3. You know, I don't like fish very much. — ... do I. I hate the very smell of it!

- a) neither;
- b) so;
- c) and;
- d) too.

4. I have to buy a new pair of shoes. My old ... an absolute write-off.

- a) ones are;
- b) ones is;
- c) one is;
- d) one are.

5. A small number of people decided to leave, but... remained seated.

- a) another;
- b) the other;
- c) other;
- d) the others.

6. Alice watched her old cat teaching her kittens to wash....

- a) themselves;
- b) them;
- c) they;
- d) their.

7. The entire village took part in searching the boy but he was ... to be found.

- a) anywhere;
- b) somewhere;
- c) everywhere;
- d) nowhere.

Lesson 7

Грамматика: Прийменник THE PREPOSITION

ПРИЙМЕННИК

Прийменник – це службове слово, яке виражає різні відношення між словами в реченні чи словосполученні.

В українській мові відношення між словами виражаються за допомогою відмінкових закінчень або відмінкових закінчень у сполученні з прийменниками.

І в українській, і в англійській мові прийменники, як правило, багатозначні, внаслідок чого одному й тому ж прийменнику англійської мови відповідає кілька українських прийменників, а один і той же український прийменник у різних контекстах перекладається різними англійськими прийменниками.

Так, англійський прийменник **on** може відповідати українським прийменникам *на, у (в), з, про, від* та ін.:

The plate is **on** the table.

He was here **on** Monday.

A lecture **on** physics.

A lecture **on** Shakespeare.

It depends **on** you.

Тарілка **на** столі.

Він був тут **у** понеділок.

Лекція **з** фізики.

Лекція **про** Шекспіра.

Це залежить **від** тебе.

З другого боку, український прийменник **на** може перекладатися англійськими прийменниками **on, in, at, into, for** та ін.:

Карта **на** стіні.

Я зустрів його **на** вулиці.

Ми дивилися **на** нього.

Перекладіть **на** англійську мову.

Я чекаю **на** неї.

The map is **on** the wall.

I met him **in** the street.

We were looking **at** him.

Translate **into** English.

I am waiting **for** her.

Часто дієслово в англійській мові вимагає додатка з прийменником, а відповідне йому українське дієслово вживається з безприйменниковим додатком і, навпаки, прямому додатку англійської мови в українській мові відповідає додаток з прийменником:

We were listening **to** music.

He answered **the** question.

Ми слухали музику.

Він відповів на запитання.

Review these prepositions of time

Preposition	Example
on	on Sunday; on the 1st of May
in	in autumn; in May; in 1995; in the morning
in	in two days, in three years.
at	at 12 o'clock, at night, at noon
by	by the 1st of January
before	before dinner
after	after supper
from... till (to)	from morning till (to) night
during	during the war (When?)
for	for several days (How long?)

Lesson 8

Граматика: Дієслово. Неозначені часи. Теперішній неозначений час. Минулий неозначений час. Майбутній неозначений час. The verb. Indefinite Tenses. The Present Indefinite Tense. The Past Indefinite Tense. The Future Indefinite Tense.

ДІЄСЛОВО

Дієслово – це повнозначна, самостійна частинна мови, яка означає дію (to build, to run), стан (to be, to sleep) відчуття (to feel, to smell), процеси мислення (to consider, to think).

Дієслово в англійській мові має найбільшу кількість форм.

8.1 Неозначені часи

INDEFINITE TENSES

Неозначені часи вживаються для вираження дії, що відбувається в теперішньому, минулому чи майбутньому часі, але не вказують на її характер, тривалість, завершеність чи передування іншій дії або певному моменту в минулому чи майбутньому. Дієслова в неозначеному часі можуть перекладатися на українську мову дієсловами доконаного й недоконаного виду.

8.1.1 Теперішній неозначений час

THE PRESENT INDEFINITE TENSE ACTIVE

Present Indefinite – одна з часових форм дієслова, що вживається для вираження дії, яка відбувається в теперішньому часі.

Теперішній час передбачає не лише момент мовлення, а й більш тривалий проміжок часу, що включає момент мовлення.

Дія, що відбувається в момент мовлення, порівняно рідко позначається формою Present Indefinite. Для вираження такої дії в англійській мові є інша форма теперішнього часу .

Стверджувальна форма дієслова в Present Indefinite в усіх особах однини й множини, крім третьої особи однини, збігається з інфінітивом (неозначеною формою дієслова) без частки **to**:

I work.	Я працюю.
You work.	Ви працюєте. (Ти працюєш.)
He (she) works.	Він працює.
We work.	Ми працюємо.
They work.	Вони працюють.

У третій особі однини в **Present Indefinite** до інфінітива (без частки **to**) додається закінчення **-s** або **-es**:

to run *бігати* – he runs
to help *допомагати* – he helps
to teach *навчати* – he teaches

Більшість дієслів у третій особі однини мають закінчення **-s**. Закінчення **-es** додається у таких випадках:

а) якщо основа дієслова закінчується на **-s**, **-ss**, **-sh**, **-ch**, **-tch**, **-x**:

to dress *одягатися* – dresses
to wash *умиватися* – washes
to teach *навчати* – teaches
to watch *спостерігати* – watches
to mix *змішувати* – mixes

б) якщо основа дієслова закінчується на **-y** з попередньою приголосною, при цьому перед **-es** буква **y** змінюється на **i**:

to study *вивчати* – studies
to cry *кричати* – cries

Але: Якщо перед **y** стоїть голосна, то до дієслова додається лише закінчення **-s**:

to play *грати* – plays
to stay *залишатися* – stays

в) якщо основа дієслова закінчується на **-o**:

to go *іти* – goes
to do *робити* – does

Питальна форма Present Indefinite утворюється з допоміжного дієслова **to do** (у третій особі однини **does**) в Present Indefinite та інфінітива основного дієслова без частки **to**. Допоміжне дієслово ставиться перед підметом:

Do I work?

Do we work?

Does he work?

Do you work?

Does she work?

Do they work?

Does it work?

Do you live here in the city?

Ви живете тут у місті?

What **does** she say?

Що вона каже?

Заперечна форма Present Indefinite утворюється з допоміжного дієслова **to do** (у третій особі однини **does**) в Present Indefinite, заперечної частки **not** та інфінітива основного дієслова без частки **to**:

I **do not** work.

He }
She } **does not** work.
It }

We

You

They

} **do not** work.

В усному мовленні замість **do not** і **does not** звичайно вживаються скорочені форми **don't** і **doesn't**:

I **don't understand** you.   Я вас не розумію.
He **doesn't recognize** me.   Він не впізнає мене.

Present Indefinite diclie to be i to have

Дієслово *to be* *бути* широко вживається і як повнозначне дієслово, і як допоміжне, для утворення різних часових форм інших дієслів. У Present Indefinite воно відмінюється не за загальним правилом:

I am		We	} are
He	} is	You	
She		They	
It			

В усному мовленні здебільшого вживаються скорочені форми:

I'm	We're
He's	You're
She's	They're
It's	

Питальна й заперечна форми Present Indefinite дієслова **to be** утворюються без допоміжного дієслова **to do**.

У питальній формі дієслово *to be* ставиться перед підметом:

Are you a doctor?	Ви лікар?
Is your wife at home?	Ваша дружина вдома?

У заперечній формі після дієслова **to be** ставиться частка **not**:

She is not my friend.	Вона не моя подруга.
You are not happy.	Ви нещасливі.

В усному мовленні замість **is not** і **are not** вживаються переважно скорочені форми **isn't** і **aren't**. Am not скороченої форми не має:

He isn't that kind of man.	Він не така людина.
But you aren't sure.	Але ви ж не певні.

У питально-заперечній формі дієслово **to be** ставиться перед підметом, а частка **not** - після підмета, але частіше тут вживаються скорочені форми **isn't** і **aren't**:

Am I not your friend?	Хіба я не твій товариш?
Aren't you tired?	Невже ти не стомився?
Isn't he at home?	Хіба його немає вдома?

Дієслово **to have** теж вживається і як повнозначне, і як допоміжне. Воно служить для утворення різних часових форм інших дієслів. У Present Indefinite дієслово **to have** відмінюється так:

I	have	We	} have
He	} has	You	
She		They	
It			

Питальна й заперечна форми Present Indefinite дієслова **to have** утворюються без допоміжного дієслова **to do**.

У питальній формі дієслово to have ставиться перед підметом

Have you many friends here?

У вас тут багато друзів?

Has she a ball?

У неї є м'яч?

Заперечні речення з дієсловом-присудком to have будуються двома способами:

а) із заперечною часткою **not**:

I haven't any red pencil.

У мене немає червоного олівця.

б) із заперечним займенником **no**:

I have no brothers.

У мене немає братів.

Вживання Present Indefinite Active

Present Indefinite вживається для вираження повторюваної або постійної дії стосовно теперішнього часу з обставинами **often часто, usually звичайно, seldom інколи, sometimes іноді, always завжди, every day кожен день, every week кожного тижня**, які вживаються перед дієсловом в усіх випадках, крім дієслова to be:

He **comes** here at six o'clock.

Він приходить сюди о шостій годині.

She **goes** to school.

Вона ходить до школи.

He **plays** the violin and **sings**.

Він грає на скрипці і співає.

He **goes** to see her every day.

Він ходить до неї щодня.

She **lives** in Kyiv with her mother and two brothers.

Вона живе у Києві з матір'ю і двома братами.

Present Indefinite вживається для вираження дії, яка характеризує підмет постійно або протягом теперішнього періоду часу:

You **shoot** very well.

Ви стріляєте дуже добре.

He **speaks** both French and English fluently.

Він вільно розмовляє як французькою, так і англійською мовами.

He **dances** very badly.

Він танцює дуже погано.

Present Indefinite вживається для вираження дії або стану, які не обмежені якимись часовими рамками і відбуваються незалежно від волі людини:

Sugar **dissolves** in water.

Цукор розчиняється у воді.

Copper **conducts** electricity better than other metals.

Мідь проводить електрику краще, ніж інші метали.

Present Indefinite вживається для вираження дії, яка відбувається в момент мовлення:

а) з дієсловами, що не вживаються у формі Continuous: **to see, to know, to bear, to feel, to like, to hate, to love, to understand:**

I **don't see** anything.

Я нічого не бачу.

I **don't understand** it.

Я не розумію цього.

б) якщо той, хто говорить, лише констатує факт, а не передає дію як процес, що триває:

Here she **comes**.

Ось вона йде.

Why **does** she **walk** so slow?

Чому вона йде так повільно?

Present Indefinite вживається для вираження майбутньої дії в підрядних реченнях часу та умови, які вводяться сполучниками **when коли; after після того як; before перш ніж, перед тим як; till, until поки; as soon as як тільки; if якщо; unless якщо не** та ін.:

I'll be here till you **come**.

Я буду тут, поки ти прийдеш.

Wait until I **get** my coat.

Почекай, поки я дістану пальто.

If you **come**, I shall give you this book.

Якщо ви прийдете, я дам вам цю книжку.

Present Indefinite вживається для вираження запланованої майбутньої дії (здебільшого з дієсловами, що означають рух: **to go їти, їхати; to come приходити, прибувати; to leave від'їжджати; to start вирушати; to arrive прибувати** та ін.). У таких реченнях звичайно вживаються обставинні слова, що вказують на час дії. У відповідних українських реченнях вживається теперішній час:

I **leave** Kyiv tomorrow.

Завтра я виїжджаю з Києва.

Our ship **sails** on next Tuesday.

Наш пароплав відпливає наступного вівторка.

When **does** the doctor come?

Коли прийде лікар?

Present Indefinite вживається у зв'язній розповіді для вираження дії або ряду послідовних дій у минулому. Таке вживання Present Indefinite поживляє розповідь, події ніби відбуваються в момент мовлення:

All of a sudden, one evening **comes** little Emily from her work and him with her.

Раптом одного вечора приходять Емілія з роботи і він з нею.

8.1.2 Минулий неозначений час

THE PAST INDEFINITE TENSE ACTIVE

Past Indefinite – часова форма дієслова, яка виражає дію, що відбулася або відбувалася в минулому.

За способом утворення Past Indefinite і Past Participle (Participle II) дієслова в англійській мові поділяються на правильні й неправильні.

Past Indefinite правильних дієслів

Past Indefinite правильних дієслів утворюється додаванням до інфінітива без частки **to** закінчення **-ed**, яке вимовляється так:

[t] – після глухих приголосних, крім **t**:

to ask *запитувати* – asked ['a:skt]

to like *любити* – liked [laɪkt]

[d] – після дзвінких приголосних, крім **d**, та після голосних:

to clean *чистити* – cleaned [kli:nd]

to live *жити* – lived [lɪvd]

to answer *відповідати* – answered

[ɪd] – після **t, d, te, de**:

to want *хотіти* – wanted

to defend *захистити* – defended [dɪfendɪd]

to hate *ненавидіти* – hated [heitɪd]

to decide *вирішувати* – decided [dɪ'saɪdɪd]

Дієслова в Past Indefinite не змінюються за особами й числами – мають однакову форму в усіх особах однини й множини:

I worked.   We worked.

He worked.   You worked.

She worked.   They worked.

It worked.

Правила правопису Past Indefinite правильних дієслів:

а) якщо інфінітив закінчується буквою **-e**, то в Past Indefinite перед закінченням **-ed** вона не пишеться:

to love *любити* -- loved

б) якщо інфінітив закінчується буквою **-y**, якій передують приголосна, то перед закінченням **-ed** **y** змінюється на **i**:

to study *вивчати* -- studied

to cry *кричати* – cried

в) якщо інфінітив закінчується однією приголосною буквою, якій передують короткий наголошений голосний звук, то кінцева приголосна перед **-ed** подвоюється:

to stop *зупинятися* – **stopped**
to permit *дозволяти* – **permitted**

г) кінцева буква **r** подвоюється, якщо останній склад наголошений і не має дифтонга:

to prefer *віддавати перевагу* – **preferred**
to occur *траплятися* – **occurred**

д) кінцева буква **l** подвоюється, якщо їй передують короткий ГОЛОСНИЙ звук (наголошений чи ненаголошений):

to travel *подорожувати* – **travelled**
to fulfill *виконувати* – **fulfilled**

Past Indefinite неправильних дієслів

Past Indefinite неправильних дієслів утворюється по-різному, здебільшого чергуванням голосних і приголосних кореня:

to write *писати* – wrote
to send *посилати* – sent
to bring *приносити* – brought

Past Indefinite деяких неправильних дієслів збігається з формою інфінітива без частки **to**, наприклад:

to put *класти* – put
to shut *закривати* – shut

Форми Past Indefinite дієслів **to go** і **to be** утворилися від інших коренів:

to go *іти, їхати* – went
to be *бути* – was/were

Питальна форма Past Indefinite правильних і неправильних дієслів утворюється з допоміжного дієслова **to do** в Past Indefinite (**did**) та інфінітива основного дієслова без частки **to**. Допоміжне дієслово ставиться перед підметом (групою підмета):

Did your father work at this factory?	Твій батько працював на цій фабриці?
Did you go to the forest yesterday?	Ви ходили вчора в ліс?
What did he say ?	Що він сказав?
When did you see her?	Коли ви її бачили?

Заперечна форма Past Indefinite утворюється з допоміжного дієслова **to do** в Past Indefinite (**did**), заперечної частки **not** та інфінітива основного дієслова без частки **to**:

They did not see my note.	Вони не бачили моєї записки.
She did not know this.	Вона не знала цього.

В усному мовленні замість **did not** звичайно вживається скорочена форма **didn't**:

I **didn't see** you in the dark. Я не бачив вас у темряві.

У питально-заперечній формі Past Indefinite допоміжне дієслово **did** ставиться перед підметом, а частка **not** після нього; скорочена форма **didn't** ставиться перед підметом:

Why did you not answer to my telephone call? Чому ви не відповіли на мій телефонний дзвінок?

Why didn't you answer me? Чому ви не відповіли мені?

Didn't you hear me? Невже ви не чули мене?

Допоміжне дієслово **to do** вживається також у стверджувальній формі Past Indefinite для підсилення висловлюваної думки. У цьому разі форма **did**, на яку падає сильний наголос, ставиться між підметом та інфінітивом основного дієслова.

I **did** want to get a dictionary. Я таки хотів дістати словник.

I answered that I **did** remember it. Я відповів, що я дійсно пам'ятаю це.

Past Indefinite дієслів to be і to have

Дієслова **to be** і **to have** у Past Indefinite (як і в Present Indefinite) відмінюються не за загальним правилом.

Дієслово **to be** в Past Indefinite має дві форми: **was** для першої і третьої осіб однини і **were** для інших осіб:

I	} was	We	} were
He		You	
She		They	
It			

Для утворення питальної і заперечної форми Past Indefinite дієслова **to be** допоміжне дієслово **to do** не вживається.

У питальній формі дієслово **to be** ставиться перед підметом:

Were you at the front? Ви були на фронті?

Was he at school? Він був у школі?

У заперечній формі після **was/were** вживається частка **not**:

I **was not** there. Я не був там.

They **were not** late. Вони не запізнились.

У питально-заперечній формі **was/were** ставиться перед підметом, а частка **not** — після підмета:

Was he not at school? Хіба він не був у школі?

В усному мовленні замість **was not**, **were not** у заперечних і питально-заперечних реченнях здебільшого вживаються скорочені форми **wasn't**, **weren't**:

He **wasn't** ready to go there. Він не був готовий іти туди.

They **weren't** afraid of him. Вони не боялися його.

Питальна форма дієслова **to have** у Past Indefinite має два варіанти:

а) без допоміжного дієслова **to do**. У цьому разі форма **had** ставиться перед підметом:

Had you a tape-recorder last year? У вас був магнітофон минулого року?

б) з допоміжним дієсловом **to do**:

Did the pupils have dictionaries? В учнів були словники?

Заперечна форма, як правило, утворюється без допоміжного дієслова **to do** і вживається, як і в Present Indefinite, із запереченнями **not** і **no**:

He **hadn't** any brothers. У нього не було братів.

She had no money. У неї не було грошей.

Примітки:

1. Якщо дієслово **to have** входить до складу виразів **to have breakfast (lunch), dinner, supper** *снідати, обідати, вечеряти*; **to have a bath** *прийняти ванну* і т. п., питальна й заперечна форми його в Past Indefinite, як і в Present Indefinite, утворюються з допоміжним дієсловом **to do**:

Did you have any lunch? У вас був другий сніданок?
Did you have a pleasant trip? Прогулянка була приємною?
I didn't have any dinner. Я не обідав.

2. В американському варіанті англійської мови питальна й заперечна форми дієслова **to have** у Past Indefinite, як і в Present Indefinite, утворюються з допоміжним дієсловом **to do**:

But he didn't have a job. Але в нього не було роботи.

Вживання Past Indefinite Active

Past Indefinite вживається для вираження одноразової або постійної дії в минулому. Час минулої дії часто уточнюється обставинними словами **yesterday** *учора*; **last week** *минулого тижня*; **last year** *торік*, **last summer** *минулого літа*, **the other day** *недавно, цими днями*, **in 1985** та ін.:

I **saw** you in the street just now. Я тільки що бачив вас на вулиці.

I **was** there at seven this morning. Я була там сьогодні о сьомій годині ранку.

They **lived** in Poltava before the war. До війни вони жили в Полтаві.

These young men **graduated** from the university last year. Ці юнаки закінчили університет минулого року.

Past Indefinite вживається для вираження ряду послідовних дій у минулому:

I **dressed, went** downstairs, **had** some coffee in the kitchen and **went** out to the garage. Я одягнувся, зійшов униз, випив у кухні кави і пішов у гараж.

Past Indefinite вживається для вираження повторюваної дії в минулому:

I **saw** her every day.

Я бачив її щодня.

She **came** many a time to our house.

Вона не раз приходила до нас.

We were at the hospital every afternoon.

Ми бували в лікарні щоденно після полудня.

8.1.3 Майбутній неозначений час

THE FUTURE INDEFINITE TENSE ACTIVE

Future Indefinite — часова форма дієслова, що виражає дію, яка відбудеться або відбуватиметься в майбутньому.

Future Indefinite утворюється з допоміжних дієслів **shall** і **will** та інфінітива основного дієслова без частки **to**.

Допоміжне дієслово **shall** вживається в першій особі однини і множини, **will** — у другій і третій особі:

I **shall** work.

We **shall** work.

He
She
It } **will** work.

You **will** work
They **will** work.

I **shall come** again soon.

Я скоро знову прийду.

Your father **will be** back in a moment.

Ваш батько вмиль повернеться.

Примітка. Іноді допоміжне дієслово **will** вживається для утворення Future Indefinite у всіх особах. Особливо часто це трапляється в американському варіанті англійської мови (а також в Шотландії та Ірландії).

В усному мовленні замість **shall** і **will** звичайно вживається скорочена форма **'ll** (апостроф + ll), яка на письмі приєднується до підмета:

I'll tell it to you after dinner.

Я розкажу вам про це після обіду.

He'll be back in an hour.

Він повернеться за годину.

У питальній формі допоміжне дієслово **shall / will** ставиться перед підметом:

Shall we **come** back here to sleep?

Ми повернемося сюди на ночівлю?

When **will** he **be** at home?

Коли він буде вдома?

У заперечній формі і після допоміжного дієслова **shall** і **will** вживається частка **not**:

We **shall not go** there.

Ми не підемо туди.

He **will not stay** here.

Він не залишиться тут.

В усному мовленні переважно вживаються скорочені форми — **shan't** замість **shall not** і **won't** [wount] замість **will not**:

I **shan't go** there.

Я не піду туди.

She **won't go** to the theatre.

Вона не піде в театр.

Future Indefinite дієслів to be і to have

Дієслова to be і to have у Future Indefinite відмінюються за загальним правилом. Future Indefinite утворюється з допоміжних дієслів **shall** і **will** та інфінітива основного дієслова без частки **to**.

Допоміжне дієслово **shall** вживається в першій особі однини і множини, **will** — у другій і третій особі:

I shall be., shall have	We shall be, shall have
He } will be, will have	You will be, will have
She } will be, will have	They will be, will have
It }	

Your father **will be** back in a moment. Ваш батько вмить повернеться.

I **shall have** three lessons tomorrow. У мене завтра буде три уроки.

Вживання Future Indefinite Active

Future Indefinite вживається для вираження одноразової, постійної або повторюваної дії в майбутньому. На майбутній час вказують обставини: **tomorrow, tomorrow morning (evening, afternoon), the day after tomorrow, in a week (a month, a year), next week (month, year ...), soon, one of these days.**

I'll **go** over with you tomorrow morning. Я поїду з тобою завтра вранці.

I'll always **come** back. Я завжди повертатимусь.

He'll work at the factory next year. Наступного року він працюватиме на фабриці.

У підрядних реченнях часу й умови після сполучників **if, when, as soon as, before, after, till (until)** майбутній час в англійській мові не вживається. Для вираження майбутньої дії в таких реченнях замість Future Indefinite вживається Present Indefinite

I'll **be** here till you **come**. Я буду тут, поки ти прийдеш.

I'll **give** it to him when he **comes** back. Я дам це йому, коли він повернеться.

Майбутній неозначений час у минулому

The Future Indefinite-in-the-Past Tense

В англійській мові майбутня дія, що розглядається з точки зору якогось минулого моменту, виражається окремою формою дієслова, яка зветься Future Indefinite-in-the-Past.

Цей час трапляється у розповідях про минулі події при переказуванні у непрямій мові слів або думок якоїсь особи стосовно майбутнього часу:

In his letter Peter wrote that **he would go** to Warsaw in January. У своєму листі Петро писав, що поїде до Варшави в січні.

Future Indefinite-in-the-Past утворюється з допоміжних дієслів **should** і **would** та інфінітива основного дієслова без частки to:

I should work (I'd work).

We should work (We'd work).

He would work (He'd work).

You would work (You'd work).

She would work (She'd work).

They would work (They'd work)

It would work.

У питальній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом:

Should we work?

Would they work?

У заперечній формі після допоміжного дієслова вживається частка **not**:

We should not work.

We shouldn't work.

She would not work.

She wouldn't work.

Future Indefinite-in-the-Past вживається переважно в підрядних додаткових реченнях, якщо дієслово головного речення виражає минулу дію:

I thought I would come by the morning train. Я думала, що приїду ранковим поїздом.

I said **I'd pack.**

Я сказав, що укладатиму речі сам.

Future Indefinite-in-the-Past вживається також у простих реченнях, коли в розповіді про минуле згадуються майбутні дії:

We arranged to start the following Saturday from Kingston. Harris and **I would go** down in the morning, and take the boat up to Chertsey. George... **would meet** us there. Ми домовились вирушати наступної суботи з Кінгстона. Гарріс і я виїдемо вранці і підведемо човна до Чертсі. Там Джордж зустріне нас.

У підрядних реченнях часу й умови в англійській мові не вживається жодна з форм майбутнього часу, в тому числі й Future Indefinite -in-the-Past. Дія, що була майбутньою з точки зору минулого, в таких реченнях виражається формою Past Indefinite:

I hoped that before we **parted** he would tell me what it was.

Я сподівався, що перш ніж ми **розійдемося**, він розкаже мені, в чому справа.

I wrote down to you to ask you not to see anyone till **I came.**

Я писав вам і просив не бачитися ні з ким, поки я не **прийду**.

8.2 Практичні завдання

Вправа 1. Надайте короткі та повні відповіді на такі питання.

1. Is your town large? 2. Was last winter cold? 3. Are your friend's sisters beautiful? 4. Is it hot today? 5. Are you at the lesson? 6. Will you be at home in the evening? 7. Is your house in the centre of the city? 8. Will your mother be at home at 5 o'clock? 9. Were you free yesterday? 10. Is his answer good? 11. Will you be in town on Sunday? 12. Is mathematics difficult?

Вправа 2. Утворіть питальні форми від таких дієслів.

1. We are at the English lesson. 2. My friend was at the concert yesterday. 3. All the students are ready for the lesson. 4. They were in the garden yesterday. 5. Mary will be on duty tomorrow. 6. The lesson is over. 7. Nick was ill yesterday. 8. The schoolchildren will be at school on Monday.

Вправа 3. Утворіть форми дієслова *to be* в *Present, Past* або *Future Indefinite*.

1. My father ... a teacher. 2. He ... a pupil 20 years ago. 3. I ... a doctor when I grow up. 4. My sister ... not ... at home tomorrow. 5. She ... at school tomorrow. 6. ... you ... at home tomorrow? 7. ... your father at work yesterday? 8. My sister... ill last week. 9. She ... not ill now. 10. Yesterday we ... at the theatre. 11. Where ... your mother now? -She ... in the kitchen. 12. Where ... you yesterday? - I... at the cinema. 13. When I come home tomorrow, all my family... at home. 14. ... your little sister in bed now?- Yes, she.... . 15. ...you ...at school tomorrow?-Yes, I... . 16. When my granny ... young, she ... an actress. 17. My friend ... in Moscow now. 18. He ... in St. Petersburg tomorrow. 19. Where ... your books now? - They ... in my bag.

Вправа 4. Перекладіть рідною мовою, утворіть нові речення, використовуючи форми теперішнього та майбутнього часів, змінюючи обставини часу.

1. I remember you had a guitar. Right? 2. You had a lot of work last week, didn't you? 3. He had a lot of mail the day before yesterday. 4. Which of you had time to watch the TV last night? 5. Did you have lunch in the canteen today? 6. How many subjects did you have for your winter exam? 7. When did you last have a meeting? 8. I hardly ever had headaches when I was young. 9. You didn't have much homework yesterday, either, did you. 10. He didn't have many subjects for his spring exam, either. 11. We had three minutes left to catch the train last time.

Вправа 5. Утворіть нові речення, використовуючи форми минулого часу, добираючи обставини.

1. I've got a very old typewriter, (several years ago) 2. He's always got the right answer to his teacher's questions. (when he was at school) 3. We have supper at eight o'clock. (last night) 4. What time do you have dinner?

(yesterday) 5. Where do you and your colleagues have lunch? (the day before yesterday) 6. Have you got a headache? (this morning) 7. Has your friend got a country cottage? (when he was only a student) 8. We haven't got enough time to discuss all the problems. (last time) 9. I haven't got enough money to buy a fridge. (when I was last in the shop)

Вправа 6. За прикладом утворіть загальні питання та надайте позитивні відповіді на них.

We had a meeting yesterday.

A. Did you have a meeting yesterday?

B. Yes, we did.

1. We had an interesting discussion last time. 2. They had dinner in the new restaurant on Saturday. 3. I had a lot of work to do last month. 4. My son had a chill last week. 5. I had flu two months ago.

Вправа 7. За прикладом утворіть повну та скорочену заперечну форму до таких речень.

I had an exam last week.

A. I didn't have an exam last week. Did you?

B. Yes, I did.

1. We had a meeting yesterday afternoon. 2. I had a holiday in June. 3. My mother-in-law had a big birthday party last year. 4. We had a lot of work to do the day before yesterday. 5. We always had discussions after such talks.

Вправа 8. Замість крапок запишіть дієслово *to have* у відповідній формі.

1. You ... late supper yesterday. 2. You ... very good seats at the theatre next time. 3. He ... three lessons today. 4. ... he a book on mathematics last year? 5. My friend .... an English lesson tomorrow. 6. They ... a long talk about it 2 days ago. 7. My mother.... a big birthday party last year. 8. We ... a lot of work to do in some days. 9. Our students always ... discussions after such lectures. 10. My sisters usually ... much homework. 11. My parents ... a car next year. 12. She ... dinner in the new restaurant every Saturday.

Вправа 9. Перекладіть речення.

1. It is too muddy here. Let us go down another street. 2. It was winter then. There was much snow in the street. 3. I hope it'll be warm in September. 4. They got to the river at 10 o'clock. It was quite dark. 5. When we come to Sochi it'll be spring. 6. It's night, but it's rather light outside. 7. It's very hot in here, isn't it? 8. It's late now. Ring them up, please. 9. It's six o'clock now. I think it's too early to wake him up. 10. It's very dark in the room. I can't see what is there in that far corner.

Вправа 10. Утворіть форми майбутнього та минулого часу, змінивши обставини часу.

1. It's cold today. 2. It's late now. 3. It's dark in the room. 4. Is it warm there? 5. Is it cold there at this time? 6. It isn't too late to ring them up. 7. It isn't dark yet.

Вправа 11. Утворіть питальні та заперечні речення.

1. You know the answer. 2. He has breakfast at 8.00. 3. He loves her. 4. Some pupils wear uniforms. 5. He trusts you. 6. The park closes at dusk. 7. He misses his mother. 8. The children like sweets. 9. He finishes work at 6.00. 10. He lives beside the sea. 11. This stove heats the water. 12. He usually believes you. 13. She plays chess very well. 14. He leaves home at 8.00 every day. 15. Ann arranges everything. 16. She agrees with you. 17. Their dogs bark all night. 18. Their neighbours often complain. 19. Tom enjoys driving at night. 20. Tom looks very well. 21. They sell fresh grape juice here. 22. He charges more than other photographers. 23. The last train leaves at midnight. 24. He relaxes at weekends. 25. She refuses to discuss it.

Вправа 12. Утворіть питальні та заперечні речення.

1. She saw your brother. 2. We heard a terrible noise. 3. He slept till 10.00. 4. He looked at the picture. 5. They drank all the wine. 6. They set out early enough. 7. She thought about it. 8. The police caught the thief. 9. He hid the letter. 10. She found her watch. 11. My mother chose this hotel. 12. She lent you enough money. 13. Keiko taught Japanese. 14. Tom hurt his foot. 15. He broke his arm. 16. His wife came at 8.00. 17. He lost his wallet. 18. His son wrote a novel. 19. They flew to New York. 20. Ann drew you a map. 21. Tom laid the table. 22. Mr. Pitt fell downstairs. 23. She lost her way. 24. He forbade her leave. 25. I sent it to the laundry. 26. Jack kept the money. 27. He rode slowly. 28. They spent it all. 29. She sold the car. 30. Jean rang the bell. 31. The sun rose at 6.00. 32. The boys ran home. 33. He shook the bottle. 34. He forgave her.

Вправа 13. Утворіть форми майбутнього часу, використовуючи дієслова, надані у дужках.

1. I (know) the result in a week. 2. You (be) in Rome tonight. 3. You (have) time to help me tomorrow? 4. It (matter) if I don't come home till morning? 5. You (be) able to drive after lessons. 6. Do you think that he (recognize) me? 7. Unless he runs he (not catch) the train. 8. He (lend) it to you if you ask him. 9. I hope I (find) it. 10. If petrol pump attendants go on strike we (not have) any petrol. 11. He (believe) whatever you tell him. 12. I (remember) this day all my life. 13. Perhaps he (arrive) in time for lunch. 14. If he works well I (pay) him £10. 15. I wonder how many of us still (be) here next year. 16.

If you think it over you (see) that I am right. 17. If you learn another language you (get) a better job. 18. I am sure that you (like) our new house. 19. Newspaper announcement: The President (drive) along High Street in an open carriage. 20. He (mind) if I bring my dog? 21. You (need) a visa if you are going to Spain. 22. You (feel) better if you've had a meal. 23. He (be) offended if you don't invite him. 24. She (have) £1000 a year when she is twenty-one. 25. If you put any more polish on that floor someone (slip) on it. 26. I wonder if he (succeed). 27. Papers (not be) delivered on the Bank Holiday. 28. I hope he (remember) to buy wine. 29. If you leave your roller skates on the path someone (fall) over them. 30. Announcement: Mrs Pitt (present) the prizes. 31. If you want twenty cigarettes you (have) to give me more money. 32. Notice: The management (not be) responsible for articles left on the seats. 33. If I drop this it (explode).

The Future Simple is not used in time clauses, the Present Simple tense being used instead.

Вправа 14. Доберіть необхідну часову форму дієслова, розкриваючи дужки.

1. I shan't buy tomatoes till the price (come) down. 2. Stay here till the lights (turn) green. 3. When it (get) cold I'll light the fire. 4. The lift (not start) until you press that button. 5. She'll have to behave better when she (go) to school. 6. When you look at yourself in the glass you (see) what I mean. 7. He (be) here before you go. 8. I (lend) you my cassette recorder whenever you want it. 9. He (wake) up when we turn the lights on. 10. He (ring) us up when he arrives in England? 11. He will wash up before he (go) to bed. 12. I won't come to London till the bus strike (be) over. 13. I (give) the children their dinner before he (come) home. 14. They will be astonished when they (see) how slowly he works. 15. I'll pay you when I (get) my cheque. 16. I (go) on doing it until he tells me to stop. 17. I'll buy that house when I (have) enough money. 18. You (fall) rapidly through the air till your parachute opens. 19. We'll have to stay here till the tide (go) out. 20. When the fog (lift) we'll be able to see where we are. 21. The refrigerator (go on) making that noise till we have it repaired. 22. As soon as the holidays begin this beach (become) very crowded. 23. The car (not move) till you take the brake off. 24. The alarm bell (go on) ringing till you press this button. 25. As soon as she (learn) to type I'll get her a job. 26. Look before you (leap). 27. We (have) to stay on this desert island till we can repair our boat. 28. Don't count on a salary increase before you actually (get) it. 29. When winter (begin) the swallows will fly away to a warmer country. 30. We can't make any decision till he (arrive) here.

8.3 Підсумкові тести з граматики

Дієслова to be, to have

1. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. What subjects ..... she good at ?
a) do; b) is; c) does; d) are.
2. .... your brother got a camera ?
a) does; b) is; c) has; d) have.
3. .... those books thick or thin ?
a) is; b) are; c) was; d) were.
4. What ..... the weather like yesterday ?
a) was; b) were; c) has; d) is.
5. They usually ..... their Physics in the morning.
a) will have; b) had; c) have; d) has.
6. He ..... an exam next week.
a) has; b) is; c) had; d) will have.
7. They ..... present at the meeting next Monday.
a) aren't; b) won't be; c) shan't be; d) isn't.
8. ... your parents in France now ?
a) is; b) does; c) are; d) do.
9. I last ..... in hospital ten years ago.
a) am; b) is; c) has; d) was.
10. I often ..... a lot of work to do.
a) has; b) have; c) had; d) will have.
11. There ..... a lot of people at the lecture tomorrow.
a) was; b) will be; c) is; d) are.
12. He ..... five years older than his friend.
a) are; b) is; c) had; d) has.
13. They ..... their dinner at a restaurant tomorrow.
a) have; b) will have; c) are; d) were.
14. Tom .... a terrible headache the day before yesterday.
a) have; b) will have; c) had; d) has.

2. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. How many apples ..... he got ?
a) has; b) do; c) does; d) have.
2. What ..... your favourite pop group ?
a) has; b) is; c) do; d) are.
3. Ann`s children ..... at school 2 days ago.
a) have; b) has; c) were; d) was.
4. She ..... a lot of work to do last week.
a) is; b) was; c) had; d) has.
5. He ..... out tomorrow afternoon.
a) was; b) will be; c) were; d) is.

6. He ..... write to Mary if he doesn't have time.
a) don't; b) doesn't; c) isn't; d) won't.
7. Bill ..... at home last evening.
a) were; b) are; c) is; d) was.
8. On Sundays they usually ..... dinner at home.
a) have; b) has; c) are; d) had.
9. ... those girls your friends ?
a) are; b) were; c) was; d) is.
10. They ..... here 2 hours ago.
a) was; b) were; c) are; d) had.
11. Jane ..... got a lot of children.
a) doesn't; b) don't; c) hasn't; d) hadn't.
12. The talk ..... very interesting tomorrow.
a) is; b) will; c) will be; d) was.
13. I usually ..... lunch at home.
a) have; b) had; c) has; d) will have.
14. Who ..... at home last week ?
a) has; b) was; c) were; d) had.

3. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. He always ..... a lot of friends.
a) has; b) is; c) are; d) had.
2. My father ..... a doctor.
a) was; b) is; c) are; d) were.
3. .... you at home last Monday ?
a) was; b) were; c) has; d) have.
4. They ..... a dictation last lesson.
a) will have; b) has; c) had; d) have.
5. He ..... able to go with us tomorrow.
a) will; b) is; c) will be; d) was.
6. They ..... learn foreign languages until they are seven.
a) aren't; b) won't; c) isn't; d) haven't.
7. The baby ..... too small to walk last year.
a) are; b) is; c) was; d) were.
8. He always ..... breakfast at 8 o'clock.
a) has; b) had; c) will have; d) have.
9. My friend Ann ..... a good student.
a) am; b) was; c) are; d) is.
10. The books ..... always on the table.
a) are; b) was; c) were; d) is.
11. He ..... at home at 8 o'clock yesterday.
a) weren't; b) wasn't; c) aren't; d) isn't.
12. Do your children often ..... colds ?
a) has; b) have; c) had; d) will have.

13. I ..... forget about it soon.
a) will; b) shall be; c) will be; d) shall.
14. Tom ..... a serious talk with his father next day.
a) have; b) will be; c) will have; d) has.

4. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. My elder sister ..... music lessons every week.
a) is; b) has; c) are; d) have.
2. These cups ..... not red.
a) is; b) are; c) was; d) were.
3. ... your name Belov ?
a) is; b) has; c) have; d) was.
4. 11 years ago we ..... students at a Medical college.
a) had; b) were; c) are; d) was.
5. ... you got a family ?
a) has; b) have; c) was; d) were.
6. He ..... finish the work if you help him.
a) was; b) is; c) will; d) will be.
7. ....she ..... a game of chess if she has time?
a) will ***be; b) will***have; c) shall***have; d) shall***be.
8. I ..... an English teacher.
a) is; b) am; c) was; d) are.
9. The spoons ..... on the table a couple of minutes ago.
a) are; b) is; c) was; d) were.
10. He ..... an engineer in 5 years.
a) is; b) will be; c) was; d) were.
11. .... he a doctor 2 years ago ?
a) will be; b) is; c) are; d) was.
12. .... you got any friends here ?
a) has; b) have; c) had; d) will have.
13. He ..... remember us if he meets us.
a) is; b) will; c) are; d) has.
14. He ..... got 2 excellent marks yesterday.
a) have; b) will have; c) has; d) had.

5. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. Bess ..... my best friend.
a) have; b) has; c) is; d) am.
2. .... your friend a doctor or a teacher ?
a) was; b) am; c) are; d) is.
3. They ..... in Moscow next week.
a) will be; b) shall be; c) was; d) were.
4. Yesterday ..... my day off.
a) was; b) will be; c) is; d) has.
5. When did you last ..... a test ?
a) has; b) have; c) had; d) will have.

6. We ..... able to finish this work tomorrow.
a) will; b) are; c) will be; d) shall be.
7. He ..... a good time at the party yesterday.
a) has; b) had; c) have; d) will have.
8. Those men ..... doctors.
a) were; b) is; c) was; d) are.
9. .... this boy a student ?
a) is; b) are; c) was; d) were.
10. .... you at home last evening ?
a) will be; b) is; c) were; d) was.
11. My friend ..... got a sister.
a) was; b) had; c) is; d) has.
12. Did you ..... classes last week ?
a) have; b) had; c) has; d) will have.
13. I hope there ..... many mistakes in your test this time.
a) shan't be; b) won't be; c) will be; d) shall be.
14. Tom ..... read this book next week.
a) shall; b) are; c) is; d) will.

Теперішній, минулий та майбутній неозначені часи Indefinite Tenses Active

1. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. The Sun ..... in the East.
a) rise; b) will rise; c) rises; d) rose.
2. My friend ..... to me very often last year.
a) write; b) wrote; c) writes; d) written.
3. Bad students never ..... hard.
a) works; b) work; c) worked; d) will worked.
4. There ..... a lot of people at the lecture tomorrow.
a) are; b) were; c) be; d) will be.
5. They ..... London next summer.
a) visit; b) will visit; c) visits; d) visited.
6. I ..... my English exam the day before yesterday.
a) taken; b) takes; c) take; d) took.
7. My little sister ..... to school every day.
a) go; b) goes; c) will go; d) went.
8. It often ..... in winter.
a) snow; b) snowed; c) snows; d) will snow.
9. We haven't got any money so we ..... on holiday this year.
a) don't go; b) doesn't go; c) won't go; d) will go.
10. Mary ..... him about her plans last Monday.
a) tell; b) told; c) tells; d) will tell.
11. Benny ..... fruit.
a) like; b) will like; c) liked; d) likes.

12. Tom ..... Moscow two days ago.
a) leave; b) left; c) leaves; d) leaved.
13. When did Mary ..... you up ?
a) rings; b) ringed; c) ring; d) rang.
14. Mother always ..... in the morning.
a) cooked; b) will cook; c) cook; d) cooks.

2. Замість крапок доберіть потрібні допоміжні дієслова.

1. .... she always get up at 7 ?
a) do; b) does; c) will; d) did.
2. Cuckoos ..... build nests.
a) don't; b) doesn't; c) didn't; d) won't.
3. They ..... receive letters yesterday.
a) didn't; b) don't; c) doesn't; d) won't.
4. He ..... usually come home at 9 o'clock.
a) doesn't; b) don't; c) didn't; d) won't.
5. When ..... the lecture begin next week ?
a) do; b) does; c) will; d) shall.
6. ... they usually speak English at the lessons?
a) does; b) do; c) did; d) will do.
7. He ..... know the right answer at the previous lesson.
a) doesn't; b) don't; c) didn't; d) won't.
8. He ..... spend all his money on books last time.
a) don't; b) didn't; c) won't; d) doesn't.
9. .... he often meet his friends ?
a) do; b) did; c) does; d) will do.
10. How old ..... you be next summer ?
a) does; b) shall; c) will; d) do.
11. When ..... you see Mary last ?
a) does; b) will do; c) do; d) did.
12. .... you usually have dinner at 6 o'clock ?
a) do; b) does; c) is; d) was.
13. What ..... he do during the lesson every time ?
a) do; b) does; c) will do; d) did.
14. ... you be at home tomorrow ?
a) will; b) shall; c) are; d) were.
15. What ..... you do every morning ?
a) does; b) do; c) did; d) will do.

3. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. I ..... to the Institute every day next week.
a) will; b) go; c) shall go; d) will go.
2. She ..... those classes because she was ill.
a) miss; b) missed; c) misses; d) will miss.

3. She ..... this beautiful hat in Paris last time.
a) buys; b) buyed; c) buy; d) bought.
4. He usually ..... the dog in the evening.
a) walk; b) walked; c) walks; d) will walk.
5. Men ..... every day.
a) shave; b) shaved; c) shaves; d) will shave.
6. The conference ..... at 10.00 am. next Friday.
a) begins; b) shall begin; c) will; d) will begin.
7. Dogs usually ..... at night.
a) barks; b) will bark; c) barked; d) bark.
8. Mr. Jones ..... to Paris on business every month.
a) comes; b) come; c) came; d) will come.
9. He ..... her in Moscow last year.
a) meet; b) met; c) meets; d) meted.
10. His working day ..... 7 hours next year.
a) lasts; b) lasted; c) will last; d) last.
11. Our school year ..... in June.
a) end; b) ended; c) will end; d) ends.
12. Last winter ..... rather warm.
a) is; b) are; c) was; d) were.
13. The weather ..... soon.
a) will change; b) changed; c) change; d) shall change.
14. We always ..... abroad for our holidays.
a) goes; b) go; c) went; d) will go.

4. Замість крапок доберіть потрібні допоміжні дієслова.

1. I ..... go to your party tomorrow.
a) don't; b) didn't; c) won't; d) shan't.
2. .... you watch TV after supper yesterday ?
a) do; b) did; c) does; d) will do.
3. He ..... come tomorrow.
a) don't; b) doesn't; c) shan't; d) won't.
4. .... you often play basketball ?
a) does; b) do; c) did; d) will do.
5. .... she usually work 5 days a week?
a) does; b) do; c) did; d) will do.
6. He ..... know them last year.
a) don't; b) didn't; c) doesn't; d) won't.
7. Their family ..... often go to the cinema.
a) doesn't; b) don't; c) didn't; d) won't.
8. .... you always come here on Sundays ?
a) do; b) does; c) did; d) will do.
9. They ..... have a dictation yesterday.
a) didn't; b) don't; c) doesn't; d) won't.

10. He ..... back next Monday.
a) shall be; b) will be; c) be; d) is.
11. .... his father usually drive a car very fast ?
a) does; b) do; c) did; d) will do.
12. Why ..... Tom return the book to the library yesterday?
a) don't; b) doesn't; c) didn't; d) won't.
13. We ..... go to London till May.
a) shan't; b) won't; c) don't; d) doesn't.
14. Where ..... you go every day ?
a) does; b) do; c) did; d) will do.
15. .... she always follow the doctor's advice ?
a) will do; b) do; c) does; d) did.

5. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. We never ..... Russian in class.
a) speak; b) speaks; c) spoke; d) speaked.
2. I hope the weather ..... fine this summer.
a) shall be; b) will be; c) will; d) be.
3. He ..... from his trip two days ago.
a) returns; b) returned; c) return; d) will return.
4. My brother never .... for us.
a) waited; b) will wait; c) waits; d) wait.
5. His family ..... in London 5 years ago.
a) live; b) lived; c) lives; d) will live.
6. It ..... very hot today.
a) was; b) is; c) are; d) were.
7. My friend ..... to the cinema a lot.
a) go; b) goes; c) went; d) will go.
8. I ..... them two weeks ago.
a) seen; b) sees; c) saw; d) see.
9. Water ..... at 100 C .
a) boil; b) will boil; c) boils; d) boiled.
10. Who ..... Robinson Crusoe ?
a) write; b) wrote; c) writes; d) writed.
11. Don `t worry, I ..... everything soon.
a) settle; b) shall settle; c) will settle; d) settled.
12. My children always ..... at 8.
a) get up; b) gets up; c) got up; d) will get up.
13. I hope the weather ..... fine next summer.
a) be; b) is; c) will be; d) shall be.
14. Tom often ..... girls' names.
a) forgets; b) forget; c) forgot; d) will forget.

6. Замість крапок доберіть потрібні допоміжні дієслова.

1. .... she often phone him in the evening ?
a) do; b) does; c) did; d) will.
2. When ..... you get home yesterday ?
a) does; b) will; c) did; d) do.
3. Their firm ..... receive visitors every day.
a) don t; b) doesn't; c) didn't; d) won't.
4. They ..... discuss the question till next week .
a) won't; b) don't; c) shan't; d) didn't.
5. When ..... you see Mary last ?
a) did; b) do; c) does; d) will.
6. What time ..... the Sun set yesterday ?
a) do; b) did; c) does; d) will.
7. When ..... the next game begin ?
a) do; b) will; c) does; d) did.
8. .... you go to the swimming pool yesterday ?
a) did; b) do; c) does; d) will.
9. Last year we ..... study Physics.
a) doesn't; b) won't; c) didn't; d) don't.
10. .... John always meet Ann at the station ?
a) does; b) do; c) did; d) will.
11. I ..... take Spanish next year.
a) do; b) did; c) shall; d) will.
12. .... you give up smoking last month ?
a) do; b) did; c) does; d) will.
13. .... it snow soon ?
a) do; b) will; c) did; d) shall.
14. How many letters ..... you usually write a month ?
a) did; b) do; c) does; d) will do.

7. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. In autumn the days ..... dull.
a) grows; b) grewed; c) grow; d) grew.
2. Don't worry, I ..... your letter two hours ago.
a) posts; b) posted; c) post; d) will post.
3. You ..... from me soon .
a) heard; b) shall hear; c) hear; d) will hear.
4. Last year Jack ..... his friends in New York.
a) visits; b) will visit; c) visited; d) visit.
5. Their expedition ..... last week.
a) returns; b) returned; c) return; d) will return.
6. He ..... always in time for classes.
a) was; b) were; c) are; d) is.
7. Father ..... you the book tomorrow.
a) gives; b) shall give; c) will give; d) give.

8. It often ..... at night now.
a) freezes; b) freeze; c) froze; d) frozen.
9. She ..... those classes because she was ill.
a) misses; b) will miss; c) missed; d) miss.
10. It is winter now and the snow ..... here soon.
a) will; b) will be; c) be; d) was.
11. He always ..... a shower twice a week.
a) take; b) taken; c) takes; d) took.
12. When I was a child my family ..... in Moscow.
a) lives; b) will live; c) live; d) lived.
13. Tom ..... to London till May.
a) shall go; b) will go; c) goes; d) went.
14. On week-days he ..... at 9 o` clock.
a) wakes up; b) wake up; c) woke up; d) waked up.

8. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. In winter the days ..... very short.
a) were; b) are; c) is; d) will be.
2. Some days ago his family ..... in a new flat.
a) moved; b) move; c) moves; d) will move.
3. I ..... you all about it soon.
a) tell; b) told; c) will tell; d) shall tell.
4. Their family always ..... to the country early in June.
a) goes; b) go; c) went; d) will go.
5. Tom ..... the doctor next week.
a) visits; b) visited; c) will visit; d) visit.
6. The great event ..... last week.
a) happened; b) happen; c) happens; d) will happen.
7. You always ..... very serious.
a) looks; b) look; c) looked; d) will look.
8. He always ..... a bus to get to his office.
a) take; b) takes; c) took; d) taken.
9. My mother ..... the flowers two days ago.
a) water; b) watered; c) waters; d) will water.
10. Tom ..... Ann at the beginning of the next month.
a) propose; b) will propose; c) proposes; d) proposed.
11. The patient ..... some minutes ago.
a) wakes up; b) waked up; c) wake up; d) woke up.
12. He usually ..... late at night.
a) worked; b) will work; c) work; d) works.
6. Mary ..... Tom some days ago.
a) sees; b) seen; c) saw; d) see.
7. The river ..... till December .
a) didn't freeze; b) doesn't freeze; c) won't freeze; d) shan't freeze.

Lesson 9

Граматика: Тривалі часи дієслова. Теперішній тривалий час. Минулий тривалий час. Майбутній тривалий час. Continuous Tenses. The Present Continuous Tense. The Past Continuous Tense. The Future Continuous Tense.

ТРИВАЛІ ЧАСИ ДІЄСЛОВА

На відміну від часів групи Indefinite, які вживаються для вираження дії стосовно теперішнього, минулого або майбутнього часу, не вказуючи на характер перебігу дії, часи групи Continuous виражають дію як процес, тобто дію, що відбувається (триває) в момент мовлення або в теперішній період часу (Present Continuous), тривала в якийсь момент чи період часу в минулому (Past Continuous), триватиме в певний момент чи період часу в майбутньому (Future Continuous). У додаткових підрядних реченнях після дієслів **to say, to tell, to think** та ін. у минулому часі замість Future Continuous вживається Future Continuous-in-the-Past.

Оскільки тривала форма виражає незакінчену дію, вона перекладається на українську мову дієслівними формами недоконаного виду.

Часи групи Continuous утворюються з відповідних часів групи Indefinite допоміжного дієслова **to be** та дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) основного дієслова.

9.1 Теперішній тривалий час

The present continuous tense active

Present Continuous утворюється з допоміжного дієслова **to be** в Present Indefinite та дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) основного дієслова.

Present Participle утворюється додаванням закінчення **-ing** до інфінітива основного дієслова без частки **to**:

read + **ing** – reading .

work + **ing** – working

I **am working**. (I'm working).

We **are working**. (We're working).

He **is working**. (He's working).

You **are working**. (You're working).

She **is working**. (She's working).

They **are working**. (They're working).

It **is working**. (It's working).

У дужках подано скорочені форми, що вживаються в усному мовленні.

У питальній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом:
Are the boys playing chess now? Хлопці грають у шахи зараз?
Is she working in the garden now? Вона зараз працює в саду?
What are you doing now? Що ви робите зараз?

У заперечній формі після допоміжного дієслова вживається частка **not**:

The girls **are not singing** now. Дівчата зараз не співають.

У питально-заперечних реченнях допоміжне дієслово ставиться перед підметом, а частка **not** – після підмета:

Am I not preparing for my examinations? Хіба я не готуюсь до екзаменів?

В усному мовленні замість **is not** і **are not** вживаються здебільшого скорочені форми **isn't** і **aren't**:

She **isn't listening** in now. Вона зараз не слухає радіо.
They **aren't listening** in now. Вони зараз не слухають радіо.
Why **aren't you working** now? Чому ви зараз не працюєте?

Вживання Present Continuous

Present Continuous вживається для вираження дії, що відбувається в **момент мовлення** з обставинами часу:

Why **are you crying**? Чому ти плачеш?
You **are not listening** to me. Ти не слухаєш мене.

Present Continuous вживається для вираження тривалої дії, що відбувається в **певний період теперішнього часу**, з обставинами часу: **still, now, at this moment, at 5 o'clock, at noon, at midnight, at that moment, from 5 till 6 o'clock, the whole day, all day long.**

What **are you doing** here in Kyiv? Що ви робите тут, у Києві?
I'm **studying** at the Taras Shevchenko University. Я вчуся в університеті ім. Тараса Шевченка.

Present Continuous вживається для вираження **тривалої дії**, що відбувається одночасно з іншою дією, яка відноситься до теперішнього часу:

I am only happy when I **am working**. Я щасливий лише тоді, коли працюю.
What does he do when he's **not teaching**? Чим він займається, коли не веде занять у школі?

Present Continuous (як і Present Indefinite) вживається для вираження **запланованої майбутньої дії**, особливо з дієсловами, що означають рух: **to go іти, їхати; to come приходити; to leave від'їжджати; to arrive прибувати, to start вирушати** та ін. У цьому разі обов'язково вживаються обставини часу:

We're flying to Paris in the morning.	Вранці ми відлітаємо до Парижа.
When are you coming back?	Коли ви повернетесь?
Is he coming tonight?	Він прийде сьогодні увечері?

Дієслово **to go** у Present Continuous з інфінітивом іншого дієслова означає намір виконати дію в **найближчому майбутньому** або надає їй відтінку **обов'язковості**, неминучості виконання дії, позначеної інфінітивом:

I am going to speak.	Я буду говорити.
He is going to be a teacher.	Він збирається бути вчителем.

9.2 Минулий тривалий час

The past continuous tense active

Past Continuous утворюється з допоміжного дієслова **to be** в Past Indefinite та дієприкметника теперішнього часу основного дієслова:

I	} was working	We	} were working
He		You	
She		They	
It			

У питальній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом:
 What **were** you **telling** him?   Що ви йому говорили?

У заперечній формі після допоміжного дієслова вживається частка **not**:

I was not working in the evening.   Я не працював увечері.

В усному мовленні в заперечній і питально-заперечній формах замість **was not** і **were not** вживаються переважно скорочені форми **wasn't** і **weren't**:

He wasn't working .	Wasn't he working?
They weren't working .	Weren't they working?

Вживання Past Continuous

Past Continuous вживається для вираження дії, що **відбувалась, тривала в певний момент у минулому**. На час дії звичайно вказують також обставинні слова типу **at two o'clock, at midnight, at that moment, at 5 o'clock**, або підрядні речення з дієсловом-присудком у Past Indefinite:

He was working at his English at that time.	Він працював над англійською мовою в той час.
Carrie was sitting by the window when he came in.	Керрі сиділа біля вікна, коли він увійшов.

Past Continuous вживається для вираження дії, що **тривала протягом якогось періоду часу в минулому**:

In the spring of the year 1881 he **was visiting** his old schoolfellow.   Навесні 1881 року він гостював у свого старого шкільного товариша.

У підрядних додаткових реченнях, якщо дієслово-присудок головного речення вжито у минулому часі, Past Continuous часто вживається з дієсловами, що означають рух (**to go, to come** та ін.), для позначення дії, **яка була майбутньою стосовно минулого:**

She said she **was coming** to see you after supper.   Вона сказала, що прийде до вас після вечері.

Дієслово **to go** у Past Continuous з інфінітивом іншого дієслова виражає дію, що була майбутньою стосовно минулого часу. Часто таке сполучення виражає також намір здійснити дію:

He was going to be an engineer.   Він збирався стати інженером.
What were they going to do?   Що вони збиралися робити?

9.3 Майбутній тривалий час

The future continuous tense active

Future Continuous утворюється з допоміжного дієслова **to be** в Future Indefinite та дієприкметника теперішнього часу основного дієслова:

I shall be working	We shall be working
He } will be working	You will be working
She } will be working	They will be working
It }	

У питальній формі допоміжне дієслово **shall** або **will** ставиться перед підметом:

Will they be working?

У заперечній формі після допоміжного дієслова **shall** або **will** вживається заперечна частка **not**:

They will not be working.

В усному мовленні часто вживаються ті самі скорочення, що й у Future Indefinite.

Future Continuous вживається для вираження тривалої дії, **що відбудуватиметься в якийсь момент або період часу в майбутньому:**

Meet me at two o'clock.	Зустрінемося о другій годині.
I'll be looking out for you.	Я чекатиму на тебе.
We'll be playing all morning.	Ми будемо грати весь ранок.

У сучасній англійській мові Future Continuous часто вживається у тому ж значенні, що й Future Indefinite, тобто виражає майбутню дію:

You **won't be coming** back here any more.   Ви більше сюди не повернетесь.

From now on I'll be asking thousands of questions. Віднині я буду ставити тисячі запитань.
He'll be going to school soon. Він скоро ходитиме до школи.

9.4 Практичні завдання

Вправа 1. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Continuous Active.

1. I (not to drink) coffee now. I (to write) an English exercise. 2. Your friend (to do) his homework now? 3. Look! The baby (to sleep). 4. My father (not to sleep) now. He (to work) in the garden. 5. What your sister (to do) now? – She (to wash) her face and hands. 6. What you (to do) at 4 o'clock yesterday? – I (to feed) my cat. 7. We (to play) badminton from 9 till 11 yesterday. 8. When my father (to come) home yesterday, my mother (to make) supper. 9. Nick (to sleep) at 11 o'clock yesterday. 10. He (to repair) his bicycle the whole day yesterday. 11. I (to do) my homework at 6 o'clock tomorrow. 12. When I come home tomorrow, my family (to have) supper. 13. Don't come to my place tomorrow. I (to write) a composition the whole evening. 14. I (not to go) to the cinema tomorrow. I (to watch) TV the whole evening.

Вправа 2. З'ясуйте час дієслів та запишіть речення, вживаючи їх відповідно у Present Continuous або Present Indefinite.

1. What ... (you, see) in the corner over there? 2. Today George ... (work) all day long; but usually he ... (work) only in the morning. 3. At this moment we ... (do) an exercise on tenses. 4. It ... (rain), take your umbrella. 5. Mother is in the kitchen; she ... (make) coffee. 6. The sun ... (rise) in the east. 7. Leave me alone, I ... (work). 8. Run downstairs, your grandmother ... (wait) for you. 9. Keep quiet, we ... (listen) to the music. 10. Jack usually ... (read) novel in the evening, but today he ... (play) cards. 11. The girl who ... (pass by) ... (live) upstairs.

Вправа 3. Поставте дієслова у формах Past Continuous або Past Indefinite.

1. My friend ... (come) to see me yesterday. 2. As he ... (cross) the road, he saw his friend on the other side of the street. 3. I told him a joke and he ... (laugh). 4. I ... (talk) about him when he suddenly came in. 5. I ... (have) a bath when the bell rang. 6. What ... (you, do) yesterday at this time? 7. Jack's mother ... (cook) dinner, so he ... (leave) home unseen. 8. Who ... (you, dance) with when I ... (want) to talk to you? 9. At six o'clock Mr. Smith ... (stand) outside the metro station waiting for a friend. 10. As he ... (eat), he could not answer my question clearly. 11. He smiled at me in a friendly way when he ... (see) me. 12. I lost my fountain pen while I ... (work) in the garden. 13. Who ... (tell) you to come to see me? 14. She went into the kitchen and found the milk ... (boil) over. 15. When I ... (come) out, I ... (receive) a letter from Smith.

Вправа 4. Утворіть питальні речення.

1. The teacher is explaining a very difficult rule. 2. John was speaking French on the telephone when his parents came. 3. I shall be watching the TV program the whole evening tomorrow. 4. They were studying the subject, when I joined them.

Вправа 5. Запишіть дієслова у дужках у Present Continuous Tense.

1. She (not work), she (swim) in the river. 2. He (teach) his boy to ride. 3. Why Ann (not wear) her new dress? 4. The airplane (fly) at 2,000 meters. 5. What Tom (do) now? He (clean) his shoes. 6. It (rain)? Yes, it (rain) very hard. You can't go out. 7. Why you (mend) that old shirt? 8. You (not tell) the truth. How do you know that I (not tell) the truth? 9. Who (move) the furniture about upstairs? It's Tom. He (paint) the front bedroom. 10. Mrs. Jones (sweep) the steps outside her house. 11. What you (read) now? I (read) Crime and Punishment. 12. It is a lovely day. The sun (shine) and the birds (sing). 13. Why you (make) a cake? Someone (come) to tea? 14. Where is Tom? He (lie) under the car. 15. Can I borrow your pen or you (use) it at the moment? 16. You (do) anything this evening? No, I'm not. Well, I (go) to the cinema. Would you like to come with me? 17. Ann usually does the shopping, but I (do) it today as she isn't well. 18. Why you (type) so fast? You (make) a lot of mistakes. 19. Mother (rest) now. She always rests after lunch. 20. They (dig) an enormous hole just outside my gate. What they (do) that for? I don't know. Perhaps they (look) for oil. 21. What (make) that terrible noise? It is the pneumatic drill. They (repair) the road. 22. The children are very quiet. Go and see what they (do). They (cut) up some £5 notes. 23. What you (wait) for? I (wait) for my change; the boy just (get) it. 24. I cannot hear what you (say); the traffic (make) too much noise.

Вправа 6. Утворіть форми Present Simple або Present Continuous.

1. Cuckoos (not build) nests. They (use) the nests of other birds. 2. You cannot see Tom now: he (have) a bath. 3. He usually (drink) coffee but today he (drink) tea. 4. What she (do) in the evenings? She usually (play) cards or (watch) TV. 5. I won't go out now as it (rain) and I (not have) an umbrella. 6. Hardly anyone (wear) a hat nowadays. 7. I'm afraid I've broken one of your coffee cups. Don't worry. I (not like) that set anyway. 8. I (wear) my sunglasses today because the sun is very strong. 9. Tom can't have the newspaper now because his aunt (read) it. 10. I'm busy at the moment. I (redecorate) the sitting room. 11. The kettle (boil) now. Shall I make the tea? 12. You (enjoy) yourself or would you like to leave now? I (enjoy) myself very much. I (want) to stay to the end. 13. How you (get) to work as a rule? I usually (go) by bus but tomorrow I (go) in Tom's car. 14. Why you (put) on your coat? I (go) for a walk. You (come) with me? Yes, I'd love to come. You (mind) if I bring my dog? 15. How much you (owe) him? I (owe) him £5. 16. You (belong) to your local library? Yes, I do. You (read) a lot? Yes, quite a lot. How often you (change) your books? I (change) one every day. 17. Mary usually (learn) languages very quickly but she (not seem) able to learn modern Greek. 18. I always (buy)

lottery tickets but I never (win) anything. 19. You (like) this necklace? I (give) it to my daughter for her birthday tomorrow. 20. I won't tell you my secret unless you (promise) not to tell anyone. I promise. 21. You always (write) with your left hand? 22. You (love) him? No, I (like) him very much but I (not love) him. 23. You (dream) at night? Yes, I always (dream) and if I (eat) too much supper I (have) nightmares. 24. These workers are never satisfied; they always (complain). 25. We (use) this room today because the window in the other room is broken. 26. He always (say) that he will mend the window but he never (do) it. 27. You (know) why an apple (fall) down and not up? 28. You (write) to him tonight? Yes, I always (write) to him on his birthday. You (want) to send any message? 29. Tom and Mr. Pitt (have) a long conversation. I (wonder) what they (talk) about. 30. You (believe) all that the newspapers say? No, I (not believe). Then why you (read) a newspaper? 31. This car (make) a very strange noise. You (think) it is all right? Oh, that noise (not matter). It always (make) a noise like that. 32. The fire (smoke) horribly. I can't see across the room. I (expect) that birds (built) a nest in the chimney. Why you (not put) wire across the tops of your chimneys? Tom (do) that sometimes but it (not seem) to make any difference.

Вправа 7. Утворіть форми Present Simple або Present Continuous.

1. What Tom (think) of the Budget? He (think) it most unfair. I (agree) with him. 2. What this one (cost)? It (cost) forty pence. 3. You (hear) the wind? It (blow) very strongly tonight. 4. You (see) my car keys anywhere? No, I (look) for them but I (not see) them. 5. He never (listen) to what you say. He always (think) about something else. 6. This book is about a man who (desert) his family and (go) to live on a Pacific island. 7. You (understand) what the lecturer is saying? No, I (not understand) him at all. 8. What you (have) for breakfast usually? I usually (eat) a carrot and (drink) a glass of cold water. 9. Why you (walk) so fast today? You usually (walk) quite slowly. I (hurry) because I (meet) my mother at 4 o'clock and she (not like) to be kept waiting. 10. I (wish) that dog would lie down. He (keep) jumping up on my lap. I (think) he (want) to go for a walk. 11. You (recognize) that man? I (think) that I have seen him before but I (not remember) his name. 12. Look at that crowd. I (wonder) what they (wait) for. 13. This message has just arrived and the man (wait) in case you (want) to send a reply. 14. She always (borrow) from me and she never (remember) to pay me back. 15. You (need) another blanket or you (feel) warm enough? 16. It (save) time if you (take) the path through the wood? No, it (not matter) which path you take. 17. I (think) it is a pity you don't take more exercise. You (get) fat.

Вправа 8. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Past Continuous Active.

1. Detective: I'm afraid I must ask you both what you (do) yesterday at 10.20 p.m. Mr. X: I (play) chess with my wife. Mr. Y: I (listen) to a play on the radio. 2. The children were frightened because it (get) dark. 3. It was a fine day

and the roads were crowded because a lot of people (rush) to the seaside. 4. The airplane in which the football team (travel) crashed soon after taking off. 5. He usually wears sandals but when I last saw him he (wear) boots. 6. The house was in great disorder because he (redecorate) it. 7. The director didn't allow the actors to travel by air while they (work) on the film. 8. The car had nobody in it but the engine (run). 9. Two children (play) on the sand and two fishermen (lean) against an upturned boat. 10. I was alone in the house at that time because Mr. Jones (work) in the garage and Mrs. Jones (shop). 11. He said that he was the captain of a ship, which (sail) that night for Marseilles. 12. Are you going to Rome? I thought that you (go) to Milan. 13. My wife and I (talk) about you the other day. 14. When I first met him he (study) painting. 15. There was a strong smell and the sound of frying. Obviously Mrs. Jones (cook) fish. 16. Tom ate nothing for lunch because he (diet). He said that he (try) to lose 10 kilos. 17. Who you (talk) to on the telephone as I came in? I (talk) to Mr. Pitt. 18. As she (climb), the ladder it slipped sideways and she fell off it. 19. When I first met him he (work) in a restaurant. 20. He watched the children for a moment. Some of them (bathe) in the sea, others (look) for shells, and others (play) in the sand. 21. Where he (live) when you saw him last? 22. She (stand) at the bus stop. I asked her what bus she (wait) for. 23. From the sounds it was clear that Mary (practice) the piano. 24. There had been an accident and men (carry) the injured people to an ambulance.

Вправа 9. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Past Simple або Past Continuous Active.

1. I lit the fire at 6.00 and it (burn) brightly when Tom came in at 7.00. 2. I (make) a cake when the light went out. I had to finish it in the dark. 3. I didn't want to meet Paul so when he entered the room I (leave). 4. Unfortunately when I arrived Ann just (leave), so we only had time for a few words. 5. He was very polite. Whenever his wife entered the room he (stand) up. 6. My dog (walk) along quietly when Mr. Pitt's Pekinese attacked him. 7. When I arrived she (have) lunch. She apologized for starting without me but said that she always had lunch at 12.30. 8. He always (wear) a raincoat and (carry) an umbrella when he walked to the office. 9. What you (think) of his last book? I (like) it very much. 10. I (share) a flat with him when we were students. He always (complain) about my untidiness. 11. He suddenly (realize) that he (travel) in the wrong direction. 12. He (play) the guitar outside her house when someone opened the window and (throw) out a bucket of water. 13. I just (open) the letter when the wind (blow) it out of my hand. 14. When I (look) for my passport I (find) this old photograph. 15. You looked very busy when I (see) you last night. What you (do)? 16. The boys (play) cards when they (hear) their father's steps. They immediately (hide) the cards and (take) out their lesson books. 17. He (clean) his gun when it accidentally (go) off and (kill) him. 18. He (not allow) us to go out in the boat yesterday as a strong wind (blow). 19. I still

(lie) on the road when I (see) a lorry approaching. 21. Luckily the driver (see) me and (stop) the lorry in time. 22. How you (damage) your car so badly? I (run) into a lamp-post yesterday. I suppose you (drive) too quickly or were not looking where you (go). 23. As he (get) into the bus it (start) suddenly and he (fall) backwards on to the road. 24. When I (hear) his knock I (go) to the door and (open) it, but I (not recognize) him at first because I (not wear) my glasses. 25. When I came in, they (sit) round the fire. Mr. Pitt (smile) at me and (say), 'Come and sit down. 26. While the guests (dance) thieves (break) into the house and (steal) a lot of fur coats. 27. The next day, as they (know) that the police (look) for them, they (hide) the coats in a wood and (go) off in different directions. 28. She was very extravagant. She always (buy) herself new clothes. 29. Her mother often (tell) her that she (spend) too much money but she never (listen).

Вправа 10. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Future Continuous Active.

1. This time next month I (sit) on a beach. 2. When you arrive I probably (pick) fruit. 3. When we reach England it very likely (rain). 4. In a few days' time we (fly) over the Pyrenees. 5. I'll call for her at eight. No, don't; she still (have) breakfast then. 6. I (wait) for you when you come out. 7. When you next see me I (wear) my new dress. 8. My son will be in the sixth form next year. That means that old Dr Adder (teach) him mathematics. 9. You (do) geometry next term. 10. I'll look out for you at the parade. Do, but I (wear) uniform so you may find it hard to recognize me. 11. We have to do night duty here. I (do) mine next week. 12. In a hundred years' time people (go) to Mars for their holidays. 13. He (use) the car this afternoon. 14. I'll come at three o'clock. Good, I (expect) you. 15. They are pulling down all the old houses in this street. I expect they (pull) down mine in a few years' time. 16. I'd like to see your new flat. Well, come tomorrow, but it (not look) its best, for the painters still (work) on it. 17. Stand there, they (change) the guard in a minute and you'll get a good view. 18. You'd better go back now, your mother (wonder) where you are. 19. In fifty years' time we (live) entirely of pills. 20. What do you think the children (do) when we get home? I expect they (have) their supper. 21. It won't be easy to get out of the country. The police (watch) all the ports.

Вправа 11. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Future Simple або Future Continuous Active.

1. You've just missed the last train! Never mind, I (walk). 2. I'll ring you tomorrow at six. No, don't ring at six; I (bath) the baby then. Ring later. 3. Mother: Your face is dirty. Child: All right, I (wash) it. 4. Will you have lunch with me on the 24th? I'd love to, but I'm afraid I (do) my exam then. 5. I (work) for Mr. Pitt next week as his own secretary will be away. 6. You (have) something to drink, won't you? 7. Why did you take his razor? He (look) for it everywhere tomorrow. 8. I hope you'll do well in the race tomorrow. I (think) of

you. 9. Notice on board ship: In the event of an emergency all passengers (assemble) on the boat deck. 10. I don't feel well enough to go to the station to meet him. I (meet) him for you. But how I (recognize) him? He's small and fair, and he (wear) a black and white school cap. 11. I (leave) these flowers at the hospital for you. I (go) there anyway to visit my cousin. 12. You ought to try to get a ticket for the Spectators' Gallery next week; they (debate) international fishing rights. 13. You've left the light on. Oh, so I have. I (go) and turn it off. 14. I've just been appointed assistant at the local library. Then you (work) under my sister. She is head librarian there. 15. I want to post this letter but I don't want to go out in the rain. I (post) it for you. I (go) out anyway as I have to take the dog for a walk. 16. Today is Guy Fawkes' Day; this evening people (let) off fireworks and (make) bonfires in the streets. 17. Wages have gone up, so I suppose prices (go up) too. 18. It is nearly autumn; soon the leaves (change) colour. 19. Mother (on phone): My son has just burnt his hand very badly. Doctor: I (come) at once. 20. Customer in restaurant: Waiter, this plate is dirty. Waiter: I'm sorry, sir, I (bring) you another. 21. In a few years' time we all (live) in houses heated by solar energy. 22. It's beginning to get dark; the streetlights (go on) in a few minutes. 23. We (not play) poker at the party tonight; our hostess doesn't approve of cards. 24. Let's wait here; the swing bridge (open) in a minute to let that ship through. 25. Guest: May I use your phone to ring for a taxi? Hostess: On, there's no need for that; my son (drive) you home. 26. Come on deck; we (enter) harbour in a few minutes. 27. Before you leave the office you (hand) the keys of the safe to Mr. Pitt. Do you understand? Yes, sir. 28. Are you nearly ready? Our guests (arrive) any minute. 29. Loudspeaker announcement: The ship (leave) in a few minutes and all persons not traveling are asked to go ashore. 30. Now that the parking regulations have become stricter, more people (use) public transport and (leave) their cars at home. 31. I've got rats in my basement and I don't know how to get rid of them. I (bring) my dog round whenever you like. He (catch) them for you.

9.5 Підсумкові тести з граматики

Теперішній, минулий та майбутній тривалі часи Continuous Tenses Active

1. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. Tom ..... a friend in Liverpool this weekend.
a) was visiting; b) is visiting; c) visits; d) visited.
2. My friend never ..... basketball before.
a) playing; b) play; c) has played; d) is playing.
3. What do you do while you ..... for your flight ?
a) are waiting; b) were waiting; c) wait; d) waited.

4. Jane ..... home when the wind blew her hat off.
a) walked; b) was walking; c) walks; d) is walking.
5. Marry ..... this text at this time.
a) will translate; b) is translating; c) will be translating; d) be translating.
6. What ..... you ..... when I phoned you yesterday ?
a) was*** doing; b) were*** doing; c) is***doing; d) are***doing.
7. On Sundays they ..... dinner at a restaurant.
a) have; b) were having; c) are having; d) had.
8. It is 5 o` clock. She ..... tea.
a) has; b) is having; c) have; d) had.
9. They ..... hamburgers and chips.
a) are liking; b) like; c) likes; d) liked.
10. They ..... their work at 11 and came home.
a) finish; b) finished; c) were finishing; d) are finishing.
11. John ..... a picture when the teacher entered the room.
a) painted; b) paints; c) was painting; d) is painting.
12. The boys ..... a game of football at the moment.
a) have; b) are having; c) having; d) had.
13. Tom ..... tennis at 8 o`clock tomorrow.
a) is playing; b) was playing; c) will play; d) will be playing.
14. Mr. Drill ..... to the airport when it started raining.
a) was driving; b) were driving; c) drive; d) is driving.
15. What ..... you ..... now, Nick ?
a) is***doing; b) was***doing; c) are***doing; d) were***doing.
16. She ..... potatoes when she cut her finger.
a) is chopping; b) was chopping; c) chopping; d) chopped.
17. He always ..... the grass on Sundays.
a) cut; b) cuts; c) was cutting; d) is cutting.
18. Where ..... you usually ..... in the evening ?
a) do***go; b) are***going; c) are***go; d) do***going.
19. The students ..... a dictation at 9 tomorrow.
a) will be writing; b) will write; c) be writing; d) are writing.
20. We ..... photographs at 5 o`clock yesterday.
a) are taking; b) taking; c) were taking; d) took.

2. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. He ..... the book now.
a) read; b) reads; c) was reading; d) is reading.
2. He is not working, he ..... the TV program.
a) watched; b) watches; c) is watching; d) was watching.
3. I ..... a cake when the light went out.
a) is making; b) was making; c) made; d) making.

4. We always ..... six lessons a day.
a) had; b) have; c) are having; d) were having.
5. Look ! The Sun .....
- a) is rising; b) rising; c) rise; d) was rising.
6. What do you think you ..... at this time next year ?
a) be doing; b) will be doing; c) are doing; d) will do.
7. Alison and Cassie ..... on the staircase as I went down.
a) were talking; b) are talking; c) talked; d) talking.
8. She ..... to Italy five years ago.
a) is going; b) was going; c) went; d) goes.
9. Look here ! Somebody ..... in the next room.
a) talked; b) talk; c) was talking; d) is talking.
10. We ..... some friends to lunch tomorrow.
a) will have; b) shall have; c) shall be having; d) will be having.
11. When you arrive at the airport, an escort ..... for you.
a) be waiting; b) will be waiting; c) is waiting; d) will wait.
12. They ..... to the radio now.
a) are listening; b) were listening; c) listened; d) listen.
13. At school we ..... two foreign languages.
a) study; b) are studying; c) studied; d) were studying.
14. He was busy the whole day yesterday, he ..... the TV-set.
a) repaired; b) repairs; c) is repairing; d) was repairing.
15. When I came they ..... their dinner.
a) had; b) having; c) are having; d) were having.
16. I ..... at the laboratory for two hours last Monday.
a) worked; b) work; c) is working; d) was working.
17. He is supposed to be very busy tomorrow. He ..... for his exam.
a) will prepare; b) will be preparing; c) is preparing; d) was preparing.
18. .... you ..... to the concert next evening?
a) were***coming; b) are***coming; c) will***come;
d) will be***coming.
19. Tom ..... tennis at 6 o'clock yesterday.
a) was playing; b) is playing; c) played; d) plays.
20. Mother ..... dinner at that moment.
a) cooked; b) cooks; c) is cooking; d) was cooking.

3. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. At 10 o'clock yesterday it ..... heavily.
a) is raining; b) was raining; c) rained; d) raining.
2. The weather is fine. The sun ..... brightly.
a) is shining; b) was shining; c) shining; d) shines.
3. Tom ..... on the sofa at this moment.
a) sat; b) sitting; c) is sitting; d) was sitting.

4. We ..... our homework at this time yesterday.
a) were doing; b) are doing; c) did; d) do.
5. They ..... to the University every day.
a) are going; b) go; c) were going; d) went.
6. I ..... by him when he telephoned.
a) was standing; b) am standing; c) stand; d) stood.
7. Mr. Fennel ..... up at this time tomorrow.
a) is ringing; b) was ringing; c) will be ringing; d) will ring.
8. We ..... an exercise now.
a) did; b) were doing; c) are doing; d) doing.
9. I ..... of you day and night.
a) be thinking; b) am thinking; c) shall be thinking; d) shall think.
10. The girl ..... by the gate the whole day yesterday.
a) is standing; b) was standing; c) stood; d) stands.
11. The kittens ..... on the carpet now.
a) are playing; b) were playing; c) played; d) play.
12. Ring me up when you ..... a few spare minutes.
a) will have; b) have; c) are having; d) were having.
13. Pitt ..... for me in the hall at this time tomorrow.
a) is waiting; b) will waiting; c) will be waiting; d) be waiting.
14. He ..... to drive a car now.
a) was learning; b) is learning; c) learned; d) learns.
15. Jack ..... with the article from 5 till 6 tomorrow.
a) is working; b) was working; c) will work; d) will be working.
16. My brother ..... this composition yesterday.
a) is writing; b) writes; c) was writing; d) wrote.
17. The doctor ..... for you at this time tomorrow.
a) will be waiting; b) will wait; c) is waiting; d) was waiting.
18. What ..... his wife ..... now ?
a) was***doing; b) is***doing; c) did; d) does.
19. Tom ..... for you at 7 yesterday.
a) waited; b) waits; c) was waiting; d) is waiting.
20. He ..... this text tomorrow.
a) will translate; b) translate; c) is translating; d) will be translating.

4. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. Where ..... you ..... now ?
a) hurrying; b) are***hurrying; c) were***hurrying;
d) will be***hurrying.
2. Your friends ..... in the corridor when we saw them.
a) were smoking; b) are smoking; c) smoked; d) smoking.
3. .... you usually ..... many dresses with you to the South ?
a) are***taking; b) do***take; c) were***taking; d) did***take.

4. His mother ..... supper in the kitchen when I came in.
a) is making; b) was making; c) will be making; d) will make.
5. I ..... to read books about voyages in my childhood.
a) was liking; b) liked; c) like; d) am liking.
6. They ..... Petrov's report at this time tomorrow.
a) be discussing; b) discuss; c) will be discussing; d) will discuss.
7. Look ! The children ..... football in the yard.
a) play; b) played; c) are playing; d) were playing.
8. My daughter ..... her French now.
a) has; b) had; c) is having; d) was having.
9. I ..... an interesting English book when you rang me up.
a) am reading; b) was reading; c) will be reading; d) were reading.
10. My son ..... to be a sailor.
a) wants; b) wanted; c) is wanting; d) was wanting.
11. He ..... the book now.
a) read; b) reads; c) was reading; d) is reading.
12. They ..... their work at 11 and came home.
a) finish; b) finished; c) were finishing; d) are finishing.
13. The doctor ..... for you at this time tomorrow.
a) will be waiting; b) will wait; c) is waiting; d) was waiting.
14. We always ..... six lessons a day.
a) had; b) have; c) are having; d) were having.
15. The girl ..... by the gate the whole day yesterday.
a) is standing; b) was standing; c) stood; d) stands.

Lesson 10

**Граматика: Перфектні часи. Теперішній перфектний час. Минулий перфектний час. Майбутній перфектний час .
Perfect Tenses. The Present Perfect Tense. The Past Perfect Tense. The Future Perfect Tense.**

ПЕРФЕКТНІ ЧАСИ

Перфектні (доконані) часи виражають дію, що відбулася до певного моменту чи періоду в теперішньому часі (Present Perfect), минулому (Past Perfect), майбутньому (Future Perfect), майбутньому стосовно минулого (Future-in-the-Past).

Перфектні часи звичайно виражають наявність якогось результату дії, пов'язаної з наступними подіями.

Перфектні часи утворюються з відповідних неозначених часів допоміжного дієслова **to have** та дієприкметника минулого часу (Past Participle) основного дієслова.

10.1 Теперішній перфектний час The present perfect tense active

Present Perfect утворюється з допоміжного дієслова **to have** у Present Indefinite та дієприкметника минулого часу (Past Participle) основного дієслова.

Past Participle правильних дієслів утворюється додаванням до інфінітива закінчення **-ed**, тобто за формою Past Participle правильних дієслів не відрізняється від Past Indefinite.

to invite - invited

Past Participle неправильних дієслів треба запам'ятати:

to catch - caught

to build - built

I have worked

He }
She } **has worked**
It }

We }
You } **have worked**
They }

В усному мовленні вживаються переважно скорочені форми:

I've worked

He's worked

We've worked

You've worked

She's worked

They've worked

It's worked

У питальній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом:
Have you ever **lived** in a town?   Ви коли-небудь жили в місті?

У заперечній формі після допоміжного дієслова вживається частка **not**:

My friend **has not** yet come.

Мій друг ще не прийшов.

Скорочена заперечна форма, часто вживана в усному мовленні, має два варіанти:

I haven't = **I've not**

He hasn't = **He's not**

You **haven't** changed much.

Ви не дуже змінилися.

I've not done anything since I left.

Я нічого не зробив з того часу, як виїхав.

У питально-заперечній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом, а частка **not** — після підмета:

Why **have** you **not** told me about him?

Чому ти не розповів мені про нього?

У питально-заперечних реченнях здебільшого вживаються скорочені форми **haven't** і **hasn't**, які ставляться перед підметом:

Hasn't he been to Kyiv?

Невже він не був у Києві?

Why **haven't** you put on your coat?

Чому ти не одягнув пальто?

Вживання Present Perfect

Present Perfect вживається для вираження дії, яка **відбулась до моменту мовлення**, і той, хто говорить, має на увазі результат цієї минулої дії, її важливість на момент мовлення:

I have locked the door.

Я замкнув двері (*двері зараз замкнені*).

Have you turned off the gas?

Ви вимкнули газ?

Is Mrs. Drouet in?

- Місіс Друе вдома?

No, she **has gone** to the theatre.

- - Ні, вона пішла в театр

(*зараз її нема, вона у театрі*).

Час дії, вираженої дієсловом у Present Perfect, здебільшого не зазначається, тому що у центрі уваги результат дії, а не час її перебігу:

You have not told me the whole story.

Ви не розповіли мені всього.

What **have they done**?

Що вони зробили?

You **have read** more than I.

Ви читали більше, ніж я.

Present Perfect вживається також у реченнях з обставинами часу:

а) що означають період часу, який почався в минулому і тривав до моменту мовлення: **up to now, up to the present** до цього часу; **lately** нещодавно, за останній час; **recently** останнім часом; **so far** до цього часу; **since** відтоді; **not yet** ще не.

Up to now we **have read** three English books. До цього часу ми прочитали три англійські книжки.

Have you **seen** him recently? Ви бачили його останнім часом?

You haven't shown me your room yet. Ви ще не показали мені своєї кімнати.

I've not **done** anything since I left. Я нічого не зробив, відколи виїхав.

Have you heard from your husband lately? Останнім часом ви мали звістку від чоловіка?

б) що означають період часу, який ще не закінчився: **today** сьогодні; **this week** цього тижня, **this month** цього місяця, **this year** цього року, **this morning** сьогодні вранці та ін.:

My friends **have not arrived** today. Мої друзі не приїхали сьогодні.

Have you seen her today? Ви бачили її сьогодні?

Have you breakfasted this morning? Ви снідали сьогодні вранці?

З цими обставинами часу вживається також Past Indefinite:

A letter **came** from them today. Сьогодні від них надійшов лист.

Present Perfect вживається також у реченнях з прислівниками неозначеного часу і частотності: **ever** коли-небудь, **never** ніколи, **often** часто, **seldom** рідко, **already** вже, **just** щойно:

I've often **heard** him tell the tale. Я часто чув, як він розповідав цю історію.

Have you ever thought about it? Ви коли-небудь думали про це?

We've just **arrived**. Ми щойно приїхали.

З цими прислівниками вживається також Past Indefinite:

I told you already... Я вже казав вам...

I never **saw** him in all my life. Я жодного разу не бачив його в своєму житті.

Present Perfect не вживається з обставинними словами та словосполученнями, які уточнюють час минулої дії, наприклад: **yesterday** вчора, **the day before yesterday** позавчора, **last week (month, year)** минулого тижня (місяця, року), **an hour ago** годину тому, **two days ago** два дні тому, **on Monday** у понеділок, **in July** у липні, **in 1945** у 1945 році тощо, а також у запитаннях з питальним словом **when**. З такими обставинами часу вживається Past Indefinite:

She went two days ago.
When **did** you see her?

Вона поїхала два дні тому.
Коли ви бачили її?

Present Perfect вживається для вираження дії або стану, що триває з якогось моменту в минулому аж до моменту мовлення. У цьому значенні Present Perfect вживається переважно з дієсловами, що не мають форми Continuous:

I **have known** her for years.

Я знав її багато років.

I **haven't seen** you for a whole year.

Я не бачив вас цілий рік.

Where **have** you **been** since last Thursday?

Де ти був з минулого четверга?

Has he **been** asleep all this time?

Він спав весь цей час?

How long **have** you **been** here?

Скільки часу ви перебуваєте тут?

I **have** long **wanted** to see you.

Я давно хотіла побачитися з тобою.

I **have been** here for a few days only.

Я тут лише кілька днів.

Період тривалості дії здебільшого позначається прийменником **for** (**for an hour** *протягом години*, **for ten years** *протягом десяти років*, **for a long time** *довгий час* і т. п.), а початок дії — словом **since** (**since five o'clock** *з п'ятої години*, **since Monday** *з понеділка*, **since I saw him** *з того часу, як я його бачив* і т. п.).

У підрядних реченнях часу й умови Present Perfect вживається для вираження дії, що закінчилась до певного моменту в майбутньому:

I cannot let you go till you **have heard** me.

Я не можу відпустити вас, поки ви не вислухаєте мене.

You shall not go till you have **told** me all.

Ви не підете, поки не розповісте мені все.

When you **have found** the land where there is happiness, I will join you there.

Коли ви знайдете країну, де є щастя, я приєднаюсь до вас там.

У цьому разі Present Perfect перекладається на українську мову майбутнім часом.

10.2 Минулий перфектний час

The perfect past tense active

Past Perfect утворюється з допоміжного дієслова **to have** у Past Indefinite та дієприкметника минулого часу (Past Participle) основного дієслова. Дієслова в Past Perfect не змінюються за особами й числами:

I (he, she, it, we, you, they) had worked.

В усному мовленні замість **had** вживається переважно скорочена форма **'d** (апостроф + d), яка на письмі приєднується до підмета:

I'd (he'd, she'd, we'd, you'd, they'd) worked

У питальній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом:

Had you worked?

У заперечній формі після допоміжного дієслова вживається заперечна частка **not**:

I had not worked.

В усному мовленні в заперечній і в питально-заперечній формах вживається також скорочена форма **hadn't**:

He hadn't worked.

Hadn't he worked?

Вживання Past Perfect

Past Perfect вживається для вираження дії, що відбулася раніше іншої минулої дії, позначеної дієсловом у Past Indefinite:

I told you I **had met** her.

Я казав тобі, що зустрічав її (зустрічав її раніше, ніж говорив про це).

When she **had closed** the suitcase, she put on her coat.

Закривши валізу, вона надягла пальто. (Вона надягла пальто після того, як закрила валізу).

In the darkness he couldn't see the man who **had spoken** it.

У темряві він не міг бачити чоловіка, який сказав це.

The sun **had set** and it was becoming dark.

Сонце вже зайшло. Смеркалося.

Форма **was becoming dark** виражає дію, що мала місце в певний період часу в минулому (*сонце зайшло до цього періоду часу*).

Примітки.

1. Під час переліку минулих дій у тій послідовності, в якій вони відбувалися, дієслова вживаються у Past Indefinite:

I opened the door, closed it and **went** into the bedroom.

Я відчинив двері, зачинив і пішов у спальню.

2. У складнопідрядному реченні зі сполучниками **after** після того як і **before** перед там як, перш ніж, коли немає потреби наголошувати, що одна дія передує іншій, і в головному, і в підрядному реченнях вживається Past Indefinite:

He stood motionless after she **disappeared**.

Він стояв нерухомо, після того як вона зникла.

I **was** a schoolteacher before I **got** into the army.

Перед тим, як потрапити до армії, я був шкільним учителем.

Past Perfect вживається для вираження минулої дії, що вже закінчилася до певного моменту в минулому. Цей момент позначається

такими словосполученнями: **by two o'clock** до другої години, **by that time** до того часу, **by the 1st of September** до першого вересня тощо:

I had done my homework by eight o'clock. До восьмої години я вже виконав своє домашнє завдання.

Заперечна форма Past Perfect вказує на те, що до певного моменту в минулому дія ще не закінчилася:

I had not read the book by Saturday. До суботи я ще не прочитав книжки.

We **had not received** the telegram when he arrived. Коли він приїхав, ми ще не одержали телеграми.

Past Perfect вживається для вираження дії, що почалася до певного моменту в минулому і тривала аж до цього моменту. У цьому значенні Past Perfect вживається переважно з дієсловами, які не мають форми Continuous:

When he came, **I had been** there for half an hour. Коли він прийшов, я був там уже півгодини.

After she **had worked** a little while, he went to her side and watched her. Після того як вона деякий час попрацювала, він підійшов і спостерігав за нею.

У підрядних реченнях часу і умови Past Perfect вживається для вираження передминулої дії, що була майбутньою стосовно минулого:

She said that she would go home as soon as she **had passed** all her exams. Вона сказала, що поїде додому, як тільки складе екзамени (*вона складе всі екзамени до від'їзду, а від'їзд був майбутньою дією у момент мовлення*).

He would sit with her tonight after Mabel **had gone**. Він сидітиме з нею сьогодні ввечері, після того як Мейбл поїде.

У цьому разі Past Perfect перекладається на українську мову майбутнім часом.

10.3 Майбутній перфектний час

The future perfect tense active

Future Perfect утворюється з допоміжного дієслова **to have** у Future Indefinite та дієприкметниками минулого часу (Past Participle) основного дієслова:

I **shall have** done.

He

She

It

} **will have** done.

We **shall have** done.

You **will have** done.

They **will have** done.

У питальній формі перше допоміжне дієслово **shall/will** ставиться перед підметом:

Will he have done?

У заперечній формі після першого допоміжного дієслова **shall/will** вживається частка **not**:

He **will not have done**.

В усному мовленні вживаються такі ж скорочення, як і в Future Indefinite:

I'll have done; I **shan't** have done; He **won't** have done.

Вживання Future Perfect

Future Perfect вживається для вираження майбутньої дії, що закінчиться до певного моменту або до початку іншої дії в майбутньому:

You'll **have forgotten** me by then. До того часу ви мене забудете.

I'll **have read** the story by the time you come back. Я прочитаю оповідання, поки ти повернешся.

У підрядних реченнях часу та умови замість Future Perfect вживається Present Perfect.

Her room shall be ready before she **has finished** her tea. Її кімната буде готова, перш ніж вона закінчить пити чай.

We'll get a new flat when they **have built** the house. Ми одержимо нову квартиру, коли вони збудують цей будинок.

10.4 Практичні завдання

Вправа 1. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Past Indefinite або у Present Perfect.

1. I ... (see) George a couple of minutes ago. 2. I... (lose) my glasses, help me to find them. 3. Now I ... (finish) my work, please have a look at it. 4. I...(never, see) such a rain. 5. We ... (not, see) our friends for a month. 6. Tom is a good student and...(learn) a lot this year. 7. Last week I... (make) an excursion to Cambridge. 8. During the last few weeks I ... (be) very busy. 9. What... (you, do) with my hat? It was here a minute ago. 10. Since 1950 our street ... (change) a lot. 11. He ... (be fast asleep) for three hours now. 12. Wait a minute! I ... (not, yet, finish) my meal! 13. When I was at Oxford, I ... (know) your brother very well. 14. Columbus ...(reach) the West India in 1492. 15. Where ... (you, be) all these weeks? 16. I remember what ... (happen): on Saturday I ... (have) a letter from aunt Susan. She ... (tell) me she needed to see me. So I ... (go) down to see her on Sunday.

Вправа 2. Запишіть такі речення в заперечній та питальній формах.

1. I have seen some new films since we saw each other last. 2. My friend had read some books of this author before he entered the Institute. 3. I'll have finished this work by 7 o'clock. 4. I have never got a bad mark at the exam. 5. The group will have carried out the plan by the 1-st of November.

Вправа 3. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. They began talking about the meeting that (take place) the day before. 2. By eight o'clock John (lock) the rooms. 3. They seemed not to understand what Nelly (say). 4. He thought that the travelers (to get off) at one of the stations. 5. The weather which (to be) good up to then changed. 6. He asked her how she (spend) her holidays. 7. He said he (have) a tiring day. 8. It was many years since I last (see) her. 9. When he (come) to see me I (to look through) all the newspapers. 10. By that time the train (to pass) the Volga river. 11. I told him that I (never, smoke). 12. I (not yet, do) half the work when he came.

Вправа 4. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Present Perfect, та доберіть відповіді на питання за зразком.

You (wash) the plates? ~

Yes, I ...

Have you washed the plates? ~

Yes, I have.

You (see) him lately? ~

No, I ...

Have you seen him lately? ~

No, I haven't.

1. Where you (be)? ~

I (be) to the dentist.

2. You (have) breakfast? ~

Yes, I ...

3. The post (come)? ~

Yes, it ...

4. You (see) my watch anywhere? ~

No, I'm afraid I ...

5. Someone (wind) the clock? ~

Yes, Tom ...

6. I (not finish) my letter yet.

7. He just (go) out.

8. Someone (take) my bicycle.

9. The phone (stop) ringing.

10. You (hear) from her lately? ~

No, I ...

11. I just (wash) the floor.
12. The cat (steal) the fish.
13. You (explain) the exercise? ~
Yes, I ...
14. There aren't any buses because the drivers (go) on strike.
15. You (have) enough to eat? ~
Yes, I (have) plenty, thank you.
16. Charles (pass) his exam? ~
Yes, he ...
17. How many bottles the milkman (leave)? ~
He (leave) six.
18. I (live) here for ten years.
19. How long you (know) Mr. Pitt? ~
I (know) him for ten years.
20. Would you like some coffee? I just (make) some.
21. Mary (water) the tomatoes? ~
Yes, I think she ...
22. You (not make) a mistake? ~
No, I'm sure I ...
23. Why you (not mend) the fuse? ~
I (not have) time.
24. You (dive) from the ten-meter board yet? ~
No, I ...
25. You ever (leave) a restaurant without paying the bill? ~
No, I ...
26. I (ask) him to dinner several times.
27. He always (refuse).
28. I often (see) him but I never (speak) to him.
29. You ever (eat) caviar? ~
No, I ...
30. We just (hear) the most extraordinary news.
31. The police (recapture) the prisoners who escaped yesterday.
32. I (not pay) the telephone bill yet.

Вправа 5.

(а) Дайте відповіді на запитання.

(б) Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Present Perfect або у Past Simple tense.

1. Have you wound the clock?
a) Yes, I ...
b) Yes, I (wind) it on Monday.
2. Have you ever eaten snails?
a) No, I ...
b) Yes, I (eat) some at Tom's party last week.

3. Has she fed the dog?
  - a) Yes, I think she ...
  - b) Yes, she (feed) him before lunch.
4. Have they repaired the road?
  - a) No, they ...
  - b) They only (repair) part of it so far.
5. Have they done their homework?
  - a) Yes, they (do) it all.
  - b) Yes, they (do) it before they left school.
6. Have you found the matches?
  - a) No, I ...
  - b) No, I (not find) them yet.
7. Have you made the coffee?
  - a) Yes, I ...
  - b) No, I (make) some yesterday: we can use that.
8. Have you been here before?
  - a) No, I ...
  - b) Yes, I (be) here several times.
9. Have you seen him lately?
  - a) No, I ...
  - b) No, I (not see) him since Christmas.
10. Have you been to the opera this week?
  - a) Yes, I ...
  - b) Yes, I (go) to *Faust* on Friday.
11. Have you ever driven this car?
  - a) Yes, I (drive) it once or twice.
  - b) Yes, I (drive) it when you were away.
12. Has he missed his train?
  - a) No, he ...
  - b). Yes, he ... It (go) five minutes ago.
13. Have they been through Customs?
  - a) Yes, they ...
  - b) Yes, their luggage (be) examined at Dover.
14. Has he spoken to her?
  - a) Yes, he ...
  - b) Yes, he (speak) to her on Friday.
15. Have you spent all your money?
  - a). No, I only (spend) half of it.
  - b) Yes, I ...

16. How much have you saved since Christmas?
  - a).I (not save) anything.
  - b).I (save) £3.
17. Has his temperature gone down?
  - a) No, it ...
  - b) Yes, it (go) down last night.
18. Have you seen his garden?
  - a) No, I (not see) it yet.
  - b).I (see) the house on Monday but I (not see) the garden.
19. Have you paid the bill?
  - a) Yes, I ...
  - b) Yes, I (pay) it while you were away.
20. Have you ever flown a plane?
  - a) No, I ...
  - b) Yes, I (fly) when I was at university.
21. Has your dog ever bitten anyone?
  - a) Yes, he (bite) a policeman last week.
  - b) Yes, he (bite) me twice.
22. Have you planted your peas?
  - a) Yes, I (plant) them on Tuesday.
  - b) No, I ... yet.
23. Has he written to the paper?
  - a) Yes, he ...
  - b) Yes, he (write) at once.
24. Have you ever drunk vodka?
  - a) No, I ...
  - b) I (drink) it once in Russia but I (not drink) it since.

Вправа 6. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Present Perfect або у Past Simple tense, в деяких реченнях можливо вживання Present Perfect Continuous.

1. This is my house. ~
How long you (live) here? ~
I (live) here since 1970.
2. He (live) in London for two years and then (go) to Edinburgh.
3. You (wear) your hair long when you were at school? ~
Yes, my mother (insist) on it.
4. But when I (leave) school I (cut) my hair and (wear) it short ever since.
5. Shakespeare (write) a lot of plays.
6. My brother (write) several plays. He just (finish) his second tragedy.
7. I (not see) him for three years. I wonder where he is.

8. He (not smoke) for two weeks. He is trying to give it up.
9. Chopin (compose) some of his music in Majorca.
10. When he (arrive)? ~
He (arrive) at 2.00.
11. I (read) his books when I was at school. I (enjoy) them very much.
12. I can't go out because I (not finish) my work.
13. I never (drink) whisky. ~
Well, have some now.
14. I (write) the letter but I can't find a stamp.
15. The clock is slow. ~
It isn't slow, it (stop).
16. Here are your shoes; I just (clean) them.
17. I (leave) home at 8.00 and (get) here at twelve.
18. I (do) this sort of work when I (be) an apprentice.
19. He just (go) out.
20. He (go) out ten minutes ago.
21. You (have) breakfast yet? ~
Yes, I (have) it at 8.00.
22. I (meet) him last June.
23. You (see) the moon last night?
24. The concert (begin) at 2.30 and (last) for two hours. Everyone (enjoy) it very much.
25. The play just (begin). You are a little late.
26. The newspaper (come)? ~
Yes, Ann is reading it.
27. The actors (arrive) yesterday and (start) rehearsals early this morning.
28. It (be) very cold this year. I wonder when it is going to get warmer.
29. Cervantes (write) *Don Quixote*.
30. Mr. Pound is the bank manager. He (be) here for five years.
31. You (be) here before? ~
Yes, I (spend) my holidays here last year. ~
You (have) a good time? ~
No, it never (stop) raining.

Вправа 7. Розкрийте дужки, використовуючи необхідну форму майбутнього часу.

1. In a fortnight's time we (take) our exam. 2. I (finish) this book by tomorrow evening. 3. I'll still be here next summer but Tom (leave). 4. I (finish) this job in twenty minutes. 5. By next winter they (build) four houses in that field. 6. At the rate he is going he (spend) all his money by the time he is twenty-one. 7. By this time next year I (save) £250. 8. By the time we get to the party everything (be) eaten. 9. The train (leave) before we reach the station. 10. If I continue with my diet I (lose) 10 kilos by the end of the month. 11. By the end of my university course I (attend) 1,200 lectures. 12. By the time that he leaves school his parents (spend) £25,000 on his education. 13. By the end of the

term I (read) all twelve volumes. 14. When you come back I (finish) all the housework. 15. The police (hear) of the theft tomorrow. 16. We (drink) all that wine by the end of the year. 17. If we don't hurry the sun (rise). 18. I'm going to Hyde Park to hear the people making speeches. 19. You'll be too late. By the time you get there they (finish) their speeches and everybody (go) home. 20. By the end of the month 5,000 people (see) this exhibition. 21. On 21 October they (be) married for twenty-five years. 22. After this performance I (see) Hamlet twenty-two times. 23. The strike leader said, 'By midnight 500 men (come) out on strike.' 24. At your present rate you (burn) all that coal by the end of the month. 25. The treasurer said, 'By the end of the year all our debts (be) paid off.' 26. He (to watch) TV tomorrow from 2 till 4. 27. They (to work) in the garden at 7.

10.5 Підсумкові тести з граматики

Теперішній, минулий та майбутній перфектні часи Perfect Tenses Active

1. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. My parents ..... for this company since 1993.
a) worked; b) were working; c) had worked; d) have worked.
2. The bus ..... before I reached the bus station.
a) left; b) leaves; c) had left; d) has left.
3. As soon as they ..... breakfast, they ran out to play.
a) had finished; b) finished; c) has finished; d) finish.
4. My brother ..... school 3 years ago.
a) leaves; b) had left; c) left; d) has left.
5. John ..... in the school team for two years.
a) played; b) had played; c) has played; d) was playing.
6. In a fortnight`s time we ..... our exam.
a) had taken; b) will have taken; c) shall have taken; d) have taken.
7. He ..... this book by tomorrow evening.
a) will have finished; b) will finish; c) will be finishing; d) has finished.
8. .... you already ..... the plants ?
a) have ***watered; b) had ***watered; c) were*** watered;
d) will have*** watered.
9. By the end of the next year I ..... here for 25 years.
a) have been; b) shall have been; c) will have been; d) shall be.
10. He ..... never ..... to Paris.
a) has***been; b) had***been; c) was***been; d) will***have been.
11. After the stewardess ..... lunch to the passengers, they calmed down.
a) served; b) was served; c) had served; d) has served.
12. I'll still be here next summer, but Tom .....

a) will leave; b) will have left; c) leaves; d) will have leave.

13. They ..... a new car since January.
a) had had; b) have had; c) were having; d) are having.
14. Yesterday afternoon it ..... still ..... when I got home.
a) was***raining; b) has***raining; c) were raining; d) had***rained.

2. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. I ..... never ..... late for school.
a) had***been; b) have***been; c) was***been; d) shall have***been.
2. By next winter they ..... four houses in this field.
a) have built; b) will build; c) will have built; d) build.
3. Hey! Somebody ..... my coffee! My cup was full.
a) drink; b) had drunk; c) drank; d) has drunk.
4. By this time next year I ..... 250 \$.
a) shall have; b) have saved; c) shall have saved; d) saved.
5. She went to the post-office after she ..... the letter.
a) writes; b) has written; c) wrote; d) had written.
6. She ..... to Italy five years ago.
a) has gone; b) went; c) had gone; d) goes.
7. It ..... to rain before she took a taxi.
a) had begun; b) has begin; c) began; d) begins.
8. .... you ever ..... any serious illness ?
a) had***had; b) had***have; c) have***had; d) has***had.
9. He went to the cinema after he ..... his dinner.
a) had had; b) has had; c) had; d) will have.
10. The train ..... before we reach the station.
a) will leave; b) will have left; c) have left; d) leaves.
11. When I ..... my seat-belt, the plane took off.
a) had fastened; b) have fastened; c) fastened; d) fasten.
12. The lecture ..... just .....
a) has***begin; b) will have***begin; c) has***begun;
d) had***begun.
13. We ..... our work by 6 yesterday.
a) had finished; b) finished; c) have finished; d) finish.
14. By the end of the term Tom ..... all twelve volumes.
a) shall have read; b) will read; c) will have read; d) has read.

3. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. .... you ever ..... a friend`s birthday ?
a) have***forgotten; b) had***forgotten; c) has***forgotten; d) forget.
2. The bell ..... just .....
a) have***gone; b) will have***gone; c) has***gone; d) had***gone.
3. When you come back I ..... all the housework.
a) shall finish; b) have finished; c) shall have finished; d) finished.
4. My friend ..... London by the time I got there.
a) leaves; b) has left; c) had left; d) left.

5. .... you ever .... to her about it ?
a) had***spoken; b) speak; c) have***spoken; d) did***speak.
6. When we reach the Crimea we .... half of the journey.
a) shall have done; b) shall do; c) have done; d) will have done.
7. As soon as the children .... breakfast they went to school.
a) have had; b) has had; c) had had; d) had.
8. By the end of the month 5000 people .... this exhibition.
a) shall have seen; b) will see; c) will have seen; d) have seen.
9. When they arrived at the cinema the film ....
a) has started; b) had started; c) starts; d) started.
10. I .... you since 1985.
a) haven't seen; b) hadn't seen; c) didn't see; d) don't see.
11. I'm sure they .... the new road by June.
a) will complete; b) have completed; c) will have completed;
d) complete.
12. Tom .... never .... to any foreign country.
a) will***be; b) have***been; c) has***been; d) had***been.
13. There was a strange silence after the man ....
a) has departed; b) departs; c) had departed; d) departed.
14. The mother .... dinner, before we came.
a) has cooked; b) had cooked; c) cooked; d) cooks.

4. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. He .... Julia since the end of the year.
a) have known; b) has known; c) had known; d) knew.
2. If you don't make a note of that appointment, you .... it by next week.
a) will forget; b) shall have forgotten; c) will have forgotten;
d) have forgotten.
3. How many pages .... you already ....?
a) had***translated; b) has***translated; c) have***translated;
d) will have***translated.
4. I .... about it yesterday.
a) have read; b) read; c) had read; d) was reading.
5. The girl said she .... this man in the neighborhood.
a) has seen; b) saw; c) had seen; d) was seeing.
6. By this time next month, all the roses ....
a) will die; b) will have died; c) have died; d) had died.
7. After he .... there ten minutes the door suddenly opened.
a) had waited; b) has waited; c) was waiting; d) waited.
8. I .... my work by the time you come.
a) shall finish; b) shall have finished; c) have finished; d) finish.
9. I .... already .... to him.
a) have***speak; b) will have***spoken; c) had***spoken;
d) have***spoken.

10. He ..... all by 3 o` clock yesterday.
a) has done; b) had done; c) did; d) was doing.
11. He will give you these journals after he ..... them through.
a) has looked; b) had looked; c) looked; d) looks.
12. I ..... their family last winter.
a) haven't seen; b) hadn't seen; c) didn't see; d) don't see.
13. He ..... his cup of coffee before the phone rang.
a) had; b) was having; c) had had; d) has had.
14. They ..... just ..... all your questions.
a) had***answered; b) has***answered; c) will***answer;
d) have***answered

5. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. He doesn't know anything. He ..... just .....
a) has***came; b) had***come; c) has***come; d) will have***come.
2. I ..... here since my childhood.
a) have lived; b) lived; c) am living; d) live.
3. He ..... all his exams by the end of January.
a) have taken; b) has taken; c) will have taken; d) takes.
4. They arrived at his flat a few minutes after Peter .....
a) has left; b) had left; c) left; d) leave.
5. When he saw her again she ..... already ..... the street.
a) was***crossing; b) will be***crossing; c) had***crossed;
d) has***crossed.
6. Today is Wednesday. He ..... the whole crazy idea by Friday.
a) will forget; b) shall have forgotten; c) will have forgotten;
d) have forgotten.
7. I can't give you any answer, I ..... the matter over yet.
a) hasn't thought; b) haven't thought; c) didn't think; d) don't think.
8. Mary ..... already .....
a) is***returning; b) was***returning; c) has***returned;
d) had***returned.
9. By that time tomorrow everybody ..... to bed.
a) will have gone; b) shall have gone; c) have gone; d) will go.
10. We were hurrying because we thought that the bell .....already .....
a) had***rang; b) has***rang; c) had***rung; d) have***ringing.
11. Mr. Brown ..... never ..... to punish his children.
a) had***had; b) has***had; c) was***had; d) is***have.
12. This is the girl we ..... at the theatre yesterday.
a) had met; b) meet; c) met; d) have met.
13. She ..... this article by 5 o` clock yesterday.
a) has translated; b) had translated; c) translated; d) translates.
14. By the end of the next week they all ..... ill.
a) have fallen; b) had fallen; c) will fall; d) will have fallen.

Lesson 11

Граматика: Узгодження часів. Sequence of tenses.

УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ

В українській мові дієслово-присудок підрядного додаткового речення може вживатись у будь-якому часі (теперішньому, минулому чи майбутньому), залежно від змісту. В англійській мові це можливо лише тоді, коли дієслово-присудок головного речення виражає дію стосовно теперішнього або майбутнього часу:

I think that it will rain.	Я думаю, що буде дощ.
He understands that he has made a mistake.	Він розуміє, що допустив помилку.
Mother will tell me what I shall have to do.	Мати скаже, що мені робити.

Якщо ж присудок головного речення в англійській мові виражений дієсловом в одному з минулих часів або в Present Perfect, що виражає дію, яка відбулась у минулому, то в підрядному додатковому реченні дієслово-присудок, як правило, має бути в одному з минулих часів або в майбутньому з точки зору минулого (Future-in-the-Past).

Якщо в головному реченні дієслово-присудок виражає минулу дію, а дія підрядного додаткового речення відбувається в той самий період часу, що й дія головного, то в підрядному реченні вживається Past Indefinite або Past Continuous.

I thought you were his friend.	Я думав, що ти його друг.
Who told you I was here?	Хто вам сказав, що я тут?
They knew what they were fighting for .	Вони знали, за що борються.
You had not told me where you were going.	Ви не сказали мені, куди йдете.

В українській мові дієслово додаткового підрядного речення вживається зазвичай у теперішньому часі.

Якщо в головному реченні дієслово-присудок виражає минулу дію, а дія підрядного додаткового речення відбулася раніше дії головного, то в підрядному реченні вживається Past Perfect. На українську мову такі речення перекладаються минулим часом:

I thought you had left England.	Я думав, що ви залишили Англію.
We asked him if anything had happened .	Ми запитали його, чи не трапилося чого-небудь.

I asked him how long he **had been** in the tunnel. Я запитав його, скільки він пробув у тунелі.

Примітка: Якщо в підрядному реченні точно зазначено час виконання дії, то цю дію виражають за допомогою Past Indefinite або Past Continuous:

He said that he finished school in 1994. Він сказав, що закінчив школу в 1994 році.

He said that he was working when she rang him up. Він сказав, що працював, коли вона подзвонила йому.

Якщо в головному реченні дієслово-присудок виражає минулу дію, а дія підрядного додаткового речення є майбутньою з точки зору дії головного, то в підрядному реченні вживається Future-in-the-Past:

I knew that you would **understand** me. Я знав, що ви зрозумієте мене.

You have said you **would** come. Ти казав, що прийдеш.

Якщо підрядне додаткове речення підпорядковане не головному, а іншому підрядному реченню, то час дієслова підрядного додаткового речення узгоджується з часом дієслова того речення, якому воно безпосередньо підпорядковане, а не з часом дієслова головного речення:

He said that his sister had written him that she **worked** at a plant. Він сказав, що його сестра писала йому, що вона працює на заводі.

Дія другого підрядного речення (worked) не обов'язково одночасна з дією головного (said), але вона одночасна з дією першого підрядного речення (had written), а тому в другому підрядному реченні вживається Past Indefinite.

Правило послідовності часів не застосовується в підрядних додаткових реченнях, які виражають загальновідомі факти:

He **knew** that metals **conduct** electricity. Він знав, що метали проводять електрику.

The teacher **told** that the Earth **moves** round the Sun. Вчитель сказав, що Земля рухається навколо Сонця.

Якщо дія підрядного додаткового речення є одночасною з дією головного речення або майбутньою не лише стосовно минулої дії головного речення, а й моменту мовлення, правило послідовності часів застосовується не завжди. У цьому разі в підрядному реченні може вживатися теперішній або майбутній час, хоч присудок головного речення й виражає минулу дію:

Somebody **asked** me where I'm **going**. Хтось запитав мене, куди я йду. (Дія підрядного речення є одночасною з дією головного речення.)

I **told** you I'm in a hurry. Я сказала вам, що поспішаю.

Проте в таких випадках дієслова здебільшого вживаються відповідно до правил послідовності часів.

11.1 Практичні завдання

Вправа 1. Утворіть речення за зразком.

Model: She knew that he was busy, (to share a room, be clever, to give a lecture, to work, to disappear, to choose).

Model: He said that he had repeated the speech word for word. (to arrive at a decision, to come back, to gather, to spend, to laugh, to take).

Model: The Dean said they would choose the candidate after the lecture (to go on with, to work at, to take out of the pocket, to review grammar, to make a choice)

Вправа 2. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у потрібному часі.

1. I thought that you (to arrive) at some decision. 2. We did not remember that he (to repeat) that speech from memory. 3. He believed that a fine memory (to be) absolutely necessary for that post. 4. I did not know if you (to apply) for this job. 5. They said they (to work) 7 hours a day. 6. He promised that he (to give) a lecture in near future. 7. I did not know how my bag (to disappear). 8. The teacher said he (to call on) the students in alphabetical order. 9. Did she say that there (to be) a lot of mistakes in your composition? 10. Did she find out that he (to come) late at night? 11. She asked me if I (to get on) well with my classes. 12. I was sure that his brother (to leave) home. 13. She discovered that we (to be taken) by surprise. 14. Did they decide that they (to leave) for Kyiv?

Вправа 3. Запишіть речення, погоджуючи часи дієслів.

1. If I ... (to be free) tomorrow night, I ... (to go) to the concert. 2. He says he ... (to look in) to see us before he ... (to leave) our town. 3. Jane ... (to stay) at home until she ... (to feel), better. 4. When ... you ... (to visit) your grandma? – Probably next year. 5. When my brother ... (to finish) school he ... (to go) to college. 6. I ... (to tell) you as soon as I ... (to know). 7. I'd like to know when Dan ... (to be back). 8. Give my love to Laura if you ... (to see) her. 9. I ... (not to know) when she ... (to take) her exam. 10. I don't think we ... (to finish) our work in time unless you ... (to help) us. 11. I ... (to give) you my bike for tomorrow providing you ... (to bring) it back the day after tomorrow. 12. Mother says we ... (to have dinner) after she ... (to unpack) our things. 13. Don't get off the train until it ... (to stop). 14. You may take this book so long as you ... (not to keep) it too long. 15. Your boss ... (to give) you the day off on condition that you ... (to work) on Saturday morning. 16. Provided that they ... (not to do) anything stupid, they ... (to win) tonight's match easily. 17. Unless he ... (to arrive) soon, we ... (to have to) go without him. 13. I ... (to wonder) if they ... (to follow) our advice.

Вправа 4. Запишіть речення, погоджуючи часи дієслів.

1. Close the window when it ... (rain). 2. If you ... (come) home late you ... (not be) able to watch that program over TV. 3. Keep quiet, we ... (listen) to the music. 4. What ... (you, see) in the corner over there? 5. It ... (rain) so we must take umbrellas. 6. What a smell! I expect something ... (burn). 7. He ... (sleep) soundly when the dog... (run) into the room. 8. What .. (you, see) when I ... (come) in a moment ago? 9. «Oh, it's you, John! You ... (not be) in touch with me for a long time. I'm glad you ... (ring) up. Where ... (you, be) all these weeks? I hope you ... (not, be) ill?» 10. Since I ... (work) here, I have met several of your friends. 11. At last I ... (finish)! How glad I am. 12. When I ... (do) my homework I ... (listen) to the wireless. 13. Who ... (sing) in the bath when I ... (come) in? 14. I ... (stay) in Moscow till next March. 15. ... (you, feel) any better now? 16. What ... (she, say) when she saw you? 17. When he was young he ... (like) collecting stamps. 18. Why .....(you, always, make) such mistakes? 19. ... (you, have) breakfast yet?

Lesson 12

Граматика: Модальні дієслова. Modal Verbs.

МОДАЛЬНІ ДІЄСЛОВА

В англійській мові є група дієслів (**can, may, must, ought, shall, should, will, would, need, dare**), які називаються модальними. Ці дієслова не мають усіх основних форм, властивих іншим дієсловам, і тому вони ще називаються недостатніми (Defective Verbs).

Модальні дієслова не вживаються самостійно, а лише в сполученні з інфінітивом іншого дієслова:

I **can help** you.

Я можу допомогти вам.

He **must go** there.

Він мусить іти туди.

Без інфінітива іншого дієслова модальні дієслова вживаються лише тоді, коли інфінітив зрозумілий з контексту:

Can you do it? Yes, I **can**.

Ви можете зробити це? Так.

I wanted to open the window but I **couldn't**.

Я хотіла відчинити вікно, але не змогла.

Модальні дієслова не виражають дії або стану, а лише можливість, необхідність, бажаність, імовірність, сумнів, дозвіл, заборону, здатність виконання дії, позначеної інфінітивом.

У модальному значенні вживаються також дієслова **to have** і **to be**.

Модальні дієслова мають ряд особливостей:

1. Модальні дієслова не мають форм інфінітива, дієприкметника і герундія, а тому не мають складних часових форм — майбутнього часу, тривалих і перфектних часів.

2. Після модальних дієслів інфінітив вживається без частки **to**.

Виняток становлять дієслова **to be** і **to have** у модальному значенні та дієслово **ought**, після яких інфінітив вживається з часткою **to**, а також дієслова **need** і **dare**, після яких інфінітив може вживатися з часткою **to** і без неї.

3. У третій особі однини теперішнього часу модальні дієслова не мають закінчення **-(e)s**:

He **may come** tomorrow.

Можливо, він прийде завтра.

4. Питальна й заперечна форма теперішнього і минулого часу модальних дієслів утворюються без допоміжного дієслова **to do**.

У питальній формі модальні дієслова ставляться перед підметом:

May I come in?

Можна ввійти?

У заперечній формі після модальних дієслів вживається заперечна частка **not**:

You **should not do** it.

Вам не слід цього робити.

Can у теперішньому часі пишеться разом з часткою **not**:

He **cannot** dance.

Вам не слід цього робити.

В усному мовленні у заперечних реченнях вживаються переважно скорочені форми модальних дієслів:

cannot – **can't**

will not – **won't**

could not – **couldn't**

should not – **shouldn't**

may not – **mayn't**

would not – **wouldn't**

might not – **mightn't**

ought not – **oughtn't**

must not – **mustn't**

need not – **needn't**

shall not – **shan't**

12.1 Дієслово **can**

Дієслово **can** має дві форми: теперішній час **can** і минулий час **could**:

I **can** swim.

Я вмію плавати.

He **could** read when he was five.

Він умів читати, коли йому було п'ять років.

Could часто вживається також як форма умовного способу – Subjunctive II. У цьому значенні **could** у сполученні з неозначеним інфінітивом (Indefinite Infinitive) вживається відносно теперішнього або майбутнього часу, а в сполученні з перфектним інфінітивом (Perfect Infinitive) минулого часу:

Could you eat now?

Ви **могли б** зараз їсти?

I **could** learn Latin very soon.

Я **могла б** вивчити латинську мову дуже скоро.

You **could** have gone to the library yesterday.

Ти **міг би** піти в бібліотеку вчора.

Дієслово **can** виражає фізичну або розумову здатність, уміння або можливість виконати дію в теперішньому (**can**) або минулому (**could**) часі:

He **can** lift this weight.

Він може підняти цю вагу.

Can you see anything?

Ви що-небудь бачите?

I **can** read French.

Я можу читати французькою мовою.

I **couldn't** solve the problem.

Я не зміг розв'язати задачі.

You **can** buy this book; it is on sale now.

Ти можеш купити цю книжку, вона зараз у продажу.

Після форми **could** у цих значеннях може вживатися перфектний інфінітив, який вказує на те, що дія, яка могла відбутися, не відбулася:

You could have bought this book, it was on sale.	Ти міг купити цю книжку, вона була в продажу (<i>але не купив</i>).
He could have guessed it.	Він міг здогадатися про це (<i>але не здогадався</i>).

Дієслово **can** не має майбутнього часу. Замість **can** вживається сполучення **to be able** *бути спроможним*: інфінітив після нього вживається з часткою **to**. Вираз **to be able** іноді вживається також відносно теперішнього і минулого часу:

Perhaps this young man will be able to help you.	Можливо, цей молодий чоловік зможе допомогти вам.
She wasn't able to answer.	Вона не могла відповідати.

12.2 Дієслово **may**

Дієслово **may** має дві форми: теперішній час **may** і минулий час **might**.

Але в значенні минулого часу дійсного способу форма **might** вживається дуже рідко, головним чином у підрядних реченнях за правилом послідовності часів:

He asked the doctor if he might use his telephone.	Він запитав лікаря, чи йому можна скористатися його телефоном.
---	--

Дієслово **may** найчастіше виражає припущення з відтінком сумніву, невпевненості. У цьому значенні **may** вживається у стверджувальних і заперечних реченнях з усіма формами інфінітива.

Indefinite Infinitive з дієсловом **may** звичайно виражає дію, що стосується майбутнього часу:

She may come back.	Може, вона повернеться.
---------------------------	-------------------------

Сполучення **may** з Continuous Infinitive виражає припущення, що дія відбувається в момент мовлення:

He may be waiting for you.	Можливо, він чекає на вас.
-----------------------------------	----------------------------

Якщо дієслово не вживається в формі Continuous, то дія, що стосується теперішнього часу, позначається формою Indefinite Infinitive:

She may know about it.	Можливо, вона знає про це.
They may be at school now.	Можливо, вони зараз у школі.

Perfect Infinitive вказує на те, що припущення тут стосується лише минулого часу:

I may have put it on the table.	Може, я поклав його на стіл.
--	------------------------------

12.3 Дієслово **must**

Дієслово **must** має лише одну форму. Дія, виражена інфінітивом у сполученні з **must**, може стосуватися теперішнього і майбутнього часу:

He must be at school now.	Зараз він мусить бути в школі.
She must come tomorrow.	Вона має прийти завтра.

Must може стосуватися минулого часу в додаткових підрядних реченнях, якщо дієслово-присудок головного речення стоїть у минулому часі:

He told that she must consult a doctor.	Він сказав, що вона повинна порадитися з лікарем.
---	---

Дієслово **must** виражає обов'язок, необхідність. У цьому значенні **must** вживається у стверджувальних і питальних реченнях лише з неозначеним інфінітивом:

To catch the train I must get up at six.	Щоб потрапити на поїзд, я мушу встати о 6 годині.
Must we come to school tomorrow?	Чи треба нам приходити в школу завтра?

Для вираження необхідності стосовно минулого і майбутнього часу вживається дієслово **to have** у відповідних часових формах;

But he had to wait a quarter of an hour.	Але він мусив чекати чверть години.
I shall have to pay him something.	Мені доведеться щось заплатити йому.

У заперечних реченнях **must** виражає заборону. У цьому значенні **must** вживається лише з неозначеним інфінітивом:

You must not talk aloud in the reading-hall.	У читальному залі не дозволяється голосно розмовляти.
---	---

Коди йдеться про те, що нема потреби, необхідності виконати дію, вживають заперечну форму дієслова **need** – **need not (needn't)** або заперечну форму модального дієслова **to have**:

Must we come to school tomorrow? No, you needn't .	Треба нам приходити в школу завтра? — Ні, не треба.
You don't have to learn the poem by heart.	Не обов'язково вчити цей вірш напам'ять.

12.4 Дієслова **should** і **ought**

Дієслова **should** і **ought** майже не різняться за значенням. Кожне з них має лише одну форму. **Should** вживається з інфінітивом без частки **to**. Після **ought** інфінітив вживається з часткою **to**.

Дієслова **should** і **ought** виражають моральний обов'язок (з точки зору того, хто говорить), пораду, рекомендацію. У цих значеннях **should** і **ought** вживаються з різними формами інфінітива.

Сполучення **should** і **ought** з Indefinite Infinitive виражають дію стосовно теперішнього або майбутнього часу:

You **ought to go** to the movies more. Вам слід більше ходити в кіно.
Kate is in hospital. You **should visit** her. Катя у лікарні. Ви б відвідали її.

Continuous Infinitive з **should/ought** виражає дію стосовно теперішнього часу, іноді стосовно моменту мовлення.

You **oughtn't to be working** for those people. Вам не слід працювати у тих людей.

I think we **ought to be starting**. Я думаю, нам треба вирушати.

Сполучення Perfect Infinitive з дієсловами **should** і **ought** у стверджувальній формі означає, що дія, бажана на думку того, хто говорить, не відбулася. Заперечна форма **should** і **ought** у сполученні з Perfect Infinitive виражає дію, що відбулася як небажана з точки зору того, хто говорить:

You **should have sent** her to school. Вам слід було послати її до школи.

He **ought to have waited** for you. Йому слід було почекати на вас.

You **shouldn't have left** her. Вам не слід було залишати її.

We have done things we **ought not to have done**. Ми робили те, чого не треба було робити.

12.5 Модальне дієслово to have

Дієслово **to have**, вжите як модальне, виражає необхідність чи обов'язковість дії, зумовленої обставинами.

На відміну від інших модальних дієслів дієслово **to have** має форми інфінітива, дієприкметника і герундія і може вживатися в часових формах, яких не мають інші модальні дієслова, зокрема в майбутньому часі. З модальним дієсловом **to have** вживається лише Indefinite Infinitive з часткою **to**:

I **have to get** up the next morning at seven. Завтра вранці я маю встати о сьомій годині.

I **had to sell** most of my things. Я змушений був продати більшість своїх речей.

You'll **have to go** home now. Вам доведеться зараз піти додому.

Питальна й заперечна форми модального дієслова **to have** у Present Indefinite і Past Indefinite утворюються з допоміжним дієсловом **to do**:

Do we have to sleep with him in here? Ми мусимо спати з ним тут?

You **don't have to go in.**

Вам не обов'язково заходити.

You **did not have to think** about it.

Вам не треба було думати про це.

В українській мові дієслово *мати* також вживається в значенні *мусити*, наприклад, «Господи, що ж я **маю** робити?» (*І. Франко*); «Хлопче-молодче, що **маю** діяти?» (*Народна пісня.*)

12.6 Модальне дієслово to be

Дієслово **to be** як модальне вживається лише в двох часах: Present Indefinite і Past Indefinite.

He **is to** come at five.

Він має прийти о 5 годині.

He **was to** come at five.

Він мав прийти о 5 годині.

З модальним дієсловом **to be** в Present Indefinite вживається лише Indefinite Infinitive.

Після **to be** в Past Indefinite вживається також Perfect Infinitive, який вказує на те, що виражена ним дія не відбулася:

He **was to have come** at five.

Він мав прийти о 5 годині (*але не прийшов*).

Дієслово **to be**, вжите як модальне, виражає обов'язок, що впливає з попередньої домовленості, плану, розкладу, графіка і т. п.:

We **were to work** two hours every morning.

Ми мали працювати дві години кожного ранку.

We **are to meet** at the theatre.

Ми повинні зустрітися у театрі.

Модальне дієслово **to be** вживається для вираження наказу або інструкції:

You **are to go** to sleep.

Лягайте спати.

You're **not to come** here any more.

Більше сюди не приходьте.

The medicine is to be **kept** in a cool dark place.

Ліки треба тримати в прохолодному темному місці

12.7 Практичні завдання

Вправа 1. Утворіть від наведених нижче речень питальну та заперечну форму.

1. We must pass the exam in physics. 2. He must learn the new words regularly. 3. They can continue their studies at the college. 4. She can play tennis after work. 5. My brother couldn't translate this text without a dictionary. 6. The tourists may attend the sitting of the Parliament. 7. The weather may change soon. 8. He might take books from his father's library.

Вправа 2. Замініть модальні дієслова еквівалентами. Перекладіть речення.

1. His parents can help him in his studies. 2. I could meet you at the metro station. 3. All the students must read this text again. 4. Everybody must begin the work in time. 5. They may continue the experiment. 6. You may keep this book as long as you need it. 7. You must try to find out all the essential facts connected with his work. 8. The team of experts can study the present situation in the country. 9. Could you speak English a year ago?

Вправа 3. Замініть модальні дієслова спочатку формами минулого часу, а потім – формами майбутнього часу.

1. Our secretary must reserve accommodation for foreign businessmen. 2. Can you speak English well? 3. The manager of the firm can't receive you now. 4. You may go home earlier today if you like. 5. At supermarkets you can buy not only food, but ready – made clothes, toys and other goods. 6. You may visit your sick friend today. 7. You must not cross the street on the red light.

Вправа 4. Перекладіть речення, звертаючи увагу на переклад модальних дієслів та їх еквівалентів.

1. I hope they will be able to reach the village before it is dark. 2. You may go away now I shall finish the work myself. 3. Every engineer must know at least one foreign language. 4. Your son must stay in bed because he is still ill. 5. You should take a taxi if you don't want to be late for the concert. 6. Students are not allowed to smoke at the Institute. 7. He wasn't allowed to enter the concert hall after the third bell. 8. As he received a bad mark, he had to go over the material again. 9. We were to meet at the station at six. 10. The train is to arrive at 10 o'clock. 11. Tomorrow I'll have to be there a little earlier to look through some documents. 12. The work is to be completed by the end of June. 13. Some business matters should be discussed before you sign a contract. 14. You should influence your friend. He is not studying the way he should.

Вправа 5. Запишіть замість крапок необхідні форми модальних дієслів та їх еквівалентів.

1. Lena is ill. She .... stay in bed. 2. Drivers ... stop when they see a red light. 3. Betty asked her father: «... I go to the concert tonight?» 4. Nina is free tonight. She ... go to dance. 5. Alec will have an English lesson tomorrow. He ... study tonight. 6. Mark is a good student. He ... speak English well. 7. There is no ink in my pen. ....I write with a pencil? 8. You ... do what the doctor says. 9. You ... study much if you want to pass the exams well. 10. Little children ... go to bed early. 11. Children under 16 ... not see this film.

Вправа 6. Перетворіть речення, використовуючи зразок.

Why *didn't* you do it? (go home).
I *didn't* do it, because I *had to* go home.

1. Why didn't Harry come to see us? (do a lot of sums in maths).
2. Why didn't you take part in our concert? (in sport competition)
3. Why didn't Pete ride the bicycle? (repair it).
4. Why didn't you stay there? (go home' at once).
5. Why didn't you spend all the money? (save some for the next month).
6. Why didn't the man stay longer? (be at the office).
7. Why didn't Mother cook dinner? (go shopping).
8. Why didn't Phil play football? (prepare his home work).
9. Why didn't they go to the concert? (look after their sick child).
10. Why didn't the boys stay at home? (go to school).

Вправа 7. Перетворіть речення, використовуючи зразок.

Kate is not well. (*see a doctor*).

She *ought to see a doctor*.

1. The boys are too lazy. (study more).
2. Mary is so selfish (help her relatives).
3. Your husband works too much. (have a rest).
4. Your friend is very rude. (be more polite).
5. Phillip isn't very punctual. (come in time).
6. John is so untidy (be neater).
7. Mother is ill. (consult a doctor).
8. Jane is so extravagant (be more modest).
9. Grandfather is so forgetful. (write down telephone messages).
10. The dog is hungry. (you, feed it).

Вправа 8. Перекладіть речення та поясніть вживання модальних дієслів та їх еквівалентів.

1. When Sophia asked professor Chebyshev for advice he said: 'You should ask for special permission to take examinations but I am not sure that you will be allowed to do it. 2. 'The examinations are to be held at the very beginning of next month,' said Sophia. 'Shall I be able to get the permission by that time?' 3. 'You may go abroad, but to do it you must get married,' said the professor. 4. 'You should discuss this problem with your family,' he added. 5. So strong was Sophia's wish to go on with her studies that her parents had to let her get married and go abroad. 6. When the Kovalevskys arrived in Berlin, they learned that women were not permitted to take examinations there either. 7. The only possible way out for her was to read privately, which she did. 'I shall have to work very hard to cover the University course in four years,» said she. 8. During the four years she stayed in Berlin Sophia Kovalevskaya was able not only to cover the University course, but also to write three dissertations. 9. 'In consideration of these dissertations they ought to let me make my Doctorate,» she thought. 10. It was the University of Gottingen that granted her a degree of Ph. D. for the paper 'On the Theory of Partial Differential Equations'. Their opinion was that the author of such a remarkable work should be granted a degree. 11. Moreover, they informed the young scientist that she needn't take oral examinations, as she had been excused from them. 12. It was then that the Kovalevskys decided to return to Russia, as Sophia hoped that with her Ph. D. she would be permitted to work at the University.

Вправа 9. Замініть модальні дієслова еквівалентами

1. According to her father's plans Sophia (must) get a sound education.
2. As there were no teachers in Palibino Sophia's father (must) invite an experienced teacher from St. Petersburg.
3. To cover the school programme Sophia's teacher (must) instruct her in languages, arithmetic, grammar, literature, geography and history.
4. Sophia (can) speak and write French quite well since her childhood.
5. Sophia was a very capable pupil. She (can) write excellent compositions and solve complicated problems in mathematics as well.
6. Her teacher didn't expect that at the age of twelve Sophia (can) suggest a new solution for the determination of the ratio of the diameter of the circle to its circumference.
7. At the age of sixteen Sophia asked her father for permission to go on with her studies in St. Petersburg. 'You (must) take private lessons, as women (may not) attend lectures at the University,' he said.
8. He told her that women (must) obtain special permission from the University authorities.
9. Sophia did get that permission, but still she (may not) take examinations.
10. 'I (must) go abroad to complete my education,' decided Sophia.

12.8 Підсумкові тести з граматики

Модальні дієслова

Modal verbs

1. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. I ..... tell stories, never could.
a) can; b) can't; c) may; d) have to.
2. He ..... swim since childhood.
a) can; b) could; c) should; d) has been able to.
3. .... I take Pete`s bag ?
a) can; b) shall; c) may; d) must.
4. I ..... do a lot of work yesterday.
a) had to; b) have to; c) must; d) was able to.
5. You ..... make notes in the books.
a) don't have to; b) aren't to; c) mustn't ; d) needn't.
6. His sister ..... cook very well.
a) is able to; b) may; c) has to; d) can.
7. .... it be done before tomorrow ?
a) can; b) may; c) must; d) should.
8. Nobody ..... do it without your help.
a) couldn't; b) can; c) should; d) can't.
9. My mother was unwell, and I ..... go to the chemist`s.
a) must; b) have to; c) could; d) had to.
10. He ..... neither move nor speak.
a) couldn't; b) could; c) might; d) had to.
11. If you have done your homework, you ..... go for a walk.
a) may; b) can; c) must; d) have to.

12. I ..... give you my book for a couple of days after I have read it.
a) can; b) may; c) shall be able to; d) have to.
13. We ..... discuss the matter not later than tomorrow.
a) had to; b) must; c) can; d) are able to.
14. He ..... wait at the station till it stopped raining.
a) will have to; b) wasn't able to; c) had to; d) might.

2. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. She ..... clean the house herself.
a) is to; b) can; c) has to; d) should.
2. We ..... look into the matter.
a) must; b) can; c) may; d) don't have to.
3. I ..... exactly express my meaning.
a) shan't; b) mustn't; c) can't; d) needn't.
4. .... I bring my sister to the party ?
a) shall; b) can; c) must; d) may.
5. .... you see anything in this inky darkness ?
a) can; b) may; c) must; d) need.
6. She asked me if she ..... use my telephone.
a) can; b) could; c) might; d) may.
7. I ..... go to hospital to visit my aunt.
a) could; b) had to; c) was able to; d) must.
8. She ..... stay at home because she didn't feel well.
a) could; b) was to; c) had to; d) must.
9. What is done ..... be undone.
a) can; b) cannot; c) may not; d) must.
10. .... we learn the poem today ?
a) shall; b) should; c) could; d) must.
11. She ..... graduate that year.
a) had to; b) must; c) could; d) was to.
12. She ..... get to the airport in time, there isn't much time left.
a) can; b) won't be able; c) wouldn't; d) won't have to.
13. Students ..... do homework in time.
a) must; b) are to; c) have to; d) can.
14. .... I shut the door ?
a) must; b) can; c) may; d) need

3. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. They ..... start on Monday.
a) has to; b) must; c) were to; d) could.
2. Only a person who knows the language very well ..... answer such a question.
a) can; b) may; c) has to; d) is to.

3. Mike ..... write this exercise at school because he hadn't done it at home.

a) must; b) had to; c) was able to; d) was to.

4. You ..... know how to raise your children not to be losers.

a) may; b) are to; c) have to; d) should.

5. .... you ..... do the work tomorrow ?

a) will *** have to; b) will *** be able to; c) can;

d) will *** be allowed to

6. .... I go to the post office with Mike ?

a) may; b) can; c) must; d) shall.

7. After they had finished their homework, the children (дозволили) ..... watch TV.

a) were able to; b) had to; c) were to; d) were allowed to.

8. We ..... speak at the lessons.(не дозволяють)

a) can't; b) mustn't; c) aren't allowed to; d) aren't able to.

9. Nothing ..... be done, it's too late.

a) can't; b) can; c) may; d) must.

10. I ..... wear glasses as my eyesight is very weak.

a) am to; b) must; c) can; d) have to.

11. They decided that she ..... send them a telegram every tenth day.

a) was to; b) had to; c) must; d) was able to.

12. You ..... take any more pills after next Monday (не потрібно).

a) can't; b) mustn't; c) needn't; d) shouldn't.

13. They ..... be taught a lesson (потрібно).

a) could; b) should; c) must; d) may.

14. The school was silent : nothing ..... be heard in the long dark corridors.

a) can; b) couldn't; c) could; d) wasn't able to.

4. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. You ..... go when you have finished your compositions.

a) can; b) are able to; c) may; d) mustn't.

2. She ..... translate this article without a dictionary.

a) may; b) can; c) has to; d) is allowed to.

3. The train ..... leave at 5.15.

a) could; b) had to; c) must; d) was to.

4. It `s raining. You ..... put on your raincoat.

a) have to; b) must; c) will be able to; d) can.

5. She ..... help. Everything has been already done.

a) doesn't have to; b) can't; c) needn't; d) shouldn't.

6. He hasn't seen you and he .....

a) won't; b) shan't; c) wouldn't; d) mustn't.

7. He ..... rather listen to the others than talk himself.

a) should; b) has to; c) must; d) would.

8. She ..... sit for hours watching the ships.
a) could; b) would; c) might; d) was able to.
9. He ..... never come here again. I'll take care of it.
a) shall; b) will; c) can; d) must.
10. You ..... be afraid of him. He's a kind old man.
a) shan't; b) won't; c) shouldn't; d) wouldn't.
11. You .... learn all the new words for the next lesson.
a) must; b) can; c) will be able to; d) are to.
12. He asked if he ..... borrow my car.
a) can; b) could; c) may; d) might.
13. He ..... worry about her.
a) needn't; b) shouldn't; c) mustn't; d) wouldn't.
14. .... I take your book ? – I`m afraid not : I need it.
a) can; b) could; c) may; d) must.

5. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. The meeting ..... begin at 5 o'clock. Don't be late.
a) has to; b) is to; c) should; d) must.
2. It was raining hard and we ..... wait until it stopped raining.
a) had to; b) were to; c) should; d) must.
3. .... I go there right now ? – Yes, you .....
- a) can; b) must; c) may; d) should.
4. .... I help you ? No, you ....., I'll do everything myself.
a) can, can't; b) need, needn't; c) must, mustn't; d) should, shouldn't.
5. The question ..... be solved before we begin doing anything.
a) can; b) may; c) is to; d) must.
6. Children, have you been playing with my umbrella ? It ..... open !
a) can't; b) shouldn't; c) won't; d) needn't.
7. He was so weak that he ..... lift his head.
a) can't; b) couldn't; c) isn't able to; d) wouldn't.
8. He is much better and ..... walk without my help now.
a) may; b) must; c) has to; d) can.
9. Yesterday`s rain spoilt my hat completely. I ..... buy a new one.
a) could; b) must; c) had to; d) ought to.
10. Children ..... play with matches.
a) aren't; b) mustn't; c) shouldn't; d) needn't.
11. I knocked more than once but she ..... let me in.
a) couldn't; b) shouldn't; c) mustn't; d) wouldn't.
12. There ..... be a discussion later on.
a) was to; b) had to; c) must; d) should.
13. Tomorrow I shall be free and ..... help you.
a) can; b) may; c) shall be able to; d) shall be allowed to.
14. It stopped raining, and mother told us that we ..... go out.
a) could; b) might; c) were able to; d) had to.

Lesson 13

Граматика: Типи питальних речень. Types of Questions.

ТИПИ ПИТАЛЬНИХ РЕЧЕНЬ

За характером запитання і потрібної відповіді на нього в англійській мові розрізняють чотири типи питальних речень: загальні запитання (general questions), спеціальні запитання (special questions), альтернативні запитання (alternative questions) і розділові запитання (disjunctive questions).

Загальними називаються запитання, на які можна відповісти словами **yes** або **no**:

Do you like this part of the country?   Вам подобається цей куточок країни?

Загальні запитання починаються з допоміжного або модального дієслова, після якого стоїть підмет, а потім основне дієслово:

Are you coming tonight?   Ти прийдеш сьогодні увечері?

Have you helped your mother through all these years?   Ти допомагав матері всі ці роки?

Shall I tell it to you?   Сказати це вам?

Can I help you?   Дозвольте допомогти вам.

Does she sing at all?   Вона співає взагалі?

Примітки:

1. Якщо присудком є дієслово **to be** (а в багатьох випадках і **to have**) у Present і Past Indefinite, у загальних запитаннях він ставиться на початку речення.

Is he here?   Він тут?

Have you any relations?   У вас є родичі?

2. Між підметом і дієсловом у загальних запитаннях можуть стояти прислівники неозначеного часу:

Did you ever see a cow like that?   Ви коли-небудь бачили таку корову?

Запитання до окремих членів речення називаються **спеціальними**. Вони починаються питальними словами **who** *хто*; **what** *що, який*, **where** *де, куди*; **how many** *скільки* та ін.

Серед спеціальних запитань розрізняють:

а) запитання до різних членів речення, крім підмета і його означення;

б) запитання до підмета і його означення.

У запитаннях до різних членів речення після питального слова порядок слів такий самий, як у загальних запитаннях: допоміжне або модальне дієслово, підмет, основне дієслово, потім усі інші члени речення:

Where do you live?

Де ви живете?

How did you meet her?

Як ви зустріли її?

What did you do this afternoon?

Що ви робили сьогодні після полудня?

How long have you known him?

Як довго ви знаєте його?

У спеціальних запитаннях, що відносяться до підмета або його означення, порядок слів, як у розповідному реченні — інверсії нема, допоміжне дієслово **to do** в Present Indefinite і в Past Indefinite не вживається. Якщо питальне слово є підметом, то після нього, як і в розповідному реченні, стоїть присудок, який вживається у третій особі однини:

Who goes to the cinema?

Хто йде у кіно?

Якщо питальне слово — означення до підмета, після нього безпосередньо ставиться підмет, а потім присудок:

Whose children are playing in the yard? Чиї діти граються у дворі?

Альтернативні запитання — це запитання вибору. Вони складаються з двох частин, з'єднаних сполучником **or**. Альтернативні запитання можуть мати структури як загальних, так і спеціальних запитань. Якщо альтернативне запитання не відноситься до підмета, воно вимагає повної відповіді:

Where does he live: in Kyiv or in Poltava? Де він живе: в Києві чи в Полтаві?

Is he a doctor or an engineer?

Він лікар чи інженер?

Якщо альтернативне запитання відноситься до підмета, то допоміжне або модальне дієслово вживається також і перед другим підметом. Таке запитання вимагає короткої відповіді:

Do you work there or does your brother? My brother does.

Ви там працюєте чи ваш брат?
- Мій брат

Розділове запитання складається з двох частин. Перша частина — розповідне речення в стверджувальній або заперечній формі, друга — коротке загальне запитання, що складається з підмета, вираженого особовим займенником, який відповідає підмету першої частини, та допоміжного або модального дієслова. Якщо присудком першої частини є дієслово в Present Indefinite або в Past Indefinite (крім дієслів **to be** і **to have**), в другій частині вживаються відповідні форми допоміжного дієслова **to do**.

Якщо перша частина розділового запитання має стверджувальну форму, то в другій частині вживається заперечна форма, а після заперечної першої частини друга частина має стверджувальну форму. Перша частина розділового запитання має стверджувальну форму, якщо той, хто запитує,

сподівається на стверджувальну відповідь, і заперечну, якщо передбачається заперечна відповідь:

You have brought your luggage with you, haven't you?	Ви привезли з собою свій багаж, чи не так?
You haven't seen him yet, have you?	Ви ще не бачили його, чи не так?
But she loves you, doesn't she?	Але вона любить вас, правда?
I didn't say that, did I?	Я не казав цього, чи не так?
You want some money, don't you?	Вам потрібні гроші, правда?

13.1 Практичні завдання

Вправа 1. Утворіть від наведених нижче речень питальну форму.

1. You live in a big house. 2. He reads much. 3. He worked much yesterday. 4. She will take this book from the library tomorrow. 5. My brother studied English last year. 6. My friends will go to the canteen in 2 hours. 7. Ann and Nick came to Moscow last year.

Вправа 2. Запишіть замість крапок необхідні питальні слова who або what.

1. ... says that? 2. ... do you say? 3. ... do you study? 4. ... studies well? 5. ...do you like? 6. ... wants to take this pen? 7. ... opens the window?

Вправа 3. Доберіть питання, до яких наведені нижче речення є відповідями.

1. No, there were no mistakes in his dictation. 2. Yes, the Volga is a wide river. 3. No, the museum is not on this side of the street. 4. No, he doesn't remember the meaning of that word. 5. He lives here. 6. No, the answer was wrong.

Вправа 4. Поставте питання до всіх членів речення.

1. The boy studies well. 2. My brother traveled by bus last summer. 3. We like our dinner. 4. I shall listen to the radio. 5. Ann reads a book in the library. 6. We go to the Institute every day. 7. They will see this film next week.

Вправа 5. Доповніть наведені нижче речення, утворюючи розділові питання.

1. You will travel by train, ...? 2. They are not in town, ...? 3. We shall see you tomorrow, ... ? 4. You don't know her, ... ?

Вправа 6. Утворіть із загальних питань альтернативні.

1. Did you get up at 7 o'clock yesterday?(8) 2. Is the door red? (green) 3. Do you watch TV every day? (go to the library) 4. Do you like folk music? (rock) 5. Will you go to the south? (your friend) 6. Is it 1000 miles from your town to Kiev? (700) 7. Did you watch a comedy last week? (thriller)

Lesson 14

Граматика: Пасивний стан дієслова. THE PASSIVE VOICE

ПАСИВНИЙ СТАН ДІЄСЛОВА

В англійській мові дієслова вживаються в активному стані (the Active Voice) і пасивному (the Passive Voice).

Якщо підметом речення є суб'єкт дії, то дієслово-присудок вживається в активному стані:

My brother **wrote** this letter
yesterday.

Мій брат написав цього листа
вчора.

Якщо підметом речення є об'єкт дії, то дієслово-присудок вживається в пасивному стані:

This letter was **written** yesterday.

Цей лист був написаний учора.

Усі часові форми пасивного стану в англійській мові утворюються з відповідних часів допоміжного дієслова **to be** та дієприкметника минулого часу основного дієслова.

а) Present (Past, Future) Indefinite Passive утворюється з допоміжного дієслова **to be** в Present (Past, Future) Indefinite та дієприкметника минулого часу (Past Participle) основного дієслова.

Present Indefinite Passive:

I **am** examined.

He (she, it) **is** examined.

We (you, they) **are** examined.

Past Indefinite Passive:

I (he, she, it) **was** examined.

We (you, they) **were** examined.

Future Indefinite Passive:

I (we) **shall be** examined.

He (she, it, you, they) **will be**
examined.

б) Present (Past) Continuous Passive утворюється з допоміжного дієслова **to be** в Present (Past) Continuous та дієприкметника минулого часу основного дієслова. Future Continuous в пасивному стані не вживається.

Present Continuous Passive:

I **am being** examined.

He (she, it) **is being** examined.

We (you, they) **are being** examined.

Past Continuous Passive:

I (he, she, it) **was being** examined.

We (you, they) **were being** examined.

в) Present (Past, Future) Perfect Passive утворюється з допоміжного дієслова **to be** в Present (Past, Future) Perfect та дієприкметника минулого часу основного дієслова:

Present Perfect Passive:	I (we, you, they) have been examined. He (she, it) has been examined.
Past Perfect Passive:	I (he, she, it, we, you, they) had been examined.
Future Perfect Passive:	I (we) shall have been examined. He (she, it, you, they) will have been examined.

г) Future Indefinite-in-the-Past Passive і Future Perfect-in-the-Past Passive утворюються так само, як і Future Indefinite Passive та Future Perfect Passive, але замість допоміжних дієслів **shall/will** вживаються відповідно **should/would**:

Future Indefinite-in-the-Past Passive:	I (we) should be examined. He (she, it, you, they) would be examined.
Future Perfect-in-the-Past Passive:	I (we) should have been examined. He (she, it, you, they) would have been examined.

Часові форми групи Perfect Continuous у пасивному стані не вживаються.

Отже, в пасивному стані вживаються чотири часові форми групи Indefinite, дві часові форми групи Continuous та чотири часові форми групи Perfect, які можна подати у вигляді таблиці 14.1 (наводиться лише третя особа однини з займенником **it**, що може означати a letter, a book, a novel, a poem).

Таблиця 14.1

	Present	Past	Future	Future in-the-Past
Indefinite	It is written	It was written	It will be written	It would be written
Continuous	It is being written	It was being written	-	-
Perfect	It has been written	It had been written	It will have been written	It would have been written

У питальній формі допоміжне дієслово ставиться перед підметом:

Where **was** this book **published**?

Де була видана ця книжка?

При складеній формі допоміжного дієслова перед підметом ставиться перше допоміжне дієслово:

Has the house been built? Будинок збудовано?
When will the telegram be sent? Коли буде відправлено телеграму?

У заперечній формі частка **not** ставиться після допоміжного дієслова:

He was not sent there. Його туди не посилали.

При складеній формі допоміжного дієслова заперечна частка **not** ставиться після першого допоміжного дієслова:

The bridge has not yet been built. Міст ще не збудовано.

У питально-заперечній формі допоміжне дієслово (або перше допоміжне дієслово в складеній формі) ставиться перед підметом, а частка **not** — після підмета.

Is the letter not written? Листа не написано?
Has the telegram not been sent? Телеграму не відіслано?

В усному мовленні вживаються ті самі скорочення, що й у часових формах активного стану, наприклад:

He will be asked = **He'll** be asked. Його запитають.
I've been examined. Мене проекзаменували.
She **won't** be sent there. Її туди не пошлють.

Часові форми пасивного стану вживаються за тими самими правилами, що й відповідні часи активного стану (див. вживання часів активного стану).

Так, часи групи Indefinite пасивного стану, як і активного, виражають одноразову, повторювану або постійну дію в теперішньому, минулому або майбутньому часі і вживаються для вираження майбутньої дії в підрядних реченнях часу та умови.

This museum is visited every day. Цей музей відвідують щодня.
Today English is written, spoken, broadcast and understood on every continent. Сьогодні англійською мовою пишуть, розмовляють, ведуть радіопередачі, її розуміють на всіх континентах.
Iron is attracted by magnet. Залізо притягується магнітом.
I'll go there if I am invited. Я піду туди, якщо мене запросять.
The ball was found in the yard. М'яча знайшли у дворі.
This was usually said in the Doctor's presence. Це звичайно говорилося в присутності лікаря.
The text will be translated into Ukrainian. Текст буде перекладено українською мовою.
This you'll never be told. Цього тобі ніколи не скажуть.

Часи групи Continuous пасивного стану, як і активного, виражають тривалу дію, що відбувається в якийсь момент або період часу в теперішньому чи минулому.

A multistoreyed house **is being built** near our school. Біля нашої школи будується багатоповерховий будинок.

A new wide road was **being finished** that would go over the mountains and down to the bridge. Закінчувалося будівництво нової широкої дороги, що мала проходити через гори до мосту.

Часи групи Perfect пасивного стану, як і активного, виражають дію, що передує іншій дії або якомусь моменту в теперішньому, минулому або майбутньому часі. Крім цього, перфектні часи, особливо Present Perfect Passive, вживаються для підкреслення результату дії, що відбулася:

The windows **have still not been repaired**. Вікна ще не відремонтовані.

The book **has been translated** into Ukrainian. Книжка була перекладена українською мовою.

I was thinking of all that **had been said**. Я думав про все, що було сказано.

He led her to an old-fashioned house which **had been built** long ago. Він повів її до старомодного будинку, побудованого дуже давно.

But it was too late. She **had been seen**. Але було надто пізно. Її вже побачили.

Замість Present Perfect Continuous та Past Perfect Continuous, які не мають форм пасивного стану, відповідно вживаються Present Perfect і Past Perfect Passive.

The plan has **been discussed** for two hours. План обговорюється уже дві години.

I knew that the plant **had been built** for two years. Я знав, що завод будується вже два роки.

14.1 Практичні завдання

Вправа 1. Визначте час та стан дієслова-присудка.

1. The books **were taken** from the central library. 2. An interesting problem **was discussed** at the lecture. 3. The newspapers **are usually brought** in the morning. 4. When **was** the Moscow University **founded**? 5. All the work **will be done** by automatic machinery. 6. The experiments **will be completed** by the end of the week. 7. He **was asked** many questions at the exam.

Вправа 2. Утворіть питання до всіх членів речення.

1. The students are asked many questions at the lessons. 2. She is often visited by her friends. 3. The students of our group will be shown a new film tomorrow. 4. Your letter was answered yesterday.

Вправа 3. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Present, Past або Future Indefinite Passive.

1. Bread (to eat) every day. 2. The letter (to receive) yesterday. 3. I (to ask) at the lesson yesterday. 4. I (to give) a very interesting book at the library last Friday. 5. Many houses (to build) in our town every year. 6. This work (to do) tomorrow. 7. This text (to translate) at the last lesson. 8. These trees (to plant) last autumn. 9. Many interesting games always (to play) at our PT lessons. 10. This bone (to give) to my dog tomorrow. 11. We (to invite) to a concert last Saturday. 12. My question (to answer) yesterday. 13. Hockey (to play) in winter. 14. Mushrooms (to gather) in autumn. 15. Many houses (to burn) during the Great Fire of London. 16. His new book (to finish) next year. 17. Flowers (to sell) in shops and in the streets. 18. St. Petersburg (to found) in 1703.

Вправа 4. Перетворіть наведені нижче речення у Passive Voice.

1. A marble pavilion protects the house. 2. The boys will paint the roof of the house. 3. Her daughters gave her three dishes as a birthday present. 4. Our mother tells us children stories every evening. 5. A boy showed her the way. 6. They will send us a box of fruit. 7. Five or six small children followed them. 8. We shall do the translation in the evening.

Вправа 5. Перекладіть наведені нижче речення.

1. In this lesson special attention is paid to the translation of passive constructions. 2. I am often helped by my brother. 3. The letter will be answered at once. 4. If I'm not mistaken this book is often referred to. 5. The secretary was sent for. 6. The house wasn't lived in. 7. The bed isn't slept in. 8. The new grammar rule will be asked at the next lesson. 9. English is spoken in many countries. 10. The children of Sparta were given a military education.

Вправа 6. Визначте час та стан дієслова-присудка. Перекладіть наведені нижче речення.

1. When I came to Baku in 1962 the first metro line was being built. 2. What questions are being discussed now? 3. They are organizing this kind of work at their laboratory. 4. He was being told the news when I entered the room. 5. I can't understand what he is saying. 6. Professor N. was being listened to with great attention. 7. Who is being examined now? 8. I don't know what books he is reading. 9. The experiments were still being made in some laboratories when the new term began. 10. Can you tell me, who is sitting next to you? 11. All the way home he was being followed by a strange-looking man. 12. A new deep-level tunnel was being completed in London. 13. Numerous questions are being considered by the commission.

Вправа 7. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Continuous Active або Passive.

1. They (to study) the subject when I joined them. 2. According to the information we have the plan (to carry out) successfully. 3. The last telegrams (to type) now. 4. ....the negotiations still (to conduct)? According to the press they (to come) to an end. 5. If you want to have this book go to the shop at once. It (to sell) there now. 6. What (to happen) in the library now? New books (to discuss). 7. The teacher told that the students were not attentive when the rule (to explain). 8. All necessary information (to store) in the computer. 9. The problem of the future of human civilization on the Earth (research) steadily by the scientists throughout the world.

Вправа 8. Визначте час та стан дієслова-присудка. Утворіть заперечну форму від наведених нижче речень.

1. The temperature has been maintained at the point of 20 degrees since the beginning of the experiment. 2. The new apparatus had already been installed when the delegation arrived. 3. He has been interested in history since his childhood. 4. The explanation of these strange facts hasn't been received by the evening. 5. From his early childhood Pierre Curie had been fascinated by science. 6. Dinner will have been cooked by the time you return. 7. The bed had not been lain on.

Вправа 9. Перекладіть наведені нижче речення.

1. English is spoken in Great Britain, USA and throughout the world. 2. The article was being translated when somebody knocked at the door. 3. This rule is usually taken no notice of. 4. The newspaper has been looked for every where but in vain. It has not been found. 5. He was offered an interesting book to read. 6. These books were being read when I came in. 7. He will be given any assistance in this work. 8. The book had been promised to me before it appeared on sale. 9. It's the achievement which will be much spoken about. 10. The flat had not been moved into before you arrived. 11. He was offered a cup of tea. 12. All the way home he was being followed by a strange looking man in black top hat. 13. During the discussion they were offered the latest design of a TV set. 14. These difficulties have been reported previously.

Вправа 10. Перетворіть наведені нижче речення у Passive Voice, змінюючи додаток на підмет.

1. They showed us some new devices. 2. They gave him a week to complete the experiment. 3. He told me the news yesterday. 4. They taught her English at school. 5. They pay them twice a month. 6. He told me some new facts about his investigation. 7. She gave me no time to think about it. 8. He promised me the book a long time ago. 9. The supervisor helps the graduate student in many ways.

Вправа 11. Перетворіть наступні речення у Passive Voice.

1. You should open the wine about three hours before you use it.
2. Previous climbers had cut steps in the ice.
3. Somebody had cleaned my shoes and brushed my suit.
4. We use this room only on special occasions.
5. You must not hammer nails into the walls without permission.
6. Someone switched on a light and opened the door.
7. Somebody had slashed the picture with a knife.
8. They are pulling down the old theatre.
9. Why didn't they mend the roof before it fell in?
10. The librarian said that they were starting a new system because people were not returning books.
11. The police asked each of us about his movements on the night of the crime.
12. People must not leave bicycles in the hall.
13. Members may keep the book for three weeks. After that they must return them.
14. The burglars had cut an enormous hole in the steel door.
15. Someone has already told him about it.
16. They rang the church bells as a flood warning.
17. No one can do anything unless someone gives us more information.
18. People are spending far more money on food now than they spent ten years ago.
19. They will say nothing more about the matter if someone returns the stolen gun.
20. It is high time someone told him to stop behaving like a child.
21. A thief stole my dog and brought him back only when I offered £20 reward for him.
22. The judge gave him two weeks in which to pay the fine.
23. They make these artificial flowers of silk.

Вправа 12. Перетворіть речення у Passive Voice, змінюючи суб'єкт дії.

Зразок 1.

They gave her a clock.

She was given a clock.

Зразок 2.

They advised employing part-time workers.

They advised that part-time workers should be employed.

1. They feed the seals at the zoo twice a day.
2. Who wrote it?
3. Compare clothes, which we have washed with clothes, which any other laundry has washed.
4. He expected us to offer him the job.
5. They showed her the easiest way to do it.
6. Lightning struck the old oak.
7. An uneasy silence succeeded the shot.
8. The lawyer gave him his uncle's will.
9. Most people opposed this.
10. Students are doing a lot of the work.
11. They recommended opening new factories in the depressed area. (*Use should.*)
12. Anyone with the smallest intelligence could understand these instructions.
13. We will not admit children under sixteen.
14. A rainstorm flooded the gypsies' camp.
15. Children couldn't have done all this damage.

14.2 Підсумкові тести з граматики

Пасивний стан дієслова

Passive Voice

1. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. English ..... in different parts of the world.
a) has been spoken; b) is spoken; c) is being spoken; d) will be spoken.
2. The letter ..... just .....
a) has***been sent; b) is***sent; c) was***sent; d) is***being sent.
3. I ..... often ..... to their parties.
a) invite; b) have***been invited; c) am***invited;
d) was***been invited.
4. By three o'clock everything .....
a) was prepared; b) has been prepared; c) had been prepared;
d) is prepared.
5. I ..... to his friends at the party.
a) shall be introduced; b) will have been introduced; c) am introduced;
d) have introduced.
6. Tennis ..... from four till five.
a) is being played; b) was played; c) was being played;
d) had been played.
7. The article ..... yet.
a) hasn't been translated; b) haven't been translated;
c) hadn't been translated d) isn't translated.
8. The house ..... in 1950.
a) had been built; b) was being built; c) was building; d) was built.
9. By the middle of autumn all the trees .....
a) had been planted; b) was planted; c) were planted;
d) have been planted.
10. The clock ..... now.
a) is repaired; b) is being repaired; c) are being repaired;
d) has been repaired.
11. The story ..... already.
a) is forgotten; b) has forgotten; c) has been forgotten;
d) had been forgotten.
12. Milk ..... for making butter.
a) uses; b) is used; c) is using; d) is being used.
13. When I came, the article ..... still .....
a) was***translating; b) was***translated;
c) was***being translated; d) had been translated.
14. The new film ..... at the lesson.
a) shall be spoken about; b) will be spoken about;
c) will have been spoken about; d) will be speaking about.

2. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. You ..... a very interesting job next week.
a) will be offered; b) would be offered; c) will be offering;
d) have been offered.
2. A bridge ..... over the river.
a) is built; b) is building; c) is being built; d) has built.
3. Milk ..... in this shop.
a) is sold; b) has been sold; c) was sold; d) is selling.
4. The work ..... by six o'clock.
a) has been finished; b) was finished; c) had been finished;
d) will be finished.
5. It ..... very soon.
a) will forget; b) will be forgotten; c) forgot; d) would be forgotten.
6. All the preparations ..... by tomorrow.
a) will be finished; b) shall be finished; c) will have been finished;
d) be finished.
7. The truth ..... to her.
a) has to be told; b) has been told; c) is told; d) have been told.
8. The key ..... by me yesterday.
a) lost; b) had been lost; c) was lost; d) has been lost.
9. He said that the work ..... in time.
a) will be finished; b) would be finished; c) would have been finished;
d) was finished.
10. Who ..... now ?
a) is examined; b) is examining; c) examines; d) is being examined.
11. The experiment ..... by 3 o'clock.
a) will have been completed; b) will be completed;
c) would be completed; d) will be completing.
12. Such questions ..... often ..... at the examination.
a) is***asked; b) are***asked; c) have***been asked; d) are***asking.
13. I ..... just ..... by him.
a) has***been interrupted; b) was***interrupted; c) am***interrupted;
d) have***been interrupted.
14. I ..... to go there.
a) shan't be allowed; b) wouldn't be allowed; c) hadn't been allowed;
d) isn't allowed.

3. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. By three o'clock everything .....
a) was prepared; b) were prepared; c) had been prepared;
d) will be prepared.
2. The boy ..... for misbehaving.
a) has punished; b) have been punished;
c) was punished; d) had been punished.

3. This man ..... much ..... lately.
  - a) has been***spoken of; b) is***spoken of; c) will be***spoken of;
  - d) was being***spoken of.
4. The telegram ..... only tomorrow.
  - a) will be received; b) would be received; c) is received;
  - d) will have been received.
5. The article ..... now.
  - a) has been translated; b) is being translated;
  - c) is translated; d) is translating.
6. The child .....
  - a) is taking care of; b) has taken care of; c) is taken care of;
  - d) had been taken care of.
7. .... you ..... the truth ?
  - a) haven `t \*\*\*told; b) hasn`t***been told;
  - c) are***telling; d) haven`t been told.
8. Three foreign languages ..... at this school.
  - a) are teaching; b) are taught; c) have been taught; d) would be taught.
9. What museums ..... last year ?
  - a) have been visited; b) had been visited; c) were visited;
  - d) were being visited.
10. This mountain ..... never ..... before.
  - a) have***been climbed; b) had***been climbed; c) was***climbed;
  - d) has***been climbed.
11. Don `t enter ! The room .....
  - a) is being aired; b) is aired; c) has been aired; d) has to be aired.
12. When ..... it ..... ?
  - a) has***been done; b) have***been done; c) was***done;
  - d) had***been done
13. .... the letters still ..... ?
  - a) have***been typed; b) are***typed; c) are***being typed;
  - d) will be typed.
14. This book ..... by every student.
  - a) must be read; b) has read; c) have to be read; d) must to be read.

4. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. The article ..... still ..... when somebody knocked at the door.
  - a) had been***translated; b) was***translated;
  - c) could be***translated; d)was being***translated.
2. The books ..... tomorrow .
  - a) shall be brought; b) will be brought; c) would be brought;
  - d) will have been brought.
3. Don `t make much noise ! The students ..... now.
  - a) are being examined; b) have been examined; c) must be examined;
  - d) are examined.

4. The window ..... last week.
a) broke; b) was broken; c) had been broken; d) was being broken.
5. A new stadium ..... by the end of the year.
a) will be built; b) would be built; c) will have been built;
d) will be building.
6. Everything ..... before we came.
a) has been done; b) have been done; c) was done; d) had been done.
7. Why ..... she ..... ?
a) is laughed at; b) is being laughed at; c) has laughed at;
d) is laughing at.
8. He ..... nowhere yesterday.
a) wasn't seen; b) was seen; c) hadn't been seen; d) didn't seen.
9. This question ..... now.
a) has been discussed; b) is discussing; c) is discussed;
d) is being discussed.
10. All the exercises ..... in written form.
a) have been done; b) had been done; c) are being done; d) were doing.
11. If you ..... don't refuse to come.
a) was sent for; b) are sent for; c) will be sent for; d) is sent for.
12. I thought the letter ..... already .....
a) has been***sent; b) was***sent; c) had been***sent;
d) would be***sent.
13. I ..... by the end of June.
a) shall be examined; b) have been examined; c) shall be examining;
d) shall have been examined.
14. He was sure the work ..... in time.
a) will be done; b) would have been done; c) would be done;
d) should be done.

5. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. He ..... much .....
a) speaks of; b) are***spoken of; c) is***spoken of;
d) is***speaking of.
2. He ..... nowhere this week.
a) has been sent; b) hasn't been sent; c) was sent; d) hadn't been sent.
3. We couldn't use the cassette-recorder, it .....
a) was repaired; b) had been repaired; c) was repairing;
d) was being repaired.
4. She said the dinner ..... by the time I came.
a) will be cooked; b) would be cooked; c) would have been cooked;
d) had been cooked.
5. You'll have to wait. The text .....
a) has being typed; b) is being typed; c) will be typed;
d) has to be typed.

6. What ..... about it ?
a) is done; b) was done; c) has been done; d) had been done.
7. She ..... music in her childhood.
a) has been taught; b) was taught; c) had been taught;
d) was being taught.
9. Some new metro lines ..... now.
a) are constructed; b) have been constructed; c) are being constructed;
d) will be constructed.
10. All the money ..... to him.
a) was given; b) were given; c) are given; d) shall be given.
11. This book ..... into English.
a) wasn't translated; b) hasn't been translated; c) isn't translated;
d) shan't be translated.
12. What question ..... now ?
a) is discussed; b) has been discussed; c) is being discussed;
d) will be discussed
13. I ..... never ..... about it.
a) was***asked; b) haven `t been*** asked; c) have been*** asked;
d) hadn't been*** asked.
13. You ..... everything about it.
a) shall be told; b) would be told; c) will have been told; d) will be told.
14. This film ..... much .....
a) has been***spoken about; b) is***spoken about;
c) had been***spoken about; d) would be***spoken about.

Lesson 15

Грамматика: Інфінітив THE INFINITIVE

ІНФІНІТИВ

Інфінітив — це неособова форма дієслова, яка тільки називає дію і відповідає на запитання *що робити?, що зробити?*: **to write писати, to answer відповідати**.

В англійській мові інфінітив має одну просту і п'ять складних форм. Інфінітив перехідних дієслів має форми часу й стану, а неперехідних — тільки часу (див. таблицю 15.1).

Таблиця 15.1

Форми інфінітива	Active	Passive
Indefinite	to write to come	to be written
Continuous	to be writing	to be coming
Perfect	to have written to have come	to have been written
Perfect Continuous	to have been writing	to have been coming

Якщо дієслово не вживається в пасивному стані або в формі Continuous, то кількість форм інфінітива відповідно менша.

Ознакою інфінітива в англійській мові є частка **to**, але в багатьох випадках інфінітив вживається без частки **to**. Частка **not** перед інфінітивом вказує на заперечну форму.

15.1 Значення і вживання форм інфінітива

Інфінітив у формі **Indefinite** вживається:

1. Якщо дія, яку він виражає, одночасна з дією, вираженою дієсловом-присудком речення:

I am sorry **to hear** it.

Мені прикро чути це.

He was glad **to see** them.

Він був радий бачити їх.

It will be very interesting **to read** these books.

Буде дуже цікаво прочитати ці книжки.

2. З дієсловами, що виражають намір, надію, бажання і т. ін. Indefinite Infinitive означає дію, майбутню по відношенню до дії, вираженої дієсловом-присудком:

I hope to see you on Monday.	Я сподіваюсь побачитися з вами в понеділок.
I want to make a report.	Я хочу зробити доповідь.
He decided to go alone.	Він вирішив іти сам.

3. З модальними дієсловами Indefinite Infinitive часто виражає майбутню дію і в цих випадках інфінітив вживається без частки **to**:

They may come tomorrow.	Може, вони прийдуть завтра.
You should see a doctor.	Тобі слід звернутися до лікаря.

Continuous Infinitive виражає тривалу дію, що відбувається одночасно з дією, вираженою дієсловом-присудком:

It was pleasant to be driving a car again.	Приємно було знову вести автомобіль.
The woman seemed to be listening .	Здавалося, що жінка слухає.

Perfect Infinitive виражає дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком.

I was pleased to have done something.	Я була задоволена, що я дещо зробила.
--	---------------------------------------

Perfect Continuous Infinitive виражає тривалу дію, що відбувалася протягом певного часу перед дією, вираженою дієсловом-присудком:

I am happy to have been living in Kyiv for 25 years.	Я щасливий, що 25 років живу в Києві.
---	---------------------------------------

Інфінітив вживається в активному стані, якщо іменник або займенник, до якого він відноситься, означає суб'єкт дії, вираженої інфінітивом:

But they don't want to play with me.	Але вони не хочуть гратися зі мною.
--	-------------------------------------

Інфінітив вживається в пасивному стані, якщо іменник або займенник, до якого він відноситься, означає об'єкт дії, вираженої інфінітивом:

She didn't want to be found .	Вона не хотіла, щоб її знайшли.
---	---------------------------------

15.2 Функції інфінітива в реченні

Інфінітив із залежними від нього словами утворює інфінітивну групу:

to learn the poem by heart	<i>вивчити вірш напам'ять</i>
to explain the rule to the pupils	<i>пояснити учням правило</i>

1. Інфінітив чи інфінітивна група може вживатися в реченні **в ролі підмета**:

To know him is to trust him. Знати його – значить довіряти йому.

Підмет, виражений інфінітивною групою, часто ставиться після присудка речення; у цьому разі перед присудком вживається ввідне **it** (або формальний підмет).

It wasn't safe **to cross** the bridge at night. Переходити через міст вночі було небезпечно.

2. Інфінітив вживається в ролі **предикатива (іменної частини складеного присудка)**:

The point is **to achieve** the aim. Головне – досягти мети.

The only thing to be done was **to sit** and **to wait** until someone came by. Єдине, що залишалось робити, це сидіти і чекати, поки хтось пропливатиме повз нас.

3. Інфінітив вживається **в ролі частини дієслівного складеного присудка**:

а) з модальними дієсловами:

We must **stay** at home. Ми повинні залишатися вдома.

You should **have been** here last night. Учора ввечері вам слід було бути тут.

Something had **to be done**. Щось треба було зробити.

What are we **to do**? Що ми маємо робити?

I shall not be able **to sleep** tonight. Я не зможу спати цієї ночі.

б) з дієсловами, що мають модальне значення (тобто вживаються у сполученні з інфінітивом іншого дієслова): **to want хотіти**; **to wish бажати**; **to intend мати намір**; **to try намагатися**; **to expect, to hope сподіватися, надіятися** та ін.:

I want **to paint**. Я хочу малювати.

He tried **to see** the men. Він намагався побачити цих людей.

в) з дієсловами, що означають початок або продовження дії: **to begin, to start починати (ся)**; **to continue продовжувати(ся)** та ін.:

She began **to talk**. Вона почала говорити.

4. Інфінітив вживається **в ролі додатка** до дієслів та прикметників:

He asked me **to wait**. Він попросив мене почекати.

I shall be happy **to accept** your invitation. Я буду щасливий прийняти ваше запрошення.

5. Інфінітив вживається **в ролі означення**:

I have no right **to ask**. Я не маю права запитувати.

Suddenly she felt the need **to speak**. Раптом вона відчула потребу говорити.

Інфінітив у функції означення часто має модальне значення, виражаючи можливість або повинність; у таких випадках інфінітив перекладається на українську мову підрядним означальним реченням:

We made a list of the things **to be taken**. Ми склали список речей, які треба було взяти з собою.

The car **to be used** did not belong to Sparcer. Автомашина, якою мали їхати, не належала Спарсеру.

Інфінітив у функції означення може вказувати на призначення предмета, вираженого іменником або займенником, до якого відноситься інфінітив:

Have you got anything **to eat**? У вас є що-небудь поїсти?

She brought me a book **to read**. Вона принесла мені почитати книжку.

Інфінітив-означення після слів **the first, the second, the last** та ін., перекладається на українську мову особовою (предикативною) формою дієслова:

He was the first **to come**. Він прийшов першим.

б. Інфінітив вживається у функції **обставини мети**:

I have come here **to meet** her. Я прийшов сюди, щоб зустріти її.

To earn a living, he became a salesman. Щоб заробити на прожиття, він став продавцем.

Інфінітив вживається в ролі **обставини наслідку**:

She is old enough **to go** to work. Вона вже досить доросла, щоб іти працювати.

It was too hot **to go out** into the town. Було надто жарко, щоб іти в місто.

Перед інфінітивом у ролі підмета, іменної частини присудка, додатка й означення можуть вживатися займенники **what, whom, whose, which**, прислівники **where, when, how, why** і сполучники **whether** та **if**. Такі інфінітивні групи вживаються найчастіше у функції додатка:

I knew **where to look for** her. Я знав, де її шукати.

I don't know **how to do it**. Я не знаю, як це зробити.

We don't know **what to do** with these people. Ми не знаємо, що робити з цими людьми.

15.3 Практичні завдання

Вправа 1. Перекладіть речення рідною мовою, звертаючи увагу на форму інфінітиву.

1. I am awfully glad **to have met** you. 2. I do not like **to be interrupted**. 3. Which is more pleasant : **to give** or **to be given** presents? 4. I hope **to see** you on Monday. 5. I am sorry **to have kept** you waiting. 6. I am happy **to have**

been living in Kiev for 25 years. 7. She didn't want **to be found**. 8. He is sorry **to have said** it. 9. He seems **to be reading** now. 10. I want **to be sent** to England. 11. We were sorry **to have missed** the train. 12. I am sorry **not to have been informed** about it. 13. We are happy **to have helped** him. 14. I am happy **to have been examined** yesterday. 15. He asked me **to wait**. 16. She began **to talk**.

Вправа 2. Розкрийте дужки, добираючи необхідну форму інфінітива.

1. He seems (to read) a lot. 2. He seems (to read) now. 3. He seems (to read) since morning. 4. I want (to take) you to the concert. 5. I want (to take) to the concert by my father. 6. She hoped (to help) her friends. 7. She hoped (to help) by her friends. 8. I am glad (to do) all the homework yesterday. 9. I am sorry (to break) your pen. 10. He is glad (to see) all his friends here. 11. He was happy (to praise) by everybody.

Вправа 3. Перекладіть речення рідною мовою, звертаючи увагу на форму та функції інфінітива.

1. Our task is to test this device. 2. The device to be tested is in our laboratory. 3. To live is to work and study. 4. We have to master our speciality at the Academy. 5. He helped me to translate this difficult paper. 6. To achieve better results we must repeat the experiment. 7. This device is used to measure the electric energy. 8. We made a list of the things to be taken. 9. To earn a living, he became a salesman. 10. To know everything is to know nothing. 11. Show me the text to be translated today. 12. Popov was the first to invent the radio. 13. Every time my friend is the last to come.

Вправа 4. Замініть підрядні речення інфінітивами за зразком.

A. Model: He is so old that he cannot skate.

He is too old to skate.

1. The problem is so difficult that it is impossible to solve it. **2. The box is** so heavy that nobody can carry it. **3. The baby is** so little that it cannot walk. **4. She is** so busy that she cannot talk to you. **5. The rule was** so difficult that they did not understand it. **6. He was** so stupid that he did not see the joke.

B. Model: I have no books which I can read.

I have no books to read.

1. I have only a few minutes **in which I can explain these words to you**. 2. I have an examination **which I must take soon**, so I can't go to the concert with you. 3. Here is a new brush **which you will clean your teeth with**. 4. Here are some articles **which must be translated for tomorrow**. 5. I have bought a book **which you can read now**. 6. Here are some more facts **which will prove** that your theory is correct.

C. Model: He was the first man *who arrived*.

He was the first (man) to arrive.

1. The captain was the last **who left** the ship. 2. He was the first man **who swam** the Channel. 3. I was surprised **when I heard** that he had left his native town. 4. He was the only one **who realized** the danger. 5. I can't go to the party; I have nothing **that I can wear**.

D. Model: They sent me to Spain, they wanted me to learn Spanish.

They sent me to Spain to learn Spanish.

1. I am saving up, I want to buy a car. 2. I am buying paint, I want to paint the door. 3. He went to his friend's house. He wanted to watch the television programme. 4. They evacuated everybody from the danger zone. They wanted to reduce the risk. 5. He rang the bell. He wanted to tell us that the dinner was ready.

Вправа 5. Перекладіть речення рідною мовою, звертаючи увагу на форму та функції інфінітива.

1. Our duty is to defend our country. 2. To understand these principles you must know the Periodic Law. 3. The machine to be tested in our laboratory was constructed by our students. 4. The students waited for the meeting to start. 5. It is for her to decide. 6. This device will be the second to be tested. 7. To solve this problem is rather difficult. 8. To solve this problem it is necessary to know the principles of modern electronics. 9. It is impossible for her to come. 10. I am sorry to disturb you. 11. My idea was to learn Russian. 12. It is time for the manager to come. 13. This experiment is too serious to be explained in a few words. 14. The problem to be solved was discussed at the meeting. 15. We came here to discuss some problems concerning money.

Вправа 6. Перекладіть речення рідною мовою, звертаючи увагу на форму та функції інфінітива.

1. I am glad to invite you to the conference. 2. I am glad to be inviting you to the conference. 3. I am glad to have invited you to the conference. 4. I am glad to be invited to the conference. 5. I am glad to have been invited to the conference. 6. He asked to be shown the new machines. 7. He liked to listen to stories about animals. 8. The teacher asked him to read the text twice.

Вправа 7. Перекладіть речення рідною мовою, звертаючи увагу на форму та функції інфінітива.

1. To develop high-temperature alloys was of paramount importance. 2. The task set before the metallurgists of the 20th century to develop new metals capable of withstanding very high temperatures is of great importance. 3. Scientists should take into consideration the behaviour of metals under various conditions. 4. Experiments helped Mendeleev to discover the

properties of new chemical elements. 5. Mendeleev left blank spaces in his Table for the elements to be discovered in future. 6. Lavoisier was the first to discover the importance of quantitative analysis of chemical elements. 7. To obtain the desired properties of a metal for specific engineering applications metallurgists alloy it with small amounts of other metals. 8. Chernov was proud to have found the best temperatures for the hot working of steel. 9. The term 'pure metal' is used to describe a material from which all chemical elements but one have been eliminated. 10. The only way to produce a pure metal is to eliminate from it all chemical elements but one. 11. High temperature alloys make it possible for jet engines to be operating under severe conditions for a long period of time.

Вправа 8. Перекладіть речення рідною мовою, звертаючи увагу на форму та функції інфінітива.

1. I advised John to stop smoking. 2. You make me laugh. 3. He was made to apologize. 4. I would prefer you to pay now. 5. My parents didn't want me to be an engineer. 6. I would like my students to know English well. 7. I stopped for a few minutes to rest. 8. Would you like to dance? 9. You were a fool to agree. 10. My idea was to learn French. 11. It is impossible for her to come. 12. I heard him tell the teacher about it. 13. She felt her hands tremble. 14. They appeared to have been sent to the plant. 15. I want to have my hair cut. 16. Where do you usually have your hair cut?

Lesson 16

**Граматика: Об'єктний інфінітивний комплекс.
Суб'єктний інфінітивний комплекс.
The objective infinitive complex,
The subjective infinitive complex .
(Complex object, complex subject)**

16.1 Об'єктний інфінітивний комплекс THE OBJECTIVE infinitive complex

У реченні I like **Helen to sing** this song (*Мені подобається, як Олена співає цю пісню*) інфінітив to sing виражає дію, яку виконує особа, позначена іменником, що стоїть перед інфінітивом – Helen, тобто інфінітив відноситься до іменника, що стоїть перед ним, як присудок до підмета. Отже, **Helen to sing** являє собою єдине ціле, або **синтаксичний комплекс**. У реченні цей комплекс виконує роль складного додатка, оскільки на запитання What do I like? відповідь має бути не Helen, а Helen to sing – як *Олена співає*.

Саме тому, що такий комплекс має у своєму складі інфінітив і вживається в функції додатка (object), він називається об'єктним інфінітивним комплексом (**Objective Infinitive Complex**).

Першою частиною цього комплексу може бути не тільки **іменник**, як у наведеному реченні, а й **особовий займенник в об'єктному відмінку**:

I like **her to sing**.

Мені подобається, як вона співає.

Отже, об'єктний інфінітивний комплекс складається з двох частин. Перша частина комплексу – іменник у загальному відмінку або особовий займенник в об'єктному відмінку. Друга частина комплексу – інфінітив, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа або предмет, позначений іменником чи займенником, що стоїть перед інфінітивом.

На українську мову **об'єктний інфінітивний комплекс** перекладається здебільшого підрядним додатковим реченням. Перша частина комплексу – іменник чи займенник – відповідає підмету підрядного речення, а друга частина – інфінітив – присудку.

16.1.1 Вживання об'єктного інфінітивного комплексу

Об'єктний інфінітивний комплекс вживається не після будь-якого дієслова, а лише після певних груп дієслів.

1. Об'єктний інфінітивний комплекс **вживається після дієслів, що виражають сприймання за допомогою органів чуття: to see бачити; to hear чути; to feel почувати; to watch, to observe спостерігати;**

to notice помічати. Після цих дієслів інфінітив у об'єктному інфінітивному комплексі **вживається без частки to**:

She saw **Mary cry**.

Вона побачила, що Мері плаче.

Suddenly I heard **her call** my name.

Раптом я почув, що вона назвала моє ім'я.

They all watched **him** walk up the hill.

Вони всі спостерігали, як він сходив на пагорб.

2. Об'єктний інфінітивний комплекс **вживається після дієслів, що виражають бажання, намір, почуття: to want хотіти; to wish, to desire бажати; to like любити, подобатися; to dislike не любити, не подобатися; to hate ненавидіти; to intend мати намір; should/would like хотів би та ін.:**

She wanted **them to read** that book.

Вона хотіла, щоб вони прочитали цю книжку.

He intended **me to go** with him to the theatre.

Він хотів, щоб я пішов з ним до театру.

3. Об'єктний інфінітивний комплекс **вживається після дієслів, що виражають думку (погляд), припущення, сподівання: to consider, to believe вважати; to think думати; to find знаходити; to know знати; to expect сподіватися; to suppose припускати та ін. Після дієслів цієї групи (крім to expect) найчастіше вживається інфінітив дієслова to be:**

We consider **him to be** the best pupil of our school.

Ми вважаємо його найкращим учнем нашої школи.

He expected **her to return**.

Він сподівався, що вона повернеться.

4. Об'єктний інфінітивний комплекс **вживається після дієслів, що виражають наказ, прохання, дозвіл, пораду, примус: to order наказувати; to ask, to request просити; to allow, to permit дозволяти, to advise, to recommend радити, рекомендувати; to cause, to force, to make примушувати; to let веліти, дозволяти. Після дієслів to make і to let інфінітив вживається без частки to:**

We made **George work**.

Ми примусили Джорджа працювати.

Nick's father ordered **some water to be put** on the stove.

Батько Ніка наказав поставити води на плитку.

The teacher allowed **us to use** dictionaries.

Учитель дозволив нам користуватися словниками.

16.2 Суб'єктний інфінітивний комплекс THE SUBJECTIVE infinitive complex

Якщо речення We saw **him run** to the train (*Ми бачили, як він біг до поїзда*), до складу якого входить об'єктний інфінітивний комплекс, перетворити на пасивне — **He was seen to run** to the train (*Бачили, як він біг до поїзда*), то інфінітив **to run** виражатиме дію, яку виконує особа, позначена займенником **he**. Отже, **he i to run** утворюють **синтаксичний комплекс**. Цей комплекс має функцію **складного підмета**, тому що присудок речення was seen відноситься не лише до займенника he, а до всього комплексу **he ... to run** (*як він біг*). Через те, що до складу комплексу входить інфінітив, а весь комплекс виконує роль підмета речення (subject), він називається **суб'єктним інфінітивним комплексом (Subjective Infinitive Complex)**.

Першою частиною суб'єктного інфінітивного комплексу може бути займенник і іменник у загальному відмінку.

The boy was seen to run there.   Бачили, як хлопець біг туди.

Отже, суб'єктний інфінітивний комплекс складається з двох частин. Перша частина комплексу — іменник у загальному відмінку або особовий займенник у називному відмінку. Друга частина комплексу — інфінітив, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа або предмет, позначений іменником або займенником. Перекладається суб'єктний інфінітивний комплекс з присудка, який в українській мові перетворюється на неозначено-особове або безособове головне речення.

Особливістю суб'єктного інфінітивного комплексу є те, що перша і друга його частини відокремлені одна від одної присудком речення (в наведеному прикладі was seen).

16.2.1 Вживання суб'єктного інфінітивного комплексу

Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з певними групами дієслів.

1. Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами **to say** *говорити* і **to report** *повідомляти* у пасивному стані:

He is said to write a new novel.	Кажуть, що він пише новий роман.
The delegation is reported to have arrived in Geneva.	Повідомляють, що делегація прибула до Женеви.
This text-book is said to be printed in Lviv.	Кажуть, що цей підручник друкується у Львові.

2. Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами (в пасивному стані), що означають думку (погляд), припущення, сподівання: **to think** *думати*; **to know** *знати*, **to consider** *вважати*, **to believe** *вірити*, **to suppose** *припускати*, **to expect** *сподіватися* та ін.:

The meeting is expected to begin this morning.	Сподіваються, що збори почнуться сьогодні вранці.
I was supposed to meet him.	Передбачалося, що я зустріню його.
He was thought to have gone .	Думали, що він пішов.

3. Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами (в пасивному стані), що виражають сприймання за допомогою органів чуття — **to see, to hear, to feel, to notice, to observe, to watch**:

Birds were heard to sing in the garden.	Було чути, як співають пташки у саду.
He was seen to enter the house.	Бачили, як він входив у будинок.

4. Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами (в пасивному стані), що виражають наказ, прохання, дозвіл, примус: **to order** *наказувати*; **to ask, to request** *просити*, **to allow, to permit** *дозволяти*; **to make, to cause, to force** *примушувати*:

They were ordered to leave the hall.	Їм наказали залишити зал.
He was made to put on his coat.	Його примусили надягнути пальто.

Примітка. У суб'єктному інфінітивному комплексі інфінітив вживається з часткою **to** після всіх дієслів.

5. Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається з дієсловами **to seem, to appear** *здаватися*, **to happen, to chance** *траплятися*; **to turn out, to prove** *виявлятися*:

He seemed to be thinking about something.	Здавалося, що він про щось думає.
She seemed not to listen to him.	Здавалося, що вона не слухає його.
She didn't seem to have heard what I said.	Здавалося, що вона не чула, що я сказав.
Her mother had chanced to look into her room.	Мати випадково заглянула в її кімнату.

6. Суб'єктний інфінітивний комплекс вживається зі словосполученнями **to be sure, to be certain, to be likely, to be unlikely**:

We are not likely to meet often.	Навряд, чи нам доведеться часто зустрічатися.
He is certain to be sleeping .	Він, напевно, зараз спить.
We are sure to learn of it.	Ми, напевно, дізнаємося про це.

16.2.2 Переклад суб'єктного інфінітивного комплексу на українську мову

Речення з суб'єктним інфінітивним комплексом на українську мову перекладаються здебільшого складнопідрядними реченнями. **Переклад слід починати з присудка**, який в українській мові перетворюється на

неозначено-особове або безособове головне речення. Перша частина комплексу (іменник або займенник), яка є підметом англійського речення, стає підметом підрядного додаткового речення, а інфінітив перекладається особовою формою дієслова, що стає присудком підрядного речення:

His father is said to work at this plant. Кажуть, що його батько працює на цьому заводі.

He was supposed to work Sunday afternoons and evenings. Передбачалося, що він буде працювати по неділях після полудня і вечорами.

He seemed to be looking for words. Здавалося, що він добирає слова.

Речення з дієсловом-присудком, що означає наказ, прохання, дозвіл, примус, а також з дієсловами **to consider, to believe, to think**, перекладаються на українську мову простими неозначено-особовими або безособовими реченнями, а інколи й простими особовими реченнями:

The pupils were allowed to use dictionaries. Учням дозволили (дозволялося) користуватися словниками.

She is considered to be the best singer. Її вважають (вона вважається) найкращою співачкою.

Речення з дієсловом-присудком **to prove, to turn out** перекладаються простими особовими реченнями:

He turned out to be a good chess-player. Він виявився хорошим шахістом.

Речення з присудком, вираженим словосполученнями **to be likely, to be sure, to be certain**, а в багатьох випадках і дієсловами **to seem, to appear**, перекладаються простими реченнями зі вставними словами:

He is sure to ring you up. Він, напевно, зателефонує вам.

They are likely to be late. Вони, очевидно, запізняться.

She seems to have spoken on the subject before. Вона здається, говорила на цю тему раніше.

16.3 Практичні завдання

Об'єктний інфінітивний комплекс

Вправа 1. Розкрийте дужки, вживаючи за потребою частку *to*, перекладіть речення.

1. He made me (do) it all over again. 2. He made her (repeat) the message. 3. Please let me (know) your decision as soon as possible. 4. I'd like him (go) to a university but I can't make him (do) it. 5. I want her (learn) English. 6. I felt the house (shake) with the explosion. 7. What do you want me (tell) him? 8. I saw the plane (crash) into the hill. 9. The teacher advised us (use) dictionaries. 10. Her father doesn't allow her (go) to the cinema alone. 11. All mothers want their children (be) strong and healthy. 12. The woman asked me if I had heard the baby (cry). 13. The farmer got up early yesterday and saw the sun (rise).

Вправа 2. Перекладіть речення.

1. I expect him to come. 2. I know her to be a good engineer. 3. I like her to sing. 4. He heard a car approaching the house. 5. I heard him tell the teacher about it. 6. I heard him telling the teacher about it. 7. Nobody noticed him come in and sit down. 8. We watched the children playing in the garden. 9. I want you to make a speech. 10. Why do you let him shout at the children? 11. I like people to tell the truth. 12. He made me repeat my words several times. 13. We consider all the bodies to consist of atoms. 14. I thought our delegation to leave Moscow yesterday. 15. I wish you to complete your tests as quickly as possible.

Вправа 3. Перекладіть речення.

1. I didn't know **them to have taken part** in that expedition. 2. We know **him to be right**. 3. I think **our engineers to be working** on this project now. 4. I suppose **them to have been sent** abroad. 5. Our manager considers **this contract to be signed** as soon as possible. 6. They believed **the article to have been translated** before. 7. Mother thought **her son to have done** his homework. 8. We expect **him to understand** our problem. 9. I expect **him to have done** my work. 10. We consider **them to be completing** their research work. 11. We suppose **the engineers to begin** their research in a few days. 12. I believe **her to be speaking** to the manager in the office now.

Вправа 4. Запишіть речення, вживаючи об'єктний інфінітивний комплекс замість підрядних речень.

A. Model: I expect *him to come*.

I know *him to be* a good student.

1. I did not expect that my brother would forget to send her flowers. 2. He knows that my mother is a very kind woman. 3. She expected that her brother would bring her the book. 4. I know that your uncle is an excellent mathematician. 5. People expect that the 21st century will bring peace on the earth. 6. I know that my friend is a just man. 7. I expect that he will understand your problem and help you to solve it. 8. I expected that she would behave quite differently.

Вправа 5. Запишіть речення, вживаючи об'єктний інфінітивний комплекс.

A. Model: He dropped his bag. I saw it.

I saw *him drop* his bag.

1. He slipped and fell. I saw it. 2. I heard that she suddenly cried out loudly. 3. He opened the door and left the room. I saw it. 4. They turned the corner and disappeared. We watched them. 5. Jane saw her neighbour. He opened the door of his flat and went in. 6. I heard him. He shut the door of the study. 7. I noticed that Henry went up and spoke to the stranger. 8. We saw that the children played in the garden. 9. The doctor touched the boy's leg. The boy felt it.

B. Model: Do you want to make a speech?

No, I want *you to make* a speech.

Do you want to ....

1. speak first?
2. introduce the speakers?
3. attend the conference?
4. give a talk?
5. make the arrangements?
6. fix the date?
7. organize the reception?
8. buy souvenirs?
9. take photographs?

Вправа 6. Перекладіть речення, звертаючи увагу на об'єктний інфінітивний комплекс.

1. If you want your car repaired well do it yourself.
2. The traveller entered the hotel and ordered supper to be prepared.
3. He wanted his letters sent at once.
4. I don't want my papers looked through.
5. The teacher wants our homework to be prepared well.
6. She gave him some papers and said that the customer wanted them signed.
7. She didn't want her child taken to hospital.
8. The engineer wants the machine to be tested.

Суб'єктний інфінітивний комплекс

Вправа 1. Перекладіть речення, звертаючи увагу на суб'єктний інфінітивний комплекс.

1. He was said to be one of the most promising nuclear physicists.
2. She is believed to be a good translator.
3. Clyde was expected to arrive at the weekend.
4. Becky and Tom were supposed to have stayed at the hotel.
5. The number of the unemployed is reported to be increasing with every year.
6. Many new text-books are expected to be published soon.
7. He is known to speak several foreign languages.
8. These devices are considered to be very effective.
9. You are supposed to graduate in four years.
10. This device was known to have been designed in our laboratory.
11. His invention is thought to be of great importance.
12. The new plant is reported to go into operation next year.
13. For a long time the atom was thought to be indivisible.
14. The poem is believed to have been written by Byron.

Вправа 2. Перекладіть речення, звертаючи увагу на суб'єктний інфінітивний комплекс.

1. He appeared to be an ideal man.
2. The child seemed to be sleeping.
3. The house seems to have been damaged by the earthquake.
4. Their team is certain to win.
5. He is sure to miss the train.
6. She doesn't seem to want to do anything.
7. The new methods of work appear to be very effective.
8. The percentage of carbon in this steel turned out to be low.
9. This building is likely to have been built many centuries ago.
10. He doesn't seem to have returned.
11. He is sure to give us some useful information.
12. They were sure to come to an understanding.
13. She is not likely to change her opinion.
14. You are sure to be there tomorrow night, aren't you?
15. They appeared to have lost the way.
16. I happened to be present at the meeting.

Вправа 3. Запишіть речення, вживаючи суб'єктний інфінітивний комплекс.

A. Model: It appeared that they had lost the way.

They appeared to have lost the way.

1. It seems they know all about it. 2. It seems they have heard all about it. 3. It seemed that the discussion was coming to an end. 4. It seems that you don't approve of the idea. 5. It seemed that the house had not been lived in for a long time. 6. It appeared that he was losing patience. 7. It appeared that he had not heard what had been said. 8. It happened that I was present at the opening session. 10. It turned out that my prediction was correct. 11. It turned out that the language of the article was quite easy.

B. Model: It is (im) probable that he will come tomorrow.

He is (un) likely to come tomorrow.

He will certainly come. He is sure to come.

He will probably come. He is likely to come.

1. It is probable that it will rain before evening. 2. It is improbable that she will forget her promise. 3. It is probable that the winter will be very cold this year. 4. It is probable that they will be late. 5. It is improbable that this medicine will help him. 6. They will certainly like this film. 7. The doctor will certainly do his best. 8. He will probably forget the address. 9. She will probably catch a cold. 10. The weather will probably change.

Вправа 4. Перекладіть речення і визначте суб'єктний інфінітивний комплекс.

1. What do you want me to do? 2. We saw him enter the station. 3. She seemed not to listen to him. 4. Everybody supposed him to be a foreigner. 5. All bodies are known to absorb waves from other bodies. 6. We know him to invent many interesting things. 7. They wanted this apparatus to be adjusted carefully by the operator. 8. Everything around us is known to be composed of atoms. 9. Atomic energy is likely to become the main source of power in future. 10. V. Faraday is known to have made experiments in the field of chemistry. 11. They are likely to return on Sunday. 12. The plane is believed to have already landed. 13. You didn't seem to understand how hard it is. 14. She is said to have been teaching for five years. 15. I must have my watch repaired. 16. I want to have my photo taken. 17. I want him to be changed.

Lesson 17

Граматика: Дієприкметник. Утворення дієприкметників. Форми дієприкметників. Значення та вживання PRESENT PARTICIPLE, PAST PARTICIPLE Функції дієприкметника в реченні. THE PARTICIPLE.

ДІЄПРИКМЕТНИК

Дієприкметник (The Participle) — це неособова форма дієслова, що має властивості дієслова, прикметника і прислівника. В англійській мові є два дієприкметники — дієприкметник теперішнього часу (**Present Participle** або **Participle I**) і дієприкметник минулого часу (**Past Participle** або **Participle II**).

17.1 Утворення дієприкметників

Present Participle (Participle I) утворюється за допомогою закінчення **-ing**, яке додається до інфінітива дієслова без частки **to**:

to read — **reading**

1. Якщо інфінітив закінчується німим **-e**, то перед закінченням **-ing** воно опускається:

to write — **writing**

2. Якщо інфінітив закінчується однією приголосною буквою, якій передує короткий наголошений голосний звук, то перед закінченням **-ing** кінцева приголосна подвоюється:

to sit сидіти — **sitting**

to begin починати — **beginning**

3. Кінцева буква **r** подвоюється, якщо останній склад наголошений і не містить дифтонга:

to prefer *віддавати перевагу* — **preferring**

4. Кінцева буква **l** подвоюється, якщо їй передує короткий голосний звук (наголошений чи ненаголошений):

to compel *примушувати* — **compelling**

to 'travel *подорожувати* — **travelling**

5. У дієсловах **to lie** *лежати; брехати*; **to tie** *зав'язувати*; **to die** *умирати* буквосполучення **-ie** перед закінченням **-ing** змінюється на **-y**:

to lie — lying; to tie — tying; to die — dying.

Примітка. Кінцева буква **y** перед закінченням **-ing** не змінюється:

to study *вивчати* — studying

to try *намагатися* — trying

Present Participle відповідає українському дієприкметнику активного стану теперішнього часу та дієприслівнику недоконаного виду:

resting — *відпочиваючий, відпочиваючи*

Past Participle (Participle II) правильних дієслів утворюється за допомогою закінчення **-ed**, що додається до інфінітива без частки **to**, тобто так само, як і стверджувальна форма Past Indefinite цих дієслів:

to ask — asked

Past Participle неправильних дієслів утворюється по-різному, і ці форми треба запам'ятати.

Past Participle перехідних дієслів відповідає українському пасивному дієприкметнику минулого часу:

dressed *одягнутий*

made *зроблений*

Past Participle деяких неперехідних дієслів відповідає українському дієприкметнику активного стану минулого часу:

to fade — *в'янути*

faded — *зів'ялий*

17.2 Форми дієприкметників

В англійській мові дієприкметники мають форми теперішнього часу (**Present Participle**), минулого часу (**Past Participle**) і перфектну (**Perfect Participle**), а також форми пасивного і активного стану (табл. 17.1).

Таблиця 17.1

Форма дієприкметника	Перехідні дієслова		Неперехідні дієслова
	Active Voice	Passive Voice	Active Voice
Present Participle (Participle I)	asking	being asked	going
Past Participle (Participle II)		asked	gone
Perfect Participle	having asked	having been asked	having gone

17.3 Значення та вживання Present Participle

Present Participle не має певного часового значення і виражає різні часові відношення залежно від контексту і значення дієслова, від якого утворено дієприкметник.

а) Present Participle вживається для позначення дії, одночасної з дією, вираженою дієсловом-присудком речення. Залежно від часу дієслова-присудка Present Participle може відноситись до теперішнього, минулого або майбутнього часу:

Reading English books I write out new words.	Читаючи англійські книжки, я виписую нові слова.
Reading English books I wrote out new words.	Читаючи англійські книжки, я виписував нові слова.
Reading English books I'll write out new words.	Читаючи англійські книжки, я буду виписувати нові слова.

У першому з цих речень **reading** відноситься до теперішнього часу, в другому — до минулого, а в третьому — до майбутнього.

б) Present Participle може виражати дію, що відноситься до теперішнього часу, незалежно від часу дії, вираженої дієсловом-присудком речення:

The students working in our village came from Kyiv.	Студенти, що працюють у нашому селі, прибули з Києва.
---	--

Хоч дієслово-присудок цього речення стоїть у минулому часі, Present Participle виражає дію, що відноситься до теперішнього часу.

в) Present Participle Indefinite може вживатися безвідносно до якогось часу:

The bisector is a straight line dividing an angle into two equal parts.	Бісектриса — це пряма лінія, що поділяє кут на дві рівні частини.
---	--

г) Present Participle може виражати дію, що передує дії, вираженій присудком, якщо обидві дії відбуваються безпосередньо одна за одною. У такому значенні часто трапляється Present Participle дієслів **to enter** *входити*; **to open** *відчиняти*; **to close** *закривати*; **to arrive** *прибувати*; **to see** *бачити*; **to hear** *чути* та ін.:

Entering his room, he went quickly to the other door.	Увійшовши в свою кімнату, він швидко пішов до інших дверей.
Dressing myself as quickly as I could I went for a walk.	Одягнувшись якомога швидше, я пішов на прогулянку.

У такому разі Present Participle перекладається на українську мову дієприслівником доконаного виду.

Perfect Participle виражає дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком. Perfect Participle відповідає українському дієприслівнику доконаного виду:

Having said this, they stopped speaking. Сказавши це, вони припинили розмову.

Having given her word, she ought to keep it. Давши слово, вона мусить дотримувати його.

Present Participle Active вживається тоді, коли іменник або займенник, до якого він відноситься, позначає суб'єкт вираженої ним дії:

Weeping she walked back to the house. Плачучи, вона повернулася в будинок.

Having opened my window, I went downstairs. Відчинивши вікно, я зійшла вниз.

Present Participle Passive вживається тоді, коли іменник або займенник, до якого він відноситься, позначає об'єкт вираженої ним дії:

Being invited to an evening-party she couldn't go to the theatre. Оскільки її запросили на вечір, вона не могла піти в театр.

Having been packed, the parcel was taken to the post-office. Після того як посилку запакували, її віднесли на пошту.

17.4 Значення та вживання Past Participle

Past Participle має лише одну форму і є пасивним дієприкметником. Він вживається тоді, коли іменник або займенник, до якого він відноситься, позначає об'єкт вираженої ним дії:

a **written** letter *написаний лист*

the machines **made** at this plant *машини, виготовлені на цьому заводі*

Здебільшого Past Participle виражає дію, що передує дії, вираженій присудком речення:

We looked at the **destroyed** bridge. Ми дивилися на зруйнований міст (*міст було зруйновано раніше, ніж ми дивилися на нього*).

Але Past Participle може також виражати дію, одночасну з дією, вираженою дієсловом-присудком, а також дію, безвідносну до часу:

Her father is a doctor **loved** and **respected** by everybody. Її батько — лікар, якого всі люблять і поважають.

A central angle is an angle **formed** by two radii. Центральний кут — це кут, утворений двома радіусами.

17.5 Функції дієприкметника в реченні

Present Participle Active вживається в функції означення. При цьому одиничний дієприкметник ставиться перед означуваним іменником, а дієприкметник із залежними від нього словами (participle phrase) — після означуваного іменника:

The **rising** sun was hidden by the clouds. Сонце, що сходило, закрили хмари.

The girl pointed to a group of women **sitting** in the corner of the room. Дівчина показала на групу жінок, що сиділи в кутку кімнати.

Present Participle Active вживається також у **функції обставин (часу, причини, способу дії)**:

Entering the room, she saw her sister there. Увійшовши до кімнати, вона побачила там свою сестру.

Then she stopped suddenly **remembering** the presence of the children. Тоді вона раптом замовкла, згадавши про присутність дітей.

Living in his neighbourhood, I saw him frequently. Живучи по сусідству, я часто його бачив.

Mary stood for a time in silence, watching and **listening**. Мері стояла деякий час мовчки, спостерігаючи і слухаючи.

У ролі обставини Present Participle може вживатися із сполучником:

When reading this book, he remembered his childhood. Читаючи цю книжку, він згадував своє дитинство.

She looked at Lanny **as though expecting** an answer. Вона дивилася на Ленні, ніби чекаючи відповіді.

He paused for a moment as if **hesitating**. Він замовк на хвилину, ніби вагаючись.

Present Participle Passive здебільшого вживається у **функції обставини, іноді у функції означення**:

Being written in pencil, the letter was difficult to read. Оскільки лист був написаний олівцем, його було важко читати.

The plant **being built** in our town will produce motorcycles. Завод, що будується у нашому місті, буде випускати мотоцикли.

Perfect Participle Active і Passive вживається лише у **функції обставини**:

Having written the letter, the girl went to the post-office. Написавши листа, дівчина пішла на пошту.

Having been made 20 years ago, the machine is out of date. Виготовлена 20 років тому, машина зараз застаріла.

Past Participle у реченні найчастіше буває **означенням**. У цій функції Past Participle ставиться звичайно перед означуваним іменником. Past Participle із залежними від нього словами (Participle Phrase) в англійській мові завжди ставиться після означуваного іменника. Проте Past Participle у сполученні з прислівником способу дії звичайно ставиться перед означуваним іменником:

He is a **well-known** writer.
The children danced round the
beautifully decorated tree.

Він — відомий письменник.
Діти танцювали навколо чудово
прикрашеної ялинки.

Past Participle вживається також у **ролі обставини** (часу, причини, мети, способу дії і порівняння) зі сполучниками **when** коли; **if** якщо, якби; **as if, as though** наче, ніби; **though** хоч:

Frightened by the dog, the child
began to cry.

Злякавшись собаки, дитина почала
плакати.

When praised, he was ill at ease.

Коли його хвалили, він почував
себе ніяково.

Though wounded, the soldier did
not leave the battlefield.

Хоч і поранений, солдат не зали-
шив поля бою.

Past Participle вживається в реченні у **функції предикатива**:

When I came into the room, the
window was **broken**.

Коли я зайшов до кімнати, вікно
було розбите.

17.6 Практичні завдання Participle I (Present Participle)

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на вживання Present Participle (Participle I)

1. Everybody looked at the dancing girl. 2. The little plump woman standing at the window is my teacher. 3. The man playing the piano is Kate's uncle. 4. Entering the room, she turned on the light. 5. Coming to the theatre, she saw that the performance had already begun. 6. Looking out of the window, he saw his mother watering the flowers. 7. Hearing the sounds of music we stopped talking. 8. She went into the room, leaving the door open.

Вправа 2. Замість підрядних речень використайте Participle I.

1. All the people **who live in this house** are students. 2. The woman **who is speaking** now is our secretary. 3. The apparatus **that stands on the table** in the corner of the laboratory is quite new. 4. The young man **who helps the professor** in his experiments studies at an evening school for laboratory workers. 5. People **who take books** from the library must return them in time. 6. There are many pupils in our class **who take part in all kinds of extra-curricular activities**.

Вправа 3. Замість підрядних речень використайте Participle I.

1. **When you speak English**, pay attention to the order of words. 2. Be careful **when you are crossing a street**. 3. **When you are leaving the room**, don't forget to switch off the light. 4. **When you begin to work with the dictionary**, don't forget my instructions. 5. **When they were travelling in**

Central Africa, the explorers met many wild animals. 6. **When you are copying English texts**, pay attention to the articles. 7. You must have much practice **when you are learning to speak a foreign language**.

Вправа 4. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на вживання Present Participle (Participle I)

1. People living one hundred years ago knew nothing of radio. 2. Students making such mistakes must work hard at their English. 3. The engineer testing the device is a good specialist. 4. The man standing at the window lectures physics. 5. Take the book from the table standing in the corner of the room. 6. You can find those data in the table hanging on the wall. 7. It is impossible to use the device making such mistakes. 8. The device functioned all the time using the energy of the sun. 9. Testing this device the engineer used some new methods. 10. Studying at school he was interested in physics very much. 11. While studying at the institute he became interested in electricity. 12. While orbiting the Earth the first experimental space station was functioning perfectly well. 13. Working with electricity everyone must be very attentive. 14. He is a thinking student. 15. Translating this text I didn't use the English-Russian dictionary.

Perfect Participle

Вправа 1. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у Present Participle або Perfect Participle.

1. (to do) his homework, he was thinking hard. 2. (to do) his homework, he went for a walk. 3. (to sell) fruit, he looked back from time to time, hoping to see his friends. 4. (to sell) all the fruit, he went to see his friends. 5. (to eat) all the potatoes, she drank a cup of tea. 6. (to run) in the yard, I fell and hurt my knee. 7. (to look) through some magazines, I came across an interesting article. 8. (to write) out and (to learn) all the new words, he was able to translate the text easily. 9. (to talk) to her neighbour in the street, she did not notice how a thief stole her money. 10. (to read) the story, she closed the book and put it on the shelf. 11. (to buy) some juice and cakes, we went home. 12. (to sit) near the fire, he felt very warm.

Вправа 2. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на вживання дієприкметників.

1. Having prescribed the medicine, the doctor went away. 2. While crossing the street one should first look to the left and then to the right. 3. People watching a performance are called an audience. 4. Being very ill, she could not go to school. 5. Being busy, he postponed his trip. 6. Having been shown the wrong direction, the travellers soon lost their way. 7. The room facing the garden is much more comfortable than this one. 8. Having descended the mountain they heard a man calling for help. 9. He stood watching the people who were coming down the street shouting and waving their hands.

Past Participle (Participle II)

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на вживання Past Participle (Participle II)

1. We stopped before a shut door. 2. They saw overturned tables and chairs and pieces of broken glass all over the room. 3. This is a church built many years ago. 4. The books written by Dickens give us a realistic picture of the 19th century of England. 5. A broken cup lay on the table. 6. The coat bought last year is too small for me now. 7. Nobody saw the things kept in that box. 8. This firm is interested in the purchase of automobiles produced by our plants.

Вправа 2. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на вживання Present Participle (Participle I) та Past Participle (Participle II)

1. a) A fish taken out of the water cannot live.
b) A person taking a sun-bath must be very careful.
c) Taking a dictionary, he began to translate the text.
2. a) The word said by the student was not correct.
b) The man standing at the door of the train carriage and saying goodbye to his friends is a well-known musician.
c) Standing at the window, she was waving her hand.
3. a) A letter sent from St. Petersburg today will be in Moscow tomorrow.
b) He saw some people in the post-office sending telegrams.
c) When sending the telegram she forgot to write her name.
4. a) Some of the questions put to the lecturer yesterday were very important.
b) The girl putting the book on the shelf is the new librarian.
c) While putting the cups into the box she broke one of them.

Вправа 3. Доберіть необхідну форму дієприкметника.

1. a) The girl (writing, written) on the blackboard is our best pupil.
b) Everything (writing, written) here is quite right.
2. a) The house (surrounding, surrounded) by tall trees is very beautiful.
b) The wall (surrounding, surrounded) the house was very high.
3. a) Who is that boy (doing, done) his homework at that table?
b) The exercises (doing, done) by the pupils were easy.
4. a) The girl (washing, washed) the floor is my sister.
b) The floor (washing, washed) by Helen looked very clean.
5. Do you know the girl (playing, played) in the garden?
6. The book (writing, written) by this scientist is very interesting.
7. We could not see the sun (covering, covered) by dark clouds.
8. The (losing, lost) book was found at last.
9. (Going, gone) along the street, I met Mary and Ann.

10. Read the (translating, translated) sentences once more.
11. Name some places (visiting, visited) by you last year.
12. She was reading the book (buying, bought) the day before.
13. (Taking, taken) the girl by the hand, she led her across the street.
14. It was not easy to find the (losing, lost) stamp.
15. Here is the letter (receiving, received) by me yesterday.
16. Look at the beautiful flowers (gathering, gathered) by the children.
17. His hat (blowing, blown) off by the wind was lying in the middle of the street.
18. «How do you like the film?» he asked, (turning, turned) towards me.
19. When we came nearer, we saw two boys (coming, come) towards us.
20. I think that the boy (standing, stood) there is his brother.

Вправа 4. Замість підрядних речень використайте різні форми дієприкметника.

1. **When he arrived at the railway station**, he bought a ticket, walked to the platform and boarded the train. 2. **After he was shown in**, he was told to take off his coat and wait for a while. 3. He looked at me and hesitated, **he did not know what to say**. 4. **After I had written this exercise**, I began to doubt whether it was correct. 5. Take care **when you cross the street**. 6. Students should always be attentive **while they are listening to the lecturer**. 7. There are many students **who study music**.

Вправа 5. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на вживання дієприкметників.

1. Our engineer has used the recommended method. 2. The house built in this street is very high. 3. We know Byron as the author of many lyrical poems devoted to nature and love. 4. The report followed by the discussion showed the importance of this problem. 5. A word spoken in time may have very important results. 6. The dictionary was used by the students at every lesson. 7. The heat reduced is equal to the work done to produce it. 8. The device constructed by this young engineer is of great importance for our work. 9. The amount of the heat produced depended upon the quality of the fuel used. 10. The car has already done 200 miles today. 11. This new motor will be used in our laboratory. 12. The two problems of fuel used were widely discussed at the conference. 13. If dropped directly above the target the bomb will never damage it. 14. If placed in different localities the weight of the body is different. 15. The newly built houses are very fine. 16. The translation written by this young man has no mistakes. 17. When asked he did not answer.

Lesson 18

**Граматика: Об'єктний дієприкметниковий комплекс.
Суб'єктний дієприкметниковий комплекс.
Незалежний дієприкметниковий комплекс.**

**THE OBJECTIVE PARTICIPLE COMPLEX,
THE SUBJECTIVE PARTICIPLE COMPLEX,
THE ABSOLUTE PARTICIPLE COMPLEX**

18.1 Об'єктний дієприкметниковий комплекс The Objective Participle Complex

В англійській мові дієприкметник, як і інфінітив, утворює синтаксичні комплекси з іменниками та займенниками. Дієприкметник входить до складу трьох комплексів: об'єктного дієприкметникового комплексу (the Objective Participle Complex), суб'єктного дієприкметникового комплексу (the Subjective Participle Complex) та незалежного дієприкметникового комплексу (the Absolute Participle Complex).

Об'єктний дієприкметниковий комплекс складається з двох частин. Перша частина комплексу — іменник у загальному відмінку або особовий займенник в об'єктному відмінку. Друга частина — дієприкметник, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа або предмет, позначений іменником або займенником.

Другою частиною цього комплексу може бути Present Participle і Past Participle:

I saw him walking in the garden.	Я бачив, як він гуляв у саду.
I saw the window broken .	Я побачив, що вікно розбите.

У реченні об'єктний дієприкметниковий комплекс виконує функцію складного додатка (Complex Object) після дієслів **to see, to hear, to feel, to watch, to notice, to find, to observe**:

I saw her coming out just now.	Я бачив, як вона тільки що виходила.
I watched the snow falling .	Я спостерігав, як падає сніг.
She found the old man and his granddaughter sitting at breakfast.	Вона застала старого чоловіка з онукою за сніданком.
I saw the mild eye of the old doctor turned upon me for a moment.	Я побачив лагідний погляд старого лікаря, на хвилину звернений до мене.

Об'єктний дієприкметниковий комплекс з Present Participle після дієслів, що означають сприймання за допомогою органів чуття, дуже

близький за значенням до об'єктного інфінітивного комплексу. Різниця між **I saw them play** football і **I saw them playing** football полягає в тому, що в першому реченні (з інфінітивом) лише констатується факт, тоді як у другому (з дієприкметником) дія виражається як процес (*я бачив, як саме це відбувалося*).

Об'єктний дієприкметниковий комплекс вживається з дієсловами, що виражають бажання, а також процеси мислення. З цими дієсловами вживається лише Past Participle:

I want **him changed**.

Я хочу, щоб він змінився.

Margaret considered **herself deceived**.

Маргарет вважала себе одуреною.

Об'єктний дієприкметниковий комплекс з Past Participle вживається після дієслів **to have** і **to get** і виражає дію: а) що виконується не особою, позначеною підметом, а кимсь іншим для неї; б) якої зазнає особа, позначена підметом:

She had **her hair done**.

Їй зробили зачіску.

Have you had **a photo taken**?

Вас сфотографували?

I must have my **watch repaired**.

Мені треба полагодити годинник (віддати у ремонт).

18.2 Суб'єктний дієприкметниковий комплекс The Subjective Participle Complex

Суб'єктний дієприкметниковий комплекс складається з двох частин. Перша частина комплексу — іменник у загальному відмінку або особовий займенник у називному відмінку. Друга частина — дієприкметник (Present Participle), що виражає дію, яку виконує особа або предмет, позначені першою частиною комплексу:

A plane was heard **flying** high in the sky.

Було чути, як високо в небі летів літак.

Суб'єктний дієприкметниковий комплекс вживається переважно з дієсловами, які виражають сприймання за допомогою органів чуття (**to see, to hear, to feel, to watch, to notice, to observe** у пасивному стані) і виконують у реченні роль присудка, який ставиться між першою і другою частиною комплексу.

З дієсловами **to consider, to believe** *вважати*; **to find** *знаходити* іноді вживається суб'єктний дієприкметниковий комплекс з Past Participle:

The work was considered **finished**. Роботу вважали закінченою.

У реченні суб'єктний дієприкметниковий комплекс виконує функцію складного підмета.

18.3 Незалежний дієприкметниковий комплекс The Absolute Participle Complex

В українській мові підрядне обставинне речення (наприклад, часу або причини) може бути замінене дієприслівниковим зворотом, якщо в головному і підрядному реченнях підмет той самий, хоч в одному з них він може бути виражений іменником, а в другому — відповідним особовим займенником.

Наприклад: **Коли Петро повернувся з Києва**, він розповів нам про виставку. **Повернувшись з Києва**, Петро розповів нам про виставку. (В обох реченнях підмет позначає ту саму особу.)

Якщо в головному і підрядному реченнях підмети різні, то така заміна неможлива.

В англійській мові заміна обставинного підрядного речення зворотом з Participle можлива і тоді, коли в головному і підрядному реченнях підмети різні.

Наприклад: **When Peter came home from Kyiv**, we asked him to tell us about the exhibition. **Peter coming home from Kyiv**, we asked him to tell us about the exhibition.

Peter coming home from Kyiv не підрядне речення, а незалежний дієприкметниковий комплекс (the Absolute Participle Complex), що складається з іменника у загальному відмінку (або особового займенника у називному відмінку) і дієприкметника. У цьому комплексі **Peter** виконує роль підмета по відношенню до дієприкметника і не є підметом усього речення.

У незалежному дієприкметниковому комплексі можуть вживатися всі форми Participle.

У реченні незалежний дієприкметниковий комплекс виконує **функції обставини (часу, причини, способу дії, умови):**

The rain having stopped, we went home.   *Коли* дощ ущух, ми пішли додому.

The day being very fine, she went for a walk.   *Оскільки* день був дуже гарний, вона пішла на прогулянку.

Weather permitting, we'll spend our day off in the forest.   *Якщо* дозволить погода, ми проведемо вихідний день у лісі.

Незалежний дієприкметниковий комплекс перекладається на українську мову:

а) підрядним обставинним реченням:

The letter being written, I went to post it.   *Коли* лист був написаний, я пішла відправити його.

б) простим реченням, що входить до складносурядного:

They went quickly out of the house,   Вони швидко вийшли з дому, і

Jude accompanying her to the station.

Джуд провів її до вокзалу.

в) дієприслівниковим зворотом:

Her face smiling, she came into the room.

Усміхаючись, вона увійшла в кімнату.

Крім цього, незалежний дієприкметниковий комплекс може перекладатися на українську мову головним реченням в складно-підрядному, вставним реченням, іменником з прийменником:

She sat down at the table, **her hands beginning to tremble**.

Коли вона сідала за стіл, її руки починали тремтіти.

The evening was so dark, **(the moon not having yet risen)**, that he could see no one twenty yards off.

Вечір був такий темний (місяць ще не зійшов), що за двадцять ярдів він нікого не міг бачити.

He came into the room, **his face smiling**.

Він увійшов до кімнати з усміхненим обличчям.

Незалежний дієприкметниковий комплекс може вводиться прийменником **with**. Такий комплекс вживається у функції обставини способу дії або супровідних обставин і перекладається на українську мову здебільшого самостійним реченням або дієприслівниковим зворотом:

She was sitting on the ground, **with her head and one arm lying on a chair**.

Вона сиділа долі, а голова її і одна рука лежали на стільці.

He was standing, **with his arms crossed and his head bent**.

Він стояв, схрестивши руки і опустивши голову.

18.4 Практичні завдання

Незалежний дієприкметниковий комплекс

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на незалежний дієприкметниковий комплекс.

1. The letter being written, I went to post it. 2. The rain having stopped, we went home. 3. The day being very fine, we went for a walk. 4. They went quickly out of the house, Tom accompanying her to the station. 5. The professor being ill, the lecture was put off. 6. My task finished, I went to bed. 7. His question unanswered, he couldn't go away. 8. The wind having stopped, they set out to walk. 9. The weather having changed, we decided to stay at home. 10. It being very late, they decided to postpone their visit. 11. The treaty having been signed, trade was at once resumed. 12. Dinner being over, we assembled in the living room. 13. Electrons moving through a wire, electrical energy is generated. 14. Any moving object can do work, the quantity of kinetic energy depending on

its mass and velocity. 15. Ann stood up and ran around the desks, Tom running after her. 16. All the necessary preparations having been made, the expedition started off. 17. The cathode heated, the electrons leave the surface and move to the anode. 18. It being Sunday, the library was closed. 19. The treaty is written in the Ukrainian and English languages, both texts being equally valid.

Вправа 2. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на дієприкметникові звороти.

1. The texts translated by the students were not very difficult. 2. When translating some new texts he usually wrote out all new words. 3. If translated into Russian, this article will be of great importance for me. 4. The text being translated by the students is not very difficult 5. Being written, the letter must be posted. 6. Having passed the examination, he joined a group of students who were standing in the corridor. 7. The engineers invited to our plant are well-known specialists. 8. Being invited too late his friend could not come. 9. The lecture followed by an experiment was interesting. 10. When shown this book, pay attention to the Periodic table. 11. The newly built school is very fine. 12. When asked the students answered very well. 13. Ice melts when heated. 14. Having solved this important problem, the scientist made a report. 15. People coming to Moscow visit different museums.

Вправа 3. Утворіть нові речення, використовуючи незалежний дієприкметниковий комплекс.

A. Model: *As the weather was fine, we went for a walk. -- The weather being fine, we went for a walk.*

1. As my friend lives far from here, I go to his place by bus. 2. As the play was very popular, it was difficult to get tickets. 3. As it is rather cold, I put on my coat. 4. As his mother teaches English, he knows the language very well. 5. As her son was ill, she could not go to the theatre.

B. Model: *As my brother had locked the door, I couldn't get into the room. -- My brother having locked the door, I couldn't get into the room.*

1. As our teacher had visited India, we asked him to tell us about that country. 2. When the match had ended, the people went home. 3. As my friend had bought the tickets beforehand, we did not need to hurry. 4. After the sun had risen, we continued our way. 5. As his sister had broken his spectacles, he had to buy a pair of new ones.

C. Model: *As the bridge was destroyed, we couldn't cross the river. -- The bridge being destroyed, we couldn't cross the river.*

1. As all shops were closed, we couldn't buy anything. 2. As the road was being repaired, I couldn't go there by bus. 3. As the book was being printed, we hoped to get it soon. 4. As houses are built very quickly nowadays, we'll soon get a new flat. 5. As the waiting-room was being cleaned, the passengers were not let in.

D. Model: *When the work had been done, they went home.* —

The work having been done, they went home.

1. When the house had been built, we got a new flat. 2. As the key had been lost, she couldn't get into the room. 3. As the road had been repaired, we could go there by bus. 4. When the waiting-room had been cleaned, the passengers were let in. 5. As all the tickets had been sold out, we couldn't see the performance.

Вправа4. Перекладіть англійською мовою, звертаючи увагу на вживання незалежного дієприкметникового комплексу.

1. Оскільки вітер дув з півночі, було дуже холодно. 2. Оскільки вчитель був хворий, у нас вчора не було уроку фізики. 3. Коли лист був написаний, я відніс його на пошту. 4. Коли батько прийшов, усі сіли за стіл обідати. 5. Оскільки було вже пізно, всі кramниці були зачинені. 6. Оскільки телефон був несправний, я не міг зателефонувати вам. 7. Коли мій брат закінчив школу, наша сім'я переїхала до Луцька. 8. Коли уроки закінчились, учні пішли додому.

Lesson 19

Граматика: Герундій. Дієслівні властивості герундія. Іменникові властивості герундія. Вживання герундія. Герундій і віддієслівний іменник. Переклад герундія українською мовою. Комплекси з герундієм.

THE GERUND. COMPLEXES WITH THE GERUN.

ГЕРУНДІЙ

Герундій — це неособова форма дієслова із закінченням **-ing**, що має властивості дієслова й іменника.

Як і інфінітив, герундій називає дію: **reading** читання, **listening** слухання.

В українській мові немає форми, яка відповідала б герундію. Слова *читання, слухання* — іменники, що утворились від дієслів, але не мають граматичних ознак дієслова.

19.1 Дієслівні властивості герундія

Герундій має такі дієслівні властивості:

- а) герундій перехідних дієслів вживається з прямим додатком:
I like reading books .	Я люблю читати книжки.
She began preparing food .	Вона почала готувати їжу.

- б) герундій може мати означення, виражене прислівником:
They continued listening attentively .	Вони продовжували уважно слухати.

в) герундій має неозначену й перфектну форми, вживається в активному і пасивному стані. За формою герундій збігається з відповідними формами Present Participle.

	Active	Passive
Indefinite	writing	being written
Perfect	having written	having been written

Перфекта форма герундія (Perfect Gerund) виражає дію, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком речення.

Thank you for having helped me.	Дякую, що допомогли мені.

Неозначена форма герундія (Indefinite Gerund) вживається:

а) для вираження дії, одночасної з дією, вираженою дієсловом-присудком речення.

He sat without **turning** his head.

Він сидів, не обертаючись.

She is interested in **collecting** stamps.

Вона цікавиться колекціонуванням марок.

б) для вираження дії безвідносно до якогось певного часу:

Seeing is believing.

Бачити — значить вірити.

Addition is the process of finding the sum of two or more than two numbers.

Додавання — це процес знаходження суми двох або більш ніж двох чисел.

в) після дієслів **to intend** *мати намір*, **to suggest** *пропонувати*, **to insist** *наполягати* та деяких інших Indefinite Gerund виражає майбутню дію по відношенню до дії, вираженої дієсловом-присудком.

He had intended **writing** him.

Він мав намір написати йому.

He insisted on **telling** her how it happened.

Він наполягав на тому, щоб розказати їй, як це сталося.

г) для вираження дії, що передує дії, вираженій дієсловом-присудком, зокрема після дієслів **to thank** *дякувати*; **to forget** *забувати*; **to remember** *пам'ятати, пригадувати*; **to excuse** *пробачати*; **to apologize** *просити пробачення* та ін., а також після прийменників **on** і **after**.

Thank you for **helping** me.

Дякую, що допомогли мені.

I don't remember **seeing** either of them.

Я не пам'ятаю, щоб я бачив когонебудь з них.

On receiving the telegram we went to the station to meet our friends.

Одержавши телеграму, ми поїхали на вокзал зустрічати друзів.

Герундій вживається в активному стані, якщо іменник або займенник, до якого він відноситься, позначає суб'єкт дії, вираженої герундієм:

Mary could not help **laughing**.

Мері не могла втриматися від сміху.

Герундій вживається в пасивному стані, якщо іменник або займенник, до якого він відноситься, позначає об'єкт вираженої ним дії.

But **he** has no right to come without **being invited**.

Але він не має права прийти, якщо його не запросили.

Дія, виражена герундієм, завжди відноситься до якоїсь особи чи предмета, навіть якщо вони не названі у реченні.

19.2 Іменникові властивості герундія

Герундій у реченні виконує такі властиві іменнику синтаксичні функції:

а) підмета:

Smoking is harmful.

Палити — шкідливо.

б) предикатива:

His hobby is **collecting** stamps.

Його улюблене заняття —
колекціонувати поштові марки.

в) додатка (прямого і прийменникового):

He likes **talking** to me.

Він любить розмовляти зі мною.

She is fond of **painting**.

Вона любить малювати.

Крім того, герундій має ще такі іменникові властивості:

а) перед герундієм може вживатися прийменник, що відноситься до нього:

Nobody thought **of going** to bed.

Ніхто й не думав лягати спати.

б) перед герундієм, як і перед іменником, може вживатися присвійний займенник або іменник у присвійному відмінку:

Don't fear **my forgetting** her.

Не бійтесь, що я забуду її.

Would you mind **my opening** the window?

Ви не заперечуєте, якщо я відчиню вікно?

I insist on **my sister's staying** at home.

Я наполягаю на тому, щоб моя сестра залишилася вдома.

19.3 Вживання герундія

Герундій — єдина дієслівна форма, перед якою може вживатися прийменник. Тому герундій вживається після дієслів, прикметників і виразів, які вимагають додатка з прийменником:

Thank you **for telling** me.

Дякую, що ви сказали мені.

She could not keep **from crying**.

Вона не могла стриматися, щоб не заплакати.

I am fond **of reading**.

Я люблю читати.

Після деяких дієслів герундій вживається без прийменника. Серед них є такі, після яких може вживатися тільки герундій, на відміну від інших, які можуть вживатися і з герундієм, і з інфінітивом. Після таких дієслів вживається тільки герундій:

а) **to avoid** уникати; **to finish** закінчувати; **to suggest** пропонувати; **to leave off, to give up** переставати щось робити; **to go on, to keep on** продовжувати; **cannot help** не можу не (робити чогось). В українській мові після відповідних дієслів вживається інфінітив:

We finished **dressing**.
They went on **eating**.
I cannot help **asking**.
Mary left off **ironing**.

Ми закінчили одягатися.
Вони продовжували їсти.
Я не можу не запитати.
Мері перестала прасувати.

б) **to enjoy** *діставати задоволення, насолоду*; **to excuse, to forgive** *вибачати*; **to put off, to postpone** *відкладати*; **to delay** *затримувати; відкладати*; **to fancy** *уявляти (в окличних реченнях)*; **to mind** *заперечувати (вживається в питальних і заперечних реченнях)*. В українській мові після відповідних дієслів вживається іменник або підрядне речення:

I don't mind **telling** you.

Я не проти того, щоб розповісти вам.

Fancy going for a walk in such weather!

Уявіть собі прогулянку в таку погоду!

в) **to want, to need, to require** *потребувати*. Після цих дієслів герундій вживається в активному стані з пасивним значенням. В українській мові після цих дієслів вживається іменник або інфінітив у сполученні з словами треба, потрібно:

The house wants **repairing**.

Будинок потребує ремонту(треба відремонтувати).

Герундій або інфінітив вживається після дієслів **to begin, to start** *починати*; **to continue** *продовжувати*; **to propose** *запропонувати*; **to like** *любити*; **to try** *намагатися*; **to refuse** *відмовлятися (щось зробити)*; **to intend** *мати намір*; **to forget** *забувати*; **to prefer** *віддавати перевагу*:

The children began **playing**.

Діти почали гратися.

Then they began **to whisper**.

Тоді вони почали говорити пошепки.

She continued **sitting** motionless.

Вона продовжувала сидіти нерухомо.

He continued **to live** with his parents.

Він продовжував жити із своїми батьками.

У деяких випадках значення дієслова змінюється залежно від того, чи вжито воно з інфінітивом чи герундієм. Так, дієслово **to stop** у сполученні з герундієм означає *перестати щось робити*, а в сполученні з інфінітивом — *зупинитися, щоб щось зробити*:

They **stopped** reading the notice.

Вони перестали читати об'яву.

He **stopped to read** the notice.

Він зупинився, щоб прочитати об'яву.

Герундій вживається як **безприйменниковий додаток** до прикметників **like** *схожий*, **busy** *зайнятий*, **worth** *вартий*:

She was busy **translating** the article.

Вона була зайнята перекладом статті.

They were not worth **looking** at.
I don't feel like **working**.

На них не варто було дивитися.
У мене нема настрою працювати.

Герундій вживається у **функції означення** (найчастіше з прийменником **of**), що стоїть після означуваного іменника:

She had come with **the intention of saying** something definite.

Вона прийшла з наміром сказати своє рішення.

You have always been in **the habit of giving** her playthings.

Ви завжди мали звичку давати їй іграшки.

Герундій без прийменника вживається в **ролі означення**, що стоїть перед означуваним іменником і виражає призначення предмета, позначеного цим іменником:

writing-paper *папір для письма*
dancing place *місце для танців*

У такій же позиції в ролі означення вживається і Present Participle. Але на відміну від герундія, дієприкметник теперішнього часу виражає не призначення предмета, а дію, яку виконує особа або предмет, виражені означуваним іменником:

a dancing girl — дівчина, що танцює

Герундій з прийменником вживається в **функції обставин (часу, способу дії та ін.):**

They ate **without talking**.

Вони їли, не розмовляючи.

Upon reaching the park he waited and waited and Carrie did not come.

Прийшовши до парку, він чекав і чекав, а Керрі не приходила.

У ролі обставин з таким самим значенням вживається і дієприкметник теперішнього часу. Але на відміну від герундія, якому в цій функції завжди передує прийменник, дієприкметник теперішнього часу ніколи не вживається з прийменником. Тому в реченні *On coming home he began to work* слово **coming** — герундій, а в реченні *Coming home he began to work* **Coming** є дієприкметником, хоч обидва речення на українську мову перекладаються однаково — *Прийшовши додому, він почав працювати.*

19.4 Герундій і віддієслівний іменник

Віддієслівний іменник (the verbal noun) — це іменник, утворений від дієслова за допомогою закінчення **-ing**. На відміну від герундія віддієслівний іменник не має дієслівних властивостей, а лише властивості іменника:

а) віддієслівний іменник може вживатися з артиклем і вказівними займенниками, має форму множини: **the sittings of the commission** *засідання комісії*;

б) віддієслівний іменник, утворений від перехідних дієслів, не вживається з прямим додатком; він приймає додаток з прийменником: **the raising of living standard** *підвищення життєвого рівня*;

в) віддієслівний іменник означається прикметником (а не прислівником, як герундій та інші дієслівні форми):

I like **rapid** reading.

Я люблю швидке читання.

19.5 Переклад герундія українською мовою

На українську мову герундій перекладається:

а) **неозначеною формою дієслова** (інфінітивом):

I thought of **coming** to see you.

Я думала **провідати** вас.

б) **іменником**:

He has a lot of medals for **saving** people's lives.

У нього є багато медалей за **врятування** життя людей.

He liked **riding, rowing and fencing**.

Він любив верхову їзду, **веслування і фехтування**.

в) **дієприслівником**:

And they continued their work **without looking up**.

І вони продовжували працювати, **не розгинаючись**.

She changed the room **by painting** the walls green.

Вона оновила кімнату, **пофарбувавши** стіни в зелений колір.

г) **предикативною формою дієслова (присудком) підрядного речення**:

She was trying to approach **without his seeing** her.

Вона намагалася наблизитися так, щоб він **не помітив її**.

Excuse my **leaving** you.

Пробачте, що я **залишив** вас.

19.6 Комплекси з герундієм Complexes with the gerund

Герундій у реченні може відноситись до підмета або додатка. Так у реченні **He stopped working and smiled** *Він припинив роботу і усміхнувся* дія, виражена герундієм (working), відноситься до підмета (**він** працював, а потім припинив роботу).

У реченні I don't forgive **you for being** late for dinner *Я не пробачаю вам того, що ви запізнилися на обід* герундій відноситься до додатка.

Але герундій може також відноситися до іменника або займенника, що не є підметом чи додатком речення. Цей іменник чи займенник (суб'єкт герундія) завжди стоїть перед герундієм і позначає особу або предмет, що виконує дію або зазнає дії, вираженої герундієм. Сполучення герундія з таким іменником або займенником становить **герундіальний комплекс**:

Don't fear **my forgetting** Aunt Alice. Не бійтесь, що я забуду тітку Алісу.

Перша частина герундіального комплексу — іменник у присвійному чи загальному відмінку або присвійний займенник. Друга частина — герундій, що виражає дію, яку виконує або якої зазнає особа чи предмет, позначений першою частиною комплексу:

They were afraid of **my finding out** the truth. Вони боялися, що я узнаю правду.

They told us of **Peter's coming** there. Вони сказали нам про те, що Петро приходив туди.

Якщо іменник, до якого відноситься герундій не вживається в присвійному відмінку, він становиться перед герундієм у загальному відмінку, але при заміні його займенником вживається, як правило, присвійний займенник:

I hadn't much hope of his **plan** working. У мене було мало надії на те, що його план буде ефективним.

I hadn't much hope of **its working**. У мене було мало надії на те, що він (план) буде ефективним.

Іменник у загальному відмінку може бути першою частиною герундіального комплексу, навіть якщо цей іменник взагалі може вживатися в присвійному відмінку. Іноді першою частиною герундіального комплексу може бути також особовий займенник в об'єктному відмінку:

I remember his **sister taking part** in the concert. Пам'ятаю, що його сестра брала участь у концерті.

I do not like **him going** there. Мені не подобається, що він йде туди.

Герундіальний комплекс становить один складний член речення і в реченні може бути:

а) підметом:

Your coming here is very desirable. Ваш приїзд сюди дуже бажаний.

It's no use **my telling** you a lie. Навіщо мені говорити вам неправду?

б) додатком (безприйменниковим і прийменниковим):

Forgive **my saying** it. Простіть, що я сказала це.

I insist **upon your staying**. Я наполягаю на тому, щоб ви залишились.

в) означенням:

I don't know the reason **of your leaving**. Я не знаю причини вашого від'їзду.

г) обставиною:

I entered the room **without his seeing** it. Я увійшла до кімнати так, що він і не побачив цього.

19.7 Практичні завдання

Gerund

Вправа 1. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на герундій.

1. Have you finished writing? 2. Taking a cold shower in the morning is very useful. 3. I like skiing, but my sister prefers skating. 4. She likes sitting in the sun. 5. It looks like raining. 6. My watch wants repairing. 7. Thank you for coming. 8. I had the pleasure of dancing with her the whole evening. 9. Let's go boating. 10. He talked without stopping. 11. Some people can walk all day without feeling tired. 12. Iron is found by digging in the earth. 13. Jane was fond of reading.

Вправа 2. Перекладіть рідною мовою, звертаючи увагу на форми герундія.

1. Thank you for **having helped** me. 2. Can you remember **having seen** this man before? 3. After **being corrected** by the teacher, the students' papers were returned to them. 4. I understand perfectly your **wishing** to start the work at once. 5. She is interested in **collecting** stamps. 6. He has no right to come without **being invited**. 7. He likes **talking** to me. 8. She is fond of **painting**. 9. He likes **driving** a car, but he dislikes **being driven**. 10. The watch was still going in spite of **having been dropped** on the floor. 11. I remember **having shown** her the letter. 12. He likes **being invited** by his friend.

Вправа 3. Розкрийте дужки, вживаючи герундій.

1. My watch keeps (stop). 2. I suggested (go) by sea. 3. The taxi-driver tried to stop in time, but he couldn't avoid (hit) the old woman. 4. Please, go on (write). 5. It's no use (wait). 6. The book is worth (read). 7. When I came he was busy (write) a letter to his friend. 8. I didn't feel like (work) so I suggested (spend) the day in the country. 9. Where is Ann? – She is busy (do) her homework. 10. He insisted on (help) me. 11. You should clean your teeth before (go) to bed. 12. After (walk) for three hours we decided to have a rest. 13. Would you mind (come) again in a day or two? 14. I don't mind (do) this exercise. 15. She stopped (visit) us. 16. I'm very sorry for (be) late. 17. The shoes need (repair).

Вправа 4. Розкрийте дужки, вживаючи герундій у активному або пасивному стані.

1. Why do you avoid (to speak) to me? 2. She tried to avoid (to speak) to. 3. The doctor insisted on (to send) the sick man to hospital. 4. The child insisted on (to send) home at once. 5. He had a strange habit of (to interfere) in other people's business. 6. I was angry at (to interrupt) every other moment. 7. He was always ready for (to help) people. 8. He was very glad of (to help) in his difficulty. 9. The problem is not worth (to discuss).

Вправа 5. Розкрийте дужки, вживаючи необхідну форму герундія.

1. You never mentioned (to be) to Greece. 2. I don't remember ever (to meet) your sister. 3. I don't remember (to ask) this question by anybody. 4. The cat was punished for (to break) the cup. 5. The cat was afraid of (to punish) and hid itself under the sofa. 6. I am quite serious in (to say) that I don't want to go abroad. 7. She confessed to (to forget) to send the letter. 8. The old man could not stand (to tell) what he should do. 9. This monument is worth (to see). 10. After (to examine) thoroughly by the examination commission, the student was given a satisfactory mark. 11. She reproached me for (not to write) to her. 12. After (to look) through and (to mark) the students' papers, the teacher handed them back. 13. This job is not worth (to take). 14. These clothes want (to wash). 15. David was very glad of (to find) his aunt.

Вправа 6. Перекладіть рідною мовою, вживаючи комплекс з герундієм.

1. I have no idea of his leaving London. 2. His being invited to take part in this conference is natural. 3. The engineer told us about his having been invited to the research institute. 4. She did not object to my doing the room. 5. I understand your wishing to start the work at once. 6. I object to his being sent there. 7. I am surprised at their having lost the game. 8. They insisted on my taking part in the competition. 9. I enjoy her playing. 10. Forgive my saying it.

Вправа 7. З'ясуйте форму та функцію герундія в реченнях. Перекладіть рідною мовою.

1. Would you mind lending me 20 dollars? 2. Dick went on asking about friends. 3. What are you fond of doing? 4. I remember having seen this film. 5. He gave up smoking. 6. Is it possible to learn English without working hard? 7. Mother is busy cooking dinner. 8. This TV set is worth buying. 9. I am proud of having been invited to the party. 10. The workers succeeded in completing the construction of the plant in time. 11. I am sorry for not telling you about it. 12. It is no use learning rules without examples. 13. I enjoyed seeing this performance. 14. I am looking forward to getting a letter from you. 15. She insisted on being sent to England. 16. After finishing school he worked at the plant. 17. I thank you for helping me.

Вправа 8. З'ясуйте форму та функцію герундія в реченнях. Перекладіть рідною мовою.

1. He is busy looking for the books for his report. 2. The house is old, and it needs painting. 3. He achieved results by raising temperature. 4. On returning home he began translating the text. 5. We understood the article without translating it. 6. Smoking cigarettes is bad for you. 7. On arriving at the office, she noticed that her secretary was absent. 8. I object to paying good money for badly made products. 9. Do you mind my asking you a question? 10. Experiments showed that all gases expand on heating. 11. By doing nothing we learn nothing. 12. Our engineers succeeded in creating a new device.

Вправа 9. Знайдіть речення, в яких *-ing*-форма є дієприкметником або *-ing*-форма є герундієм. Перекладіть речення.

1. We all listened with great interest to the speaker criticizing the new book. 2. Criticizing the work of our club, he said that it was not satisfactory. 3. I have no objection to your criticizing me. 4. Running water is always better than standing water. 5. Returning home after a good holiday is always pleasant. 6. Returning home after a good holiday he looked the picture of health. 7. In this factory much attention is paid to protecting the health of the workers. 8. Having prepared all the necessary equipment, they began the experiment. 9. Reading books out-of-doors is his favourite way of spending the summer holidays, but he likes swimming and fishing as well. 10. My greatest pleasure is travelling.

Вправа 10. Знайдіть речення, в яких *-ing*-форма є іменником або *-ing*-форма є герундієм. Перекладіть речення.

1. The building of this house will cost much money. 2. Sleeping is necessary. 3. The motorcar was carefully examined before starting. 4. He spent much time on the copying of his literature lectures. 5. You should think before speaking. 6. The students found the reading of English newspapers rather difficult. 7. What do you mean by saying that? 8. Your hair wants cutting. 10. I like rapid reading.

Вправа 11. Знайдіть речення, в яких *-ing*-форма є дієприкметником, *-ing*-форма є іменником або *-ing*-форма є герундієм. Перекладіть речення.

1. I'm not very friendly with him, so I was surprised by his asking me to dinner. 2. Travelling is a pleasant way of improving education. 3. When studying at the University, he published several scientific articles. 4. Having received the telegram, they packed and left for Glasgo. 5. I'm thinking of changing my job. 6. The driving wheel of the machine is broken. 7. Driving in a motorcar we passed many villages. 8. The driving of a modern car gives me a lot of pleasure. 9. We sat by the river-side listening to the running of the water. 10. The plant being built in our town will produce motorcycles. 11. He made his money by buying and selling cars. 12. Do you mind my smoking?

Вправа 12. Перекладіть речення рідною мовою, звертаючи увагу на дієприкметник, інфінітив та герундій.

1. I am glad to invite you to the conference. 2. I am glad to be inviting you to the conference. 3. I am glad to have invited you to the conference. 4. I am glad to be invited to the conference. 5. I am glad to have been invited to the conference. 6. He asked to be shown the new pictures. 7. The student reading a book is my friend. 8. Having read a lot of books on this question, he was able to make a very interesting report. 9. When he was a little boy, he liked to listen to stories being read by his mother. 10. The book read by this student was returned to the library. 11. Having been read by the students, the magazines were

returned to the library. 12. Being very tired we refused to go to the cinema. 13. Having lost the key, we could not get into our room. 14. Reading books is very important for us. 15. We know of his having read this book. 16. He is responsible for the text being read in time. 17. He objects to the meeting being fixed for Monday. 18. I heard of his being sent to the South. 19. We know of this book being read by many students

Вправа 13. Розкрийте дужки, добираючи необхідні форми інфінітивів, дісприкметників або герундія. Доберіть необхідні прийменники.

The Bees

I remember when I was a child (send) (visit) one of our numerous elderly eccentric aunts. She was mad about bees; the garden was full of bees, (hum) like telegraph poles. One afternoon she put on an enormous veil and a pair of gloves, locked us all in the cottage for safety, and went out (try) (get) some honey out of one of the hives. Apparently she did not stupefy them properly, or whatever it is to do, and when she took the lid off, the bees poured out and settled on her. We were watching all this through the window. We didn't know much about bees, so we thought this was all right, until we saw her (fly) round the garden (make) desperate attempts (avoid) the bees, (get) her veil tangled in the rosebushes. Eventually she reached the cottage and flung herself at the door. We couldn't open it because she had the key. We kept (try) (tell) her this, but her screams of agony and the humming of the bees drowned our voices. It was I believe Leslie who had the brilliant idea (throw) a bucket of water over her from the bedroom window. Unfortunately in his enthusiasm he threw the bucket as well. (Drench) with cold water and then (hit) on the head with a large iron bucket is irritating enough, but (fight off) a mass of bees at the same time makes the whole thing extremely trying. When we eventually got her inside she was so swollen as to be almost unrecognizable.

19.8 Підсумкові тести з граматики

Неособові форми дієслова

Verbals

1. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. I was tired of ..... to write or to read.
a) to pretend; b) pretending; c) to have been pretending;
d) having pretended.
2. He didn't seem ..... what she said.
a) hearing; b) to hear; c) to have heard; d) having heard.
3. She never minded ..... alone at the cottage.
a) having been; b) to be; c) being; d) to have been.

4. They both paused ..... to the voices on the stairs.
a) to have listened; b) being listened; c) to be listening; d) listening.
5. You are pretty good at ..... your mouth shut.
a) keeping; b) being kept; c) to have kept; d) to keep.
6. His wife was in the bath. He could hear the water .....
a) running; b) to run; c) having run; d) to be running.
7. He saw John ..... himself a cup of coffee.
a) to pour; b) to have been pouring; c) pour; d) to have poured.
8. Pardon me for ..... you with my personal affairs.
a) to be troubling; b) troubling; c) to have troubled; d) being troubled.
9. «Joe», — Alice said, «do have a sandwich». «They are here .....»
a) eating; b) to eat; c) to be eaten; d) to have been eaten.
10. Hurry up! There is no time .....
a) to lose; b) to have been lost; c) losing; d) having lost.
11. There was the sound of the piano .....
a) to play; b) to be played; c) to have been played; d) being played.
12. He is nowhere .....
a) found; b) finding; c) to be found; d) to have found.
13. He hardly looked at her while .....
a) talking; b) to be talking; c) to talk; d) to have been talking.
14. .... angry wouldn't help.
a) been; b) being; c) having been; d) to have been.

2. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. She didn't succeed in ..... her sister talk.
a) made; b) to be made; c) making; d) being made.
2. Beryl insisted on ..... in London.
a) to marry; b) being married; c) married; d) having been married.
3. She sat ..... straight before her.
a) gazed; b) to gaze; c) gazing; d) to be gazing.
4. I think I hear Hector ..... back.
a) to have come; b) to come; c) having come; d) coming.
5. She seemed ..... or .....
a) written***drawn; b) to write***to draw;
c) to be writing***to be drawing; d) to be written***to be drawn.
6. Why didn't you make me ..... about it and ..... it off my heart ?
a) talking; b) to talk; c) talk; d) having talked.
a) got; b) get; c) to get; d) to be getting.
7. .... my sister about it hurts me.
a) not to tell; b) not to be told; c) not telling; d) not to have been told.
8. Coming up I found my landlord ..... quietly upstairs.
a) going; b) gone; c) to go; d) to have gone.

9. You are mistaking in ..... me a beggar.
a) being supposed; b) supposing; c) to suppose; d) to be supposed.
10. Sam looked from side to side as though ..... to escape.
a) to try; b) trying; c) having tried; d) to have tried.
11. The door ..... out of the road was open.
a) to lead; b) led; c) leading; d) to have led.
12. He seemed ..... all he wanted.
a) gaining; b) to gain; c) having gained; d) to have gained.
13. An urgent sense of ..... caught me up.
a) being late; b) to be late; c) to have been late; d) having been late.
14. He never stopped looking for a chance to make us .....
a) obeying; b) to obey; c) obey; d) to have obeyed.

3. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. All the January morning the telephone kept ..... in my office.
a) rung; b) to ring; c) to be ringing; d) ringing.
2. June watched her ..... with cold water the traces of emotion.
a) to remove; b) removing; c) to have removed;
d) having been removed.
3. When ..... she half closed her eyes and a dimple danced on her cheek.
a) to be laughed; b) laughed; c) laughing; d) having been laughed.
4. The novel «The Moonstone» by Collins deals with a ..... jewel.
a) vanished; b) vanishing; c) being vanished; d) to be vanished.
5. I suspected that Mr. Heng was the more likely ..... my presence.
a) to require; b) requiring; c) being required; d) required.
6. I drank slowly the green bitter tea, ... the handleless cup from palm to palm.
a) to shift; b) shifting; c) being shifted; d) to have shifted.
7. It `s natural for you ..... that money governs England.
a) to be thought; b) to be thinking; c) thinking; d) to think.
8. He didn't want .....
a) being seen; b) to be seen; c) to see; d) having seen.
9. Then they heard the door-bell .....
a) to ring; b) to be ringing; c) ring; d) to have rung.
10. It was long after sunset, but no one thought of ..... to bed.
a) to go; b) to be gone; c) going; d) having gone.
11. She seemed ..... no attention to what was going round her.
a) to pay; b) paying; c) to have paid; d) to be paying.
12. He felt his irritation .....
a) to mount; b) mounting; c) being mounted; d) to have mounted.
13. The pills my doctor has given me make me ..... rather odd.
a) feeling; b) to feel; c) feel; d) felt.
14. That woman is still sitting. She seems ..... over an hour.
a) to be waiting; b) to have waited; c) to wait; d) to have been waiting.

4. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. Lady Franklin seemed ..... an answer.
a) expecting; b) to expect; c) to be expected; d) to have been expecting.
2. .... after children requires patience.
a) looking; b) being looked; c) having looked; d) to have been looking.
3. He found Dora ..... a novel in their bedroom.
a) reading; b) being read; c) to read; d) having read.
4. .... from the expedition he wrote a book about Central Africa.
a) returning; b) having returned; c) to return; d) to have been returned.
5. However hard he tried he could not stop ..... about it.
a) to think; b) to be thinking; c) thinking; d) to have been thinking.
6. She felt somebody ..... her gently by the hand.
a) to touch; b) touch; c) touched; d) to have touched.
7. The boy was made ..... his story twice.
a) repeat; b) repeating; c) repeated; d) to repeat.
8. She didn't seem ..... his unfriendly tone.
a) to have noticed; b) to notice; c) being noticed;
d) to have been noticed.
9. Do you mind ..... these photos again ?
a) seeing; b) having seen; c) to see; d) to have seen.
10. .... his work, he seemed more pleased than usual.
a) finished; b) finishing; c) having finished; d) being finished.
11. He felt the water ..... his knees.
a) to reach; b) reached; c) being reached; d) reach.
12. The letter, ... with « Dear sir» was not signed.
a) beginning; b) begun; c) having begun; d) to begin.
13. He said he was looking forward to ..... you again.
a) meet; b) being met; c) meeting; d) met.
14. The work can ..... in two days.
a) do; b) to do; c) done; d) be done.

5. Доберіть потрібну форму дієслова.

1. He let us ..... the box.
a) to take; b) to be taken; c) take; d) taking.
2. He left the room again, ... the door behind him with a bang.
a) having closed; b) closing; c) closed; d) being closed.
3. Every second he kept ..... at the clock.
a) glancing; b) to glance; c) to be glancing; d) to be glanced.
4. «We are very sorry ..... you», — began Peter.
a) to disturb; b) disturbing; c) having disturbed; d) to have disturbed.
5. He kept late hours last night, he may still .....
a) to sleep; b) sleeping; c) be sleeping; d) have been sleeping.

6. He enjoyed ..... and knew that he did it well.
a) teaching; b) to teach; c) being taught; d) to have been taught.
7. She turned and saw Shelton ..... down there.
a) to stand; b) to be standing; c) having stood; d) standing.
8. .... all that was required, he was the last to leave the office.
a) doing; b) done; c) to do; d) having done.
9. Make your daughter ..... you.
a) helping; b) help; c) to help; d) helped.
10. .... is believing.
a) to see; b) seen; c) seeing; d) having seen.
11. There are a great many things ..... into consideration.
a) to take; b) to be taking; c) to be taken; d) taken.
12. It `s silly of me, but I can `t help ..... anxious.
a) to feel; b) feeling; c) felt; d) having felt.
13. Your ..... so indifferent irritates me a great deal.
a) being; b) to be; c) to have been; d) having been.
14. I`ve never heard your canary .....
a) to sing; b) singing; c) to have sung; d) sing.

Lesson 20

Грамматика: Умовні речення. THE CONDITIONAL MOOD

УМОВНІ РЕЧЕННЯ

В англійській мові вживаються чотири форми умовного способу: the Conditional Mood, the Suppositional Mood, Subjunctive I, Subjunctive II.

The Conditional Mood

Conditional Mood утворюється з допоміжних дієслів **should** і **would** та інфінітива основного дієслова без частки *to*. У першій особі вживається **should** або **would**, у другій і третій особах — **would**.

Отже, Conditional Mood за формою збігається з **Future-in-the-Past** дійсного способу, але відрізняється від нього за значенням.

Future-in-the-Past вживається для вираження реальної дії, що була майбутньою стосовно минулого:

I knew something **would happen** today.   Я знав, що сьогодні щось трапиться.

Conditional Mood вживається для вираження дії, яка відбулася б за певних умов у теперішньому, минулому або майбутньому часі, але не відбудеться з якихось причин:

I should call on him but I have very little time.   Я б зайшов до нього, але у мене дуже мало часу.

Conditional Mood має дві часові форми: Present і Past.

Present Conditional утворюється з допоміжних дієслів **should** і **would** та інфінітива основного дієслова без частки *to*, тобто за формою збігається з **Future Indefinite-in-the-Past**: I (we) should/would **work**. He (she, it, you, they) **would work**.

Present Conditional виражає дію, що за певних умов могла б відбутися в теперішньому або майбутньому часі:

But for the rain we would **work** in the garden today.   Якби не дощ, ми працювали б сьогодні в саду.

I'd **buy** the watch tomorrow but the shop will be closed.   Я купив би годинник завтра, але магазин буде зачинений.

Past Conditional утворюється з допоміжних дієслів **should/would** та перфектної форми інфінітива основного дієслова, тобто за формою збігається з **Future Perfect-in-the-Past**:

I (we) **should/would have worked.**

He (she, it, you, they) **would have worked.**

Примітка: Перфектна форма інфінітива (Perfect Infinitive) утворюється з інфінітива допоміжного дієслова **to have** та дієприкметника минулого часу основного дієслова: **to have worked.**

Past Conditional виражає дію, яка за певних умов могла б відбутися в минулому, але через відсутність цих умов не відбулася:

She **would have bought** a watch but the shop was closed.   Вона купила б годинник, але магазин був зачинений.

Conditional Sentences

Запам'ятайте три типи умовних речень		
I	If the weather <i>is</i> fine, we <i>shall play</i> outside. If you <i>ring</i> me up, I <i>shall tell</i> you something.	Якщо погода буде гарною, ми будемо грати на відкритому повітрі. Якщо ти зателефонуєш мені, я тобі щось розповім.
		Реальна умова, що співвідноситься з майбутнім.
II	If the weather <i>were</i> fine, we <i>should play</i> outside. If you <i>rang</i> me up, I <i>should tell</i> you something.	Якщо б погода була гарною (<i>сьогодні, завтра</i>), ми б грали на відкритому повітрі. Якщо б ти зателефонував (<i>сьогодні, завтра</i>) мені, я б тобі щось розповів.
		Нереальна умова, що співвідноситься з теперішнім та майбутнім часами.
III	If the weather <i>had been</i> fine, we <i>should have played</i> outside. If you <i>had rung</i> me up, I <i>should have told</i> you something.	Якщо б погода була гарною (<i>вчора</i>), ми б грали на відкритому повітрі. Якщо б ти зателефонував (<i>вчора</i>) мені, я б тобі щось розповів.
		Нереальна умова, що співвідноситься з минулим часом.

20.1 Практичні завдання

Conditional Sentences

Вправа 1. Розкрийте дужки, запишіть кожне речення тричі, утворюючи умовні речення I, II, III типів.

E.g.   **If you (to be) free, I (come) to see you.**

If you are free, I shall come to see you.

If you were free, I should come to see you.

If you had been free, I should have come to see you.

If I (to see) her, I (to be) glad.

If I see her, I shall be glad.

If I saw her, I should be glad.

If I had seen her, I should have been glad

1. If you (to be) busy, I (to leave) you alone. 2. If I (to live) in Moscow, I (to visit) the Tretyakov Gallery every year. 3. If I (to get) a ticket, I (to go) to the Philharmonic. 4. If I (to live) near a wood, I (to gather) a lot of mushrooms. 5. If my father (to return) early, we (to watch) TV together. 6. If she (to know) English, she (to try) to enter the university. 7. If my mother (to buy) a cake, we (to have) a very nice tea-party. 9. If we (to receive) a telegram from him, we (not to worry). 10. If you (not to work) systematically, you (to fail) at the examination.

Вправа 2. Утворіть умовні речення II, III типів.

1. If I am not too busy, I shall go to the concert. 2. If no one comes to help, we shall be obliged to do the work ourselves. 3. If you put on your glasses, you will see better. 4. Will you be very angry if we don't come? 5. They will all be surprised if I make such a mistake. 6. If he has free time, he will help us.

Вправа 3. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у необхідній формі.

1. If it (to rain), we shall have to stay at home. 2. If he (to work) hard, he would have achieved great progress. 3. If it is not too cold, I (not to put) on my coat. 4. If he (not to read) so much, he would not be so clever. 5. If my friend (to be) at home, he will tell us what to do. 6. If you (to give) me your address, I shall write you a letter. 7. If they (not to go) to Moscow last year, they would not have heard that famous musician. 8. If you (not to get) tickets for the Philharmonic, we shall stay at home. 9. If you were not so careless about your health, you (to consult) the doctor. 10. If she (to ask) me yesterday, I should certainly have told her all about it. 11. If you (to do) your morning exercises every day, your health would be much better. 12. If he is not very busy, he (to

agree) to go to the museum with us. 13. If I (not to be) present at the lesson, I should not have understood this difficult rule. 14. If he reads fifty pages every day, his vocabulary (to increase) greatly. 15. If I (to read) this book, I shall be happy. 16. If you had not wasted so much time, you (not to miss) the train. 17. If you (not to miss) the train, you would have arrived in time. 18. You (not to miss) the teacher's explanation if you had arrived in time. 19. You would have understood the rule if you (not to miss) the teacher's explanation. 20. If you (to understand) the rule, you would have written the test-paper successfully.

Вправа 4. Розкрийте дужки, вживаючи дієслова у необхідній формі.

1. You will never finish your work if you (to waste) your time like that. 2. If I (to have) his telephone number, I should easily settle this matter with him. 3. Your brother (to become) much stronger if he took cold baths regularly. 4. If you had let me know yesterday, I (to bring) you my book. 5. If you (to ring) me up, I shall tell you a secret. 6. If you (to be) a poet, you would write beautiful poetry. 7. If he did not read so much, he (not to know) English literature so well. 8. If he (to come) to our house yesterday, he would have met his friend. 9. If he (not to pass) his examination, he will not get a scholarship. 10. If she (not to help) me, I should have been in a very difficult situation. 11. If I were a famous singer, I (to get) a lot of flowers every day. 12. If you (not to buy) coffee, we shall drink tea. 13. If he is free tomorrow, he certainly (to come) to our party. 14. If my friend (to work) in my office, we should meet every day. 15. If you spoke English every day, you (to improve) your language skills. 16. If these shoes were not too big for me, I (to buy) them.

Вправа 5. Змініть речення за зразком.

A. Model: Nick doesn't know English, so I don't speak English with him.

– If Nick knew English, I should speak English with him.

B. We didn't take a taxi, so we missed the train.

– If we had taken a taxi, we wouldn't have missed the train.

A. 1. I don't live far from school, so I don't go there by bus. 2. It is very cold, so the children will not go for a walk. 3. She is tired, so she won't play basketball today. 4. I am not ill, so I shall not go to a doctor. 5. My father has no spare time, so he won't play chess with me today. 6. I don't know him, so I won't ask him to help me.

B. 1. Nick didn't work hard, so he didn't pass his examination. 2. My sister was busy last night, so she didn't watch television. 3. You didn't send me a telegram, so I didn't meet you at the station. 4. The weather was bad the day before yesterday, so the children didn't go to the forest. 5. We went to Odessa by plane, so we came in time. 6. I wasn't sent there, so I didn't make a report at the conference.

20.2 Підсумкові тести з граматики

Conditional Sentences

1. Доберіть відповідну форму дієслова.

1. If I ..... young I should have a walking holiday.
a) was; b) am; c) were; d) had been.
2. If you ..... sick people you wouldn't be a doctor, dear.
a) hate; b) hated; c) will hate; d) had hated.
3. If I had not told him, he ..... never .....
a) should***know; b) had***known; c) would have***known;
d) knew.
4. You ..... hardly ..... him if you met him.
a) would***know; b) would have***known; c) had***known;
d) knows.
5. If they ..... us we shouldn't have found the way.
a) help' b) hadn't helped; c) didn't help; d) wouldn't help.
6. If I had known that, I .....
a) didn't come; b) came; c) shouldn't come; d) shouldn't have come.
7. She ..... calm if she knew what has happened.
a) wasn't; b) won't be; c) wouldn't be; d) hadn't been.
8. If I ..... enough money I should buy this cassette-recorder.
a) had had; b) had; c) have; d) shall have.
9. If you ..... hurry, you will miss the train.
a) don't; b) won't; c) wouldn't; d) didn't.
10. Nobody told me about your trouble. I ..... if I had heard about it.
a) would help; b) shall help; c) help; d) should have helped.
11. I shall stay at home till she .....
a) come; b) will come; c) would come; d) comes.
12. What will he do if his TV-set ..... ?
a) breaks; b) break; c) will break; d) broke.
13. If he were not such an outstanding actor, he ..... so many admirers.
a) hasn't; b) wouldn't have; c) hadn't had; d) won't have.
14. If he is free tomorrow, he certainly ..... to our party.
a) comes; b) would come; c) will come; d) had come.

2. Доберіть відповідну форму дієслова.

1. If you ..... between two and three yesterday you would have found him in.
a) came; b) come; c) had come; d) will come.
2. If it ..... , we shall have to stay at home.
a) rains; b) rained; c) would rain; d) had rained.
3. You ..... so bad if you didn't smoke too much.
a) shouldn't have felt; b) wouldn't feel; c) felt; d) hadn't felt.

4. If you had gone to the theatre last night, I`m sure, you ..... the play.
a) enjoyed; b) had enjoyed; c) should enjoy; d) would have enjoyed.
5. If he ..... his examination, he will not get a scholarship.
a) don`t pass; b) wouldn`t pass; c) doesn`t pass; d) won`t pass.
6. If you get a «five» , your mother ..... happy.
a) is; b) was; c) were; d) will be.
7. If he ..... in town yesterday he would have called on us.
a) was; b) is; c) had been; d) were.
8. I should be very glad if he ..... to my place.
a) came; b) comes; c) will come; d) had come.
9. If I ..... you I should pay no attention to what she says.
a) was; b) were; c) shall be; d) am.
10. My uncle ..... able to help us if he were here.
a) was; b) shall be; c) will be; d) would be.
11. If my friend ..... at home, he will tell us what to do.
a) will be; b) is; c) were; d) would be.
12. If it ..... tomorrow, our game will be cancelled.
a) rains; b) had rained; c) will rain; d) would rain.
13. If I ..... the result now, I would phone her immediately.
a) know; b) had known; c) knew; d) will know.
14. Your brother ..... much stronger if he took cold baths regularly.
a) were; b) will be; c) is; d) would be.

3. Доберіть відповідну форму дієслова.

1. If he ..... in time, shall we have to wait for him ?
a) won`t come; b) wouldn`t come; c) hadn`t come d) doesn`t come.
2. I ..... the same if I had been there.
a) should have done; b) should do; c) shall do; d) hadn`t done.
3. If he ..... hard, he would have achieved great progress.
a) works; b) worked; c) had worked; d) should work.
4. If you ..... me, I shall tell you a secret.
a) rings up; b) ring up; c) rang up; d) will ring up.
5. If he had warned me, I ..... the work in time.
a) should do; b) should have done; c) shall do; d) did.
6. If only I ..... more pocket money, I could buy some new English books.
a) have; b) will have; c) had; d) had had.
7. If you had let me know yesterday, I ..... you my book.
a) shall bring; b) should bring; c) brought; d) should have brought.
8. If you had written the test paper successfully, you ..... a «two».
a) didn`t get; b) won`t get; c) wouldn`t have got; d) don`t get.
9. You will never finish your work if you ..... your time like that.
a) waste; b) wasted; c) would waste; d) should have wasted.
10. If I ..... this rare book, I should gladly lend it to you.
a) have; b) had; c) has; d) shall have.

11. If I don't manage to finish my report today, I ..... at home tomorrow.
a) stay; b) stayed; c) stays; d) shall stay.
12. If these shoes were not too big for me, I ..... them.
a) shall buy; b) should buy; c) should have bought; d) had bought.
13. If it is not too cold, I ..... my coat.
a) shan't put on; b) shall put on; c) put on; d) would have put on.
14. If you were not so careless about your health, you ..... the doctor.
a) will consult; b) consulted; c) should have consulted;
d) would consult.

4. Доберіть відповідну форму дієслова.

1. If I ..... English, I shouldn't be able to enjoy Byron's poetry.
a) knew; b) didn't know; c) hadn't known; d) don't know.
2. If you hadn't wasted so much time, you ..... the train.
a) didn't miss; b) has missed; c) wouldn't have missed; d) won't miss.
3. Where will they go if the weather ..... fine ?
a) is; b) will be; c) were; d) would be.
4. If he didn't live in St. Petersburg, we ..... so often.
a) met; b) wouldn't have met; c) had met; d) shouldn't meet.
5. You would have understood the rule if you ..... the teacher's explanation.
a) didn't miss; b) won't miss; c) don't miss; d) hadn't missed.
6. If the fisherman had been less patient, he ..... so much fish.
a) caught; b) wouldn't have caught; c) didn't catch; d) will catch.
7. The child won't be healthy if you ..... him much fruit.
a) don't give; b) gave; c) gives; d) wouldn't give.
8. If I ..... him, I shall tell him about their letter.
a) saw; b) see; c) shall see; d) should have seen.
9. If her alarm clock ....., she would have been on time for work this morning.
a) rings; b) rang; c) had rung; d) should ring.
10. If you had been feeling well, you ..... in class yesterday.
a) would have been; b) were; c) are; d) had been.
11. If you were on a hijacked plane, ... you ..... the hijackers ?
a) did***attack; b) will***attack; c) would***attack;
d) had***attacked.
12. You will have to work hard if you ..... the lesson.
a) had missed; b) would miss; c) didn't miss; d) miss.
13. If I ..... a bird, I should be able to fly.
a) were; b) was; c) am; d) shall be.
14. If he hadn't been so careless, he ..... into the strap.
a) had fallen; b) didn't fall; c) felt; d) wouldn't have fallen.

5. Доберіть відповідну форму дієслова.

1. She will walk home if it ..... cold.
a) wasn't; b) won't be; c) isn't; d) would be.
2. If I had more time, I ..... more books.
a) should read; b) shall read; c) read; d) had read.
3. If men ..... no weapons, would wars be possible ?
a) have; b) had; c) had had; d) would have.
4. You won't understand the rule if you ..... to the teacher.
a) didn't listen; b) wouldn't listen; c) don't listen; d) won't listen.
5. If he ..... the poem, he wouldn't have got a bad mark.
a) will learn; b) learnt; c) would learn; d) had learnt.
6. If she ..... older she would understand you better .
a) was; b) were; c) is; d) had been.
7. If I could help you I readily ..... so, but you know I can't.
a) did; b) had done; c) shall do; d) should do.
8. If I had known of your arrival I ..... you .
a) should have met; b) would meet; c) will meet; d) met.
9. If she ..... me, I should have been in a very difficult situation.
a) helps; b) helped; c) hadn't helped; d) would help.
10. I should be delighted if I ..... such a beautiful fur coat.
a) have; b) had; c) had had; d) shall have.
11. If you gave me your dictionary for a couple of days, I ..... this text.
a) shall translate; b) translated; c) would have translated;
d) should translate.
12. If you ..... the 10.30 train, there is another at 10.35.
a) miss; b) will miss; c) should miss; d) had missed.
13. If it ..... very cold tonight, our car won't start in the morning.
a) will be; b) wouldn't be; c) were; d) is.
14. I'm sure you could have done it without my help, if you ..... . It wasn't difficult at all.
a) try; b) tried; c) had tried; d) would have tried.

ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ

Marie Curie

Marie Curie was born in Warsaw on 7 th of November 1867. Her father was a teacher of science¹ and mathematics in a school in the town, and from him little Marya Sklodovska — which was her Polish name — learned her first lessons in science. Marie's wish was to study at the Sorbonne in Paris and after many years of waiting she finally left her native land in 1891.

Once in Paris Marie began a course of hard study and simple living. She decided to work for two Master's degrees² — one in Physics, the other in Mathematics. Thus she had to work twice as hard as the ordinary student. Yet she had not enough money to live on. She lived in a bare attic in the poorest quarter of Paris. Night after night, after her hard day's work at the University, she would climb to her poorly furnished room and work at her books for hours. Her meals were poor, sometimes no more than a bag of cherries, which she ate as she studied. Though she was often weak and ill under this hard mode of life³, she worked in this way for four years. She chose her course and nothing could turn her from it.

Among the many scientists Marie met and worked with in Paris was Pierre Curie. Pierre Curie, born in 1859 in Paris, was the son of a doctor, and from childhood he liked science. At sixteen he was a Bachelor of Science⁴ and he took his Master's degree in Physics when he was eighteen. When he met Marie Sklodovska he was thirty-five years old and was famous throughout Europe for his discoveries in magnetism. But in spite of the honour he brought to France by his discoveries, the French Government could only spare him a very meagre salary⁵ as a reward, and the University of Paris refused him a laboratory of his own for his researches.

Pierre Curie and Marie Sklodovska, both of whom loved science more than anything else, very soon became the closest friends. They worked together constantly and discussed many problems of their researches. After little more than a year they fell in love with each other, and in 1895 Marie Sklodovska became Mme Curie. Their marriage was not only to be a very happy one but also one of the greatest scientific partnerships.

Notes

¹ a teacher of science (фізики, хімії, біології)

² master's degree

³ under this hard .mode of life

⁴ a Bachelor of Science

⁵ spare him a very meagre salary

– викладач природничих наук;

– вчена ступінь магістра;

– при такому тяжкому способі життя;

– бакалавр природничих наук (звання, яке надають після закінчення університету);

– платило йому мізерну зарплатню.

New York

New York is not a very old city. It was founded some three hundred years ago. New York, the largest city in the U. S., is situated in the mouth of the Hudson River. The centre of New York is Manhattan Island, which at the same time is the oldest part of the city.

New York, one of the leading U. S. manufacturing cities¹, is the home of great firms and banks. The most important branches of industry are those producing vehicles, paper and paper products, glass, chemicals and all kinds of machinery. The city has very busy traffic, its streets and highways are full of cars and buses.

The mouth of the Hudson River makes an excellent harbour with different kinds of ships not only for passengers but also for much of the materials by which the city lives. Numerous bridges link Manhattan Island with the opposite shores. The sea encircles many of the city's areas, and ships go over or under New York traffic².

Many of sky-scrapers of fifty and more storeys reaching high into the sky house the banks and offices of America's money kings, the richest men in the country. Yet most of the population are working people who carry on a bitter struggle for existence and live in constant fear of misery and unemployment.

Comparatively few of New York's inhabitants live in Manhattan, although the majority spend a considerable part of the day in this centre of business life. Here Broadway begins, here is Wall Street and the Stock Exchange³ filled from ten to three with a crowd of businessmen. This is the financial district, the heart and source of America's imperialist, expansionist policy.

Among the inhabitants of New York one can meet people of almost all nationalities who came here during the immigration in the 19th and at the beginning of the 20th century.

Another feature of New York population is the vast number of Negroes living in Harlem, which is the most densely populated section of the city. The houses in Harlem are in worse conditions than anywhere else, yet rents are higher than in any other part of the city. In fact, Negroes are deprived of any rights that are enjoyed⁴ by the white.

Notes

¹ manufacturing city

– промислове місто;

² ships go over or under New York traffic

– кораблі проходять над або під транспортними магістралями Нью-Йорка;

³ the Stock Exchange

– біржа;

⁴ to enjoy rights

– користуватися правами.

Mikhail Lomonosov

Mikhail Lomonosov was born in 1711 in the family of a fisherman in the northern coastal village of Denisovka not far from Archangelsk. When he was ten years of age his father began to take him sea fishing. The dangerous life of a fisherman taught the precocious youngster to observe the phenomena of nature more closely. During the long winter nights young Lomonosov studied his letters, grammar and arithmetic diligently.

Since he was the son of a peasant he was refused admission to the town school, so he walked to Moscow. By concealing his peasant origin he gained admission to the Slavonic-Greek-Latin Academy and for five years lived a hand-to-mouth existence on three kopecks a day. The noblemen's sons studying with him made fun of the twenty-year old giant who, despite their jeers and his own poverty, made rapid progress.

After five years came the chance of entering the Academy of Sciences, as there were not enough noble-born students to fill the quota. His ability and diligence attracted the attention of the professors and as one of three best students he was sent abroad. He spent all the time there in delving into the works of leading European scientists, studying chemistry, metallurgy, mining and mathematics. On his return to Russia in 1745 he was made a professor and the first Russian scientist to become a member of the Academy of Sciences.

For versatility Lomonosov has no equal in Russian science. Many of his ideas and discoveries only won recognition in the nineteenth century. He was the first to discover the vegetable origin of coal, for instance, and as a poet and scientist he played a great role in the formation of the Russian literary language. He died in 1765. His living memorial is the Moscow University, which he founded in 1755.

Great Britain

Great Britain is formed of the following parts: England, Wales, Scotland and Northern Ireland and is situated on the British Isles which lie to the west of the continent of Europe. Great Britain is separated from the European continent by the North Sea and the English Channel. It is washed on the western coast by the Atlantic Ocean and by the Irish Sea, the latter separating England from Ireland.

Great Britain being an island, its climate is rather mild.

There are many rivers in Britain: the Thames, the Mersey, the Aire and others but none of them is very long. Many of the rivers are joined by canals, so that it is quite possible to travel by water from one end of England to the other.

Great Britain is one of the most densely populated countries in the world, the average density being over 2000 people per square kilometre, 80 per cent of the population live in towns. The population of Great Britain is about 56 million.

England is one of the most powerful capitalist countries in Europe. There are many big industrial cities here, such as Birmingham, Manchester, Liverpool,

Cardiff, Sheffield and many others. London, its capital, which is situated on the river Thames, is one of the biggest commercial centres of the world.

One of the leading industries of Great Britain is the textile industry. Coal, iron and steel as well as various machines are also produced there. Shipbuilding and motor industry are highly developed too.

Great Britain is a parliamentary monarchy. Officially the head of the state is the queen (or king) but it is the Prime Minister and his cabinet who run the state. The British Parliament consists of the House of Lords and the House of Commons. The Prime Minister is usually the leader of the Party that has the majority in the House of Commons.

My First Day in London

I shall never forget, as long as I live, the day when I first set foot in London. I came from a quiet little town in Switzerland and I had never before lived in a big city, so London was a new world to me and I was dying to find out more about it¹ for myself.

The general opinion abroad is that London has fog or rain, or both every day of the year, but on the day that I arrived it was fine and warm, the sun was shining brightly and the sky was cloudless. The next day was just as beautiful; a slight wind was blowing and you could smell the spring in the air. I went for a walk in Kensington Gardens. I found the way there quite easily. When I got my first sight of the gardens² the beauty of it took my breath away³. The trees were just bursting into leaf, fresh and green⁴, and there were beds of spring flowers, red and yellow and blue. People in light spring clothes were walking about, and to my surprise, they were walking not only along the paths but also across the grass. I passed a pool in which ducks were swimming: children were playing in playgrounds.

It was time for me to go home, but which way was it? I hurriedly turned down one path that I thought would take me back⁵ — and found myself in Hyde Park. I ran to the left and to the right, asked several men for the way to the street where I had stayed, but I found to my horror that I could not understand a single word they said in reply. I wandered on till I came to a big open place where men were standing on a chair, or on a platform, or on the ground. They were speaking or preaching, and people of all kinds were listening or asking questions or making remarks and sometimes laughing at the speaker. Other groups were singing loud. This was the famous Hyde Park meeting. Meanwhile, the sun went behind the cloud, I was terribly tired. At last I got to the park gate and came out into the street, but this was worse than ever⁶. Motorcars, bicycles, buses were running, people were climbing in buses or hurrying along. In despair I crossed the street on to an island⁷ where I found a policeman who explained the way to me.

Notes

- ¹ I was dying to find out more about it – я помирав від бажання дізнатися про нього ще більше;
- ² When I got my first sight of the gardens – коли я вперше побачив цей парк;
- ³ took my breath away – у мене перехопило дихання;
- ⁴ bursting into leaf, fresh and green – розпускалися бруньки та з'являлися молоді зелені листочки;
- ⁵ would take me back – поверне мене;
- ⁶ this was worse than ever – тут було ще жахливіше;
- ⁷ an island – безпечне місце, «острів», посередині вулиці, площі.

Benjamin Franklin

Benjamin Franklin, American statesman¹, printer, scientist², inventor, and writer, was born³ about three hundred years ago in Boston, Massachusetts. At the time of his birth, 1706, Massachusetts was still a colony and the United States had not yet become an independent nation. At that time candles were used for lights in houses and Franklin's father was a candlemaker. Benjamin was the tenth of seventeen children. When he was only ten years old he had to leave school⁴ to help his father.

Benjamin was not happy working in his father's candle shop, and so when he was thirteen his father sent him to Ben's elder brother where he became a printer. In these years he learned to write so well that he often wrote something for his brother's newspaper.

Franklin liked the work in the printing shop, but he did not get along very well with his brother⁵. At the age of seventeen⁶ he set out to make his own way in the world⁷. He went to New York, but not finding any work there, went to Philadelphia. He arrived there dirty and hungry.

Franklin began working in a printing shop in Philadelphia, but by 1729 he became the owner of a popular newspaper.

Franklin was greatly interested in electricity and is famous for flying a kite during a thunderstorm: thus he proved the connection of lightning with electricity. This was one of the many investigations, which won Franklin recognition⁸ as a scientist.

In Philadelphia Franklin founded⁹ the first public library in America. Franklin served his country¹⁰ as a statesman and as a diplomat. Benjamin Franklin died in 1790 when he was eighty-four years old.

Notes

- ¹ statesman – державний діяч;
- ² scientist – вчений;

³ was born	– народився;
⁴ to leave school	– закінчив школу;
⁵ to get along well with somebody	– бути в гарних стосунках, ладити з ким-небудь;
⁶ at the age of 17	– у віці 17 років;
⁷ to make one's own way in the world	– зробити кар'єру, завоювати повагу у суспільстві, отримати визнання;
⁸ investigations which won recognition	– дослідження, які принесли визнання, славу;
⁹ to found	– заснувати;
¹⁰ to serve one's country	– служити своїй країні.

D. I. Mendeleev

D. I. Mendeleev, the great Russian scientist, was born in Tobolsk in 1834. After finishing school at the age of 16 he went to St. Petersburg and entered the Pedagogical Institute. He graduated from the Institute in 1855. In 1866 Mendeleev was appointed professor at the University where he gave a course of lectures on chemistry. His lectures were always listened to with great interest and attention. Even in a class of two hundred students everyone was able to follow his discussions from the beginning to the end.

Interesting experiments were made in his classes. Both he and his student-assistants worked long hours in preparing the demonstrations so that all would go well.¹

At the University Mendeleev taught classes in the morning. In the afternoon he made experiments in his two-room laboratory. At night Mendeleev spent much of his time working with the cards on which he put down information about each of the chemical elements.

Mendeleev made thousands of experiments with his own hands. He made thousands of calculations, wrote a lot of letters, studied many reports. Everything in the world that was known about the chemical elements Mendeleev knew. For months, for years he searched for missing data² All those data were being brought together and grouped in a special way. In 1869 the description of more than 60 elements was completed, and Mendeleev published his Periodic Table.

The Periodic Table is spoken of as the beginning of a new era in chemical thought.

In addition to this work Mendeleev paid much attention to many subjects of an applied chemical nature. He was the first to put forward the idea of studying the upper layers of the atmosphere.

Mendeleev was elected member of many academies abroad. He died in February 1907 at the age of 75.

Notes

¹so that all would go well
²data

– з тим, щоб усе було добре;
– інформація.

The First Russian Woman-Scientist

The outstanding Russian mathematician, Sophia Kovalevskaya, lived and worked in the second half of the 19th century. It was the period of Russia's most remarkable advancement in science and culture.

Sophia was born in Moscow on January 15, 1850 to a well-off family of an artillery general, Korvin-Krukovsky. When she was only twelve she surprised her teacher by suggesting a new solution for the determination of the ratio of the diameter of the circle to its circumference.

In 1866, Sophia and her elder sister were taken to St. Petersburg where Sophia was allowed to go on with her studies. But, as women were not permitted to attend public lectures, she was obliged to read privately.

In 1868 she married Vladimir Kovalevsky and soon they left for Vienna where she began to study physics at the University. But she wouldn't stop at that. Soon Sophia made up her mind to go to Heidelberg University. There she could study under such scholars as Helmholtz and Bunzen, as her intention was to take examinations and get a degree (Ph. D).

In 1870 the Kovalevskys went to Berlin. During the four years spent in Berlin, Sophia succeeded not only in covering the University course but also in writing 3 dissertations, for which the University of Gottingen granted her a Degree of Doctor of Philosophy in absentia.¹

Some years later the Kovalevskys returned to St. Petersburg. Despite the efforts of Mendeleev, Butlerov and Chebyshev, Sophia Kovalevskaya, an outstanding scientist already, could not get any position at the University and was obliged to turn to journalism. But as she had made up her mind to take her Magister's Degree, she returned to Berlin to complete her work on the refraction of light in crystals.

In 1888 she achieved the greatest of her successes, winning the highest prize offered by the Paris Academy of Sciences for the solution of a complicated problem: to perfect in one important point the theory of the movement of a solid body about an immovable point. The prize was doubled as recognition of the unusual merits of her work.

In 1889 Sophia Kovalevskaya was awarded another prize, this time by the Swedish Academy of Sciences. Soon in spite of her being² the only woman-lecturer in Sweden, she was elected professor of mathematics and held the post until her death.

Unfortunately, Sophia Kovalevskaya died at the age of 41 on February 10, 1891, just as she had attained the height of her fame and had won recognition even in her own country where she was elected member of the St. Petersburg Academy of Sciences.

Notes

- ¹ in absentia – заочно;
² in spite of her being – не дивлячись на те, що вона була.

Industry and agriculture of the U. K.

In the past English industrial prosperity¹ rested on a few important products, such as textiles, coal and heavy machinery. Now the U. K. has a great variety² of industries, for example heavy and light industry, chemical, aircraft, electrical, automobile and many other industries. The United Kingdom is considered³ one of the world's major manufacturing⁴ nations. Now high technology industries are more developed than heavy engineering. Heavy engineering and other traditional industries have experienced a certain decline.

Certain areas are traditionally noted for various types of industries. For instance, Newcastle is famous for coal industry, the county of Lancashire for its textile industry. The Midlands, or the central counties of England, are famous for the production of machinery, coal, motor cars and chemicals. In recent times regional industrial distinctions have become less clear as more and more new factories are built in the different parts of the country. Speaking about the cities of the United Kingdom the first mention should be made of London, the capital of the U. K. It is a big port on the River Thames, a major commercial, industrial centre.

Leeds is a centre of clothing industry⁵ producing woolen articles⁶. Glasgow is a major port on the River Clyde where shipbuilding industry is developed. Liverpool on the River Mersey is a flour milling⁷ and engineering⁸ centre. Birmingham is an iron and steel centre. Manchester is famous for textiles manufacturing.

Three-quarters of the United Kingdom's land is dedicated to agriculture. About two per cent of the population of the United Kingdom are engaged⁹ in agriculture, but the yields¹⁰ of English farms and pastures¹¹ are very high. Wheat, barley, oats and potatoes are the most important crops grown. Sheep, cattle and pigs are the most numerous types of livestock¹². Sheep is a source of both wool for textile industry and mutton for food industry. Mutton is the best liked English meat.

Words

- ¹ prosperity – розквіт;
² variety – розмаїття;
³ to consider – розглядати;
⁴ manufacturing – промисловість;
⁵ clothing industry – швейна промисловість;
⁶ woolen articles – вовняні вироби;
flour – борошно;

⁷ flour milling	– той, що виробляє борошно;
⁸ engineering	– машинобудування;
⁹ to be engaged in something	– бути зайнятим чим-небудь;
¹⁰ yields	– збір плодів, врожаю;
¹¹ pasture	– пасовище;
¹² livestock	– худоба.

Economy of the U. S.A.

The United States of America is a highly developed industrialized country. Shipbuilding, electronics, automobile industry, aircraft industry, space research are highly developed in the States.

Each region of the United States has characteristics of its own due to¹ the differences in climate, landscape and geographical position.

Great Lakes, Atlantic Coast, Pennsylvania, New Jersey are biggest industrial regions of the country.

The United States has a lot of mineral deposits or resources such as coal, gold, silver, copper, lead and zinc. The south, especially Texas is rich in oil. The coalfields of Pennsylvania are rich in coal. There are plenty of² coal mines.

Illinois, Iowa, Nebraska is the richest farming region of America and it is known as the Corn Belt³. The land is fertile⁴ and well watered. They grow mostly corn⁵ and wheat there. Much livestock is also raised⁶ here.

There is a lot of fruit raising area. For example, California oranges, grapefruit, lemons, as well as other fruits, wines and vegetables are shipped all over the States and to other parts of the world. The most important crops grown in the States are also tobacco, soy-beans, peanuts, grapes and many others.

Many American residential areas tend to have a similar look. As to big cities their centres or downtowns look very much alike.

New York City is the first biggest city of the States. Its population is more than eight million people. It is a financial and advertising business centre. It is also a biggest seaport of the Hudson River. Industry of consumer goods⁷ is also developed here.

Chicago with a population of more than three and a half million is the second largest city in the U.S. A. It deals⁸ in wheat and other grains, cattle meat processing⁹ and manufacturing. Other big cities are Houston, an oil refining¹⁰ and NASA¹¹ space research centre, New Orleans, a cotton industry centre, Los Angeles with Hollywood, Philadelphia, a shipping commercial centre, Detroit, a world's leading motor car producer and many others.

Words

¹ due to	– як результат;
² plenty of	– багато;
³ the Corn Belt	– «Кукурудзяний пояс»;

⁴ fertile	– плодоносний;
⁵ corn	– кукурудза;
⁶ to raise livestock	– вигодовувати худобу;
⁷ consumer goods	– товари широкого вжитку;
⁸ to deal in ...	– займатися (чим-небудь);
⁹ meat processing	– переробка м'яса;
¹⁰ oil refining centre	– нафтопереробний центр;
¹¹ NASA (National Aeronautics and Space Administration)	– національне управління з аеронавтики та дослідження космічного простору.

Industry in Ukraine

Ukraine possesses considerable potential in such sectors of the economy as machine engineering, aerospace, telecommunications, textile, clothing, footwear, and agriculture (due to its unique black soil).

Furthermore, Ukraine has a powerful defence industry, significant scientific potential and has shown considerable achievements in the field of designing brand¹ new technologies that meet international standard requirements².

Machine engineering and military industrial complexes have started to produce about 200 types of new products which had not been manufactured in Ukraine before. Among them are food-processing machinery, medical equipment, transportation vehicles, construction materials and equipment, small farming machines and home appliances³.

Ukraine's major industrial area is in the south-east, namely the Donbas and the Prydniprovyie region (Kryvyi Rih coal basin, Zaporizhia, and Dnepropetrovsk). Concentrated here are coal mines, iron and manganese ore deposits, metallurgical plants relating to the chemical, petrochemical and machine building plants and power stations.

Among the 150 branches of the national economy, one of the leading is ferrous metallurgy.

In the field of non-ferrous metallurgy⁴, Ukraine holds the monopoly in the CIS in the manufacture of metallic titanium which is of vital importance for the economy.

The Ukrainian chemical industry produces mineral fertilizers, soda, chemical fibres, plastics and other products.

The petrochemical industry of Ukraine is capable of refining 62 million tons of crude oil⁵ per year.

Words

¹ brand	– фабрична марка;
² requirements	– вимоги;

³home appliances

– техніка домашнього вжитку;

⁴non-ferrous metallurgy

– кольорова металургія;

⁵crude oil

– сира нафта.

Glimpses of history¹ of money

At different periods of time and in different parts of the world many different commodities have served as money. These commodities² were: cattle, sheep, furs, leather, fish, tobacco, tea, salt, shells etc. The experts underline that to serve effectively as money, a commodity should be fairly durable, easily divisible, and portable. None of the above-mentioned³ commodities possessed all these qualities, and in time they were superseded by precious metals.

First they were superseded⁴ by silver and later by gold.

When a payment was made the metal was first weighed out. The next stage was the cutting of the metal into pieces of definite weight and so coins came into use. Paper money first came into use in the form of receipts given by goldsmiths in exchange for deposits of silver and gold coins. After goldsmiths became bankers their receipts became banknotes. That's how the first banknotes came into existence⁵. At first coins were worth⁶ their face value⁷ as metal. But later token coins⁸ of limited value as legal tender were issued. Now smaller denomination coins are made from bronze and are often referred to as coppers. Bigger denomination coins are made from cupronickel and are usually called silver.

Words

¹glimpses of history

– дещо про походження;

²commodity

– предмети вжитку;

³above-mentioned

– вищезгаданий;

⁴to supersede

– замінювати;

⁵to come into existence

– виникнути, з'явитися;

⁶worth

– ціна;

⁷face value

– номінальна вартість;

⁸token coin

– розмінна монета.

Basic terms in foreign trade

Countries buy and sell various goods as well as various services. Goods bought from abroad, such as food, cars, machines, medicines, books and many others, are called *visible¹ imports*. Goods sold abroad are called *visible exports*.

Services, such as insurance², freight³, tourism, technical expertise⁴ and others, are called *invisible imports and invisible exports*.

The total amount of money a country makes including money from visible and invisible exports, for a certain period of time, usually for a year, is **Gross National Product**⁵, or **GNP**.

The difference between a country's total earnings⁶ or GNP, and its total expenditure⁷ is called its **balance of payments**⁸.

The difference between what a country receives for its visible exports and what it pays for its visible imports is its **balance of trade**⁹. If a country sells more goods than it buys, it will have a **surplus**¹⁰. If a country buys more than it sells, it will have a **deficit**.

Words

¹ visible	– явний;
² insurance	– страхування;
³ freight	– фрахтування, фрахт;
⁴ expertise	– експертиза;
⁵ Gross National Product	– валовий національний продукт;
⁶ earnings	– прибутки, надходження;
⁷ expenditure	– витрати;
⁸ balance of payments	– платіжний баланс;
⁹ balance of trade	– торговельний баланс;
¹⁰ surplus	– надлишок, активне сальдо.

Canada

Canada consists of almost all of the North American continent north of the US except Alaska. Its total land area of more than 9 mln sq. km makes it the second largest country in the world.

The total population according to the census 1981 was about 24 mln people with the average population density of 2.8 per sq. km.

English and French are the official languages of Canada and have equal status and equal rights and privileges as to their use in all governmental institutions.

Canada is a federation of 10 provinces and 2 northern territories. The federal Parliament is made up of the House of Commons and the Senate. The leader of the party that wins the largest number of seats in a newly elected House of Commons is asked to form the government.

Ottawa is the capital city of Canada. It is situated on the Ottawa River. The population of Ottawa is about 760,000 people.

Despite its small population, Canada is a great industrial nation, and manufacturing is the foremost sector of its economy, Canada is a main supplier to the USA of oil, gas, pulp and paper and electricity produced at its hydroelectric stations.

The leading industries are foods and beverages, primary metals (iron and steel), transportation equipment, paper, petroleum and coal products, wood products, textiles, clothing, machinery, nonmetallic minerals and furniture.

Nevertheless agriculture is of major importance to the economy as a whole and is basic in many areas. Three fourths of the cultivated area is in the prairie region producing wheat, oats, sugar beet, soya-beans, tobacco, potatoes.

Canada is among the world's leading wheat producers and is second in the export of wheat.

Basically, Canada has a free-enterprise economy.

What is a computer?

A computer is really a very specific kind of counting machine. It can do arithmetic problems faster than any person alive. By means of electric circuits it can find the answer to a very difficult and complicated problem in a few seconds.

A computer can «remember» information you give it. It stores the information in its «memory» until it is needed. When you are ready to solve a problem, you can get the computer to sort through its stored facts¹ and use only the proper ones. It works the problem with lightning speed. Then it checks its work to make sure there are no mistakes.

There are different kinds of computers. Some do only one job over and over again. These are special-purpose computers. Each specific application requires a specific computer. One kind of computer can help us build a spacecraft another kind of computer can help us navigate that spacecraft. A special-purpose computer is built for this purpose alone and cannot do anything else.

But there are some computers that can do many different jobs. They are called general-purpose computers. These are the «big brains» that solve the most difficult problems of science. They answer questions about rockets and planes, bridges and ships – long before these things are even built.

We used to think of a computer as a large machine with many buttons and flashing lights that took up a whole room.² But today computers are becoming smaller and smaller and are even being put inside other devices. Though these small devices are called microcomputers or minicomputers, they are still true computers.

Notes

¹ you can get the computer to sort through its stored facts

– можливо змусити ЕОМ розсортувати накопичені файли;

² took up a whole room²

– займав ціле приміщення.

What can computer do?

Computers are thought to have many remarkable powers. However, most computers whether large or small, have three basic capabilities. First, computers have circuits for performing arithmetic operations, such as addition, subtraction, division, multiplication and exponentiation. Second, computers have a means of communicating with the user. After all, if we couldn't feed information in and get results back, these machines wouldn't be of much use. However, certain computers for example minicomputers and microcomputers are used to control directly things such as robots, aircraft navigation systems, medical instruments, etc.

Third, computers have circuits, which can make decisions. Computer can solve a series of problems and make hundreds, even thousands, of logical decisions without becoming tired or bored. It can find the solution to a problem in a fraction of the time it takes a human being to do the job. A computer can replace people in dull, routine tasks, but it has no originality; it works according to the instructions given to it. A computer cannot do anything unless a person tells it what to do and gives it the appropriate information.

From the history of computers

The first generation of computers, which used vacuum tubes, came out in 1950. These computers could perform thousands of calculations per second. About 1960, the second generation of computers was developed and these could perform work ten times faster than their predecessors. The reason for this extra speed was the use of transistors instead of vacuum tubes. Second-generation computers were smaller, faster. One of the best of these second-generation computers is the Soviet BECM-6 (big electronic counting machine).

The third-generation computers began to appear in 1965. These computers could do a million calculations a second, which is 1000 times as many as first-generation computers: they are controlled by tiny integrated circuits and are consequently smaller and more dependable. Fourth-generation computers have now arrived. They are based on ICs greatly reduced in size due to microminiaturization, which means that the circuits are much smaller than before. As many as 1000 tiny circuits now fit onto a single chip. Fourth-generation computers are 50 times faster than third-generation computers.

The most recent mainframe computers based on very large scale integration are becoming available in the mid-1980's.

ЛІТЕРАТУРА

1 Мишина В. И. Английский язык. Грамматика / В. И. Мишина, Л. А. Сычева. – Краматорск: ДГМА, 2004. – 77 с.

2 Тестовые задания для самостоятельной работы по грамматике английского языка (для студентов I и II курсов) / сост. : Т. З. Косовская, Н. Н. Бобух. – Краматорск: ДГМА, 2005. – 48 с.

3 Grammar. Exercises. Tests. Tables / составители : Л. А. Штаба, А. Н. Лагутина, Н. И. Ковалева, Л. В. Ганжела. – Краматорск : ДГМА, 2006. – 100 с.

4 Верба Л. Г. Граматика сучасної англійської мови : довідник / Л. Г. Верба, В. Г. Верба. – Київ : Логос, 1997. – 352 с.

ДОДАТОК А

ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ

В умовах швидкого науково-технічного прогресу, комп'ютеризації, поширення контактів міжнародного співробітництва важливого значення набуває практичне володіння іноземною мовою. Навчання іноземним мовам є невід'ємним компонентом формування спеціаліста з вищою освітою, розвиває пізнавальну й розумову діяльність, розширює обсяг отриманої інформації у процесі роботи з іноземними джерелами. У ході навчання здійснюється можливість розв'язувати виховні та загальноосвітні завдання, набувати навичок і досвіду самоосвіти. Виходячи з кваліфікаційної характеристики випускника вищої школи та з урахуванням Болонської угоди сформульовано мету навчання іноземним мовам з урахуванням потреб спеціаліста – сформувати практичне володіння іноземною мовою як вторинним засобом усного й письмового спілкування у сфері професійної діяльності.

Розподіл етапів навчання

Курс навчання іноземним мовам у ВНЗ поділяється на три етапи. Ці етапи являють собою взаємозалежні частини курсу.

Завдання у сфері професійно-орієнтованого спілкування у формі читання та усної мови за досягнення мети навчання мають на увазі таке:

- сформувати вміння читати оригінальні тексти згідно з профілем фаху студента для одержання й використання наявної інформації.
- поглибити й розкрити практичне володіння усною мовою спілкування.

В результаті вивчення повного курсу іноземної мови студенти повинні вміти:

- самостійно читати тексти з різним цільовим призначенням: перегляду, ознайомлення та поглибленого читання. Читання з різними завданнями має на меті пошук інформації для прийняття самостійного професійно-значущого рішення;
- виконувати переклади, анотації і реферати наукових статей, складати повідомлення і доповіді;
- готувати захист курсових і дипломних проектів іноземною мовою (для студентів груп поглибленого вивчення мови);
- володіти усною мовою у формі монологічних висловлювань, діалогів, повідомлень за фахом на основі оригінальних джерел, обговорень, характерних для ситуацій спілкування з професійною метою.

На всіх етапах навчання читання та усна мова виступають як мета і засіб навчання.

На першому етапі здійснюється навчання початковим мовним умінням та навичкам (мовний матеріал першого етапу навчання добирають з урахуванням повторення шкільного мінімуму).

На другому етапі виробляються базові уміння і навички, необхідні для ознайомчого та навчального видів читання, а також для монологічного висловлювання, діалогу і бесіди.

На третьому етапі вдосконалюються уміння і навички у читанні та усній мові у процесі самостійного використання студентами іноземної мови при вивченні своєї спеціальності. На цьому етапі здійснюється перехід від вивчення іноземної мови як навчального предмету до її практичного застосування з професійною метою.

Іноземна мова належить до гуманітарних дисциплін, але викладання іноземної мови в ВНЗ тісно пов'язане з іншими дисциплінами навчального плану. Починаючи з другого етапу, студенти всіх спеціальностей вивчають іноземну мову, користуючись підручниками та навчальними посібниками фахової спрямованості.

Зміст навчання видам мовної діяльності за етапами навчання

Перший етап навчання

Завдання етапу: скорегувати на розширеному мовному матеріалі отримані раніше уміння й навички читання і подальше їх удосконалення з метою підготовки до різних видів читання.

Характер мовного матеріалу: тексти за широким профілем ВНЗ і тексти за країнознавчою тематикою.

Вимоги до мовних умінь: обсяг тексту 1200 друкованих знаків за 1 академічну годину, швидкість читання 220–250 друкованих знаків за хвилину з використанням словника.

Фонетика

Передбачено корегування основних фонетико-орфоепічних навичок, що засвоєні у середній школі.

Лексика

Лексичний мінімум на кінець I етапу має становити приблизно 1000 слів і словосполучень, включаючи частину шкільної лексики. На першому етапі передбачено розвиток уміння самостійно розкривати значення незнайомих похідних і складних слів у нових творах.

Граматика

Відомі учням із шкільного курсу явища набувають у вузівському курсі функціональної спрямованості: Word-order. Active voice. Plural form of the Noun. Possessive case. The Pronoun. Degrees of comparison of Adjectives and Adverbs. Modal Verbs.

Другий етап навчання

Завдання етапу: виробити уміння читати оригінальні тексти з метою цілковитого і точного розуміння інформації, що міститься у них, загального ознайомлення з їхнім змістом.

Характер мовного матеріалу має відповідати спеціальності, що вивчається.

Вимоги до мовних умінь. Обсяг тексту 1600 друкованих знаків за 1 академічну годину, швидкість читання 300–350 друкованих знаків за хвилину з використанням словника.

Лексика

Обсяг лексики – 2000 слів і словосполучень. До цього мінімуму входить загальнонаукова лексика та лексика за широким профілем ВНЗ і за фахом, що вивчається.

Словотворення: студент повинен самостійно розкривати закономірно виведені значення незнайомих похідних і складних слів, а також слів, що утворені за конверсією.

Граматика

Active Voice. Passive Voice. Modal Verbs. Sequence of Tenses. Non-finite forms of the Verb (the Infinitive, the Participle, the Gerund). Direct Speech. Indirect Speech. Compound Sentences.

Третій етап навчання

Завдання етапу: самостійно читати тексти з різними цілями: перегляду, ознайомлення, поглибленого вивчення, анотування тощо.

Характер мовного матеріалу: оригінальні тексти за фахом.

Вимоги до мовних умінь: обсяг тексту 1800 друкованих знаків за 1 академічну годину (зі словником), швидкість читання 400–450 друкованих знаків за хвилину (для навчального читання).

Лексика

Мінімум має становити 2500 слів і словосполучень.

Словотворення: студент повинен засвоїти словотвірні морфемі і моделі, що є характерними для спеціальності, що вивчається, особливо в галузі термінотворення.

Граматика

Ознайомлення з граматичними і семантичними засобами зв'язку тексту як єдиного цілого: Complex Object. Complex Subject. Conditional Sentences.

Система контролю та критерії оцінювання знань студентів за курсом «Іноземна мова»

Контроль засвоєння курсу «Іноземна мова» складається із поточного контролю (оцінка поточних знань протягом вивчення курсу) та підсумкового контролю (складання заліку/іспиту за курсом «Іноземна мова»).

Система поточного контролю.

Поточний контроль знань за курсом «Іноземна мова» має таку схему виконання (рис. А.1).

Рейтинг модуля складається з суми оцінок за:

- аудиторну роботу студента впродовж вивчення навчального матеріалу модуля;

- позааудиторну самостійну роботу студента впродовж вивчення навчального матеріалу модуля;
- модульний контроль.

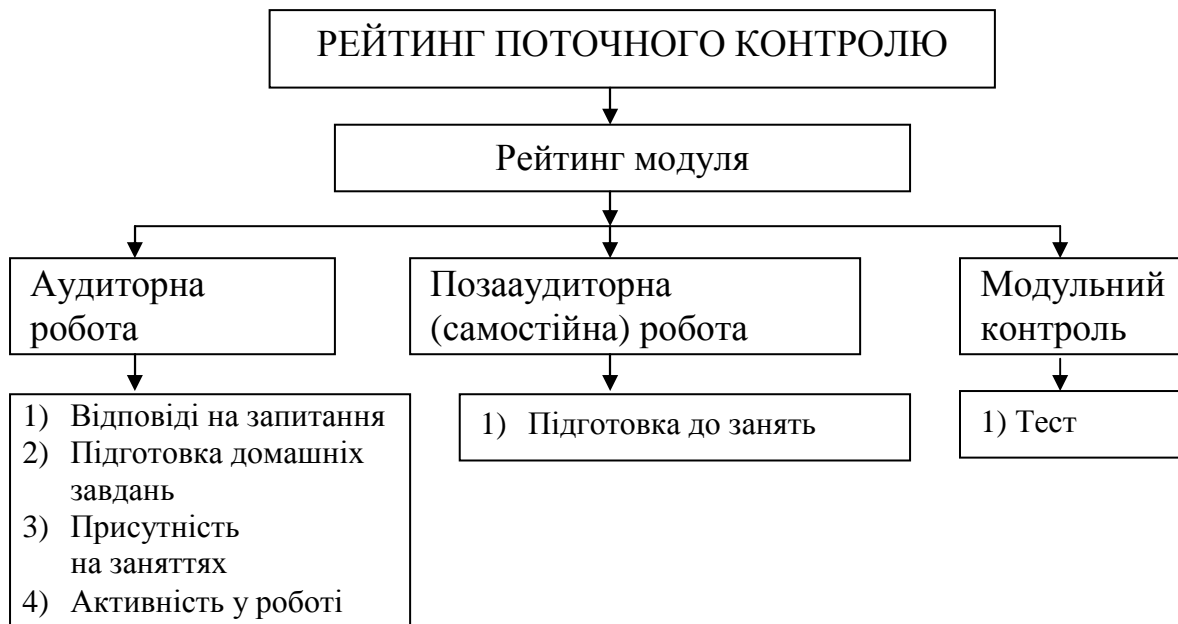

Рисунок А.1

Оцінка аудиторної роботи

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в рейтинговій бальній системі. Наприкінці вивчення навчального модуля викладач виставляє оцінку за аудиторну роботу студента. Цю оцінку викладач трансформує в інші системи оцінювання (національну, ECTS). Рейтинг оцінки аудиторної роботи додається до загального рейтингу модуля.

Оцінка позааудиторної роботи

Позааудиторна оцінка самостійної роботи складається із оцінки рівня підготовки до практичних занять. Рівень підготовки до практичних занять оцінюється в аудиторній роботі.

Оцінка модульного контролю

Модульний контроль складається з оцінки результатів виконання тесту. Система оцінки тесту передбачає оцінку порівняльних, асоціативних і методологічних знань студентів. Тест складається із завдань різного рівня складності, сформованого за системою Mastery Learning (різнорівневе опитування).

Низький рівень складності (Н) передбачає тільки відкритий тест із варіантами відповіді, матеріал для відповіді поширений у рекомендованих літературних джерелах, тест має просту логіку відповіді (можна здогадатися самостійно навіть без літератури).

Середній рівень складності (С) передбачає як відкритий тест із варіантами відповіді, так і закритий тест на визначення поняття. Матеріал для відповіді потребує присутності студента на заняттях (записи конспекту) або самостійної поглибленої роботи із рекомендованими літературними джерелами (ретельне вивчення).

Високий рівень складності (В) передбачає тільки закриті тести теоретичного (I) або практичного (II) характеру. Рішення тесту потребує обов'язкової присутності на практичних заняттях (із написанням конспекту) та глибокого вивчення із аналізом рекомендованої літератури.

Визначення результатів поточного контролю

Поточний контроль оцінюється за результатами рейтингу модулю. Визначення рейтингу за поточні знання студентів наведено в таблиці А.1.

Таблиця А.1

Вид поточного контролю	Кількість зарахованих балів		Оцінка за шкалою ECTS		Коментарі
	мінімум	максимум	мінімум	максимум	
Аудиторна робота	5	10	Е	А	Підсумковий контроль складений

Якщо за результатами поточного модульного контролю студентом не набрано мінімальну кількість балів (55), він обов'язково проходить підсумковий контроль (складання модулю / заліку / іспиту).

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль передбачає перевірку знань курсу «Іноземна мова» наприкінці вивчення цього курсу. Підсумковий контроль припускає перевірку теоретичних і практичних знань і умінь студентів з усіх питань курсу. Умови складання підсумкового контролю мають три варіанти дій, які наведені нижче:

1) Підсумок оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного модульного контролю, завдання якого оцінюються у діапазоні від 0 до 100 балів. Підсумковий бал за результатами поточного модульного контролю визначається під час останнього заняття та є основою для виставлення підсумкового контролю по дисципліні «Іноземна мова».

2) Викладач має право виставити підсумковий контроль при умові, якщо студент набрав не менше 55 балів за підсумком поточного модульного контролю.

3) Студент, що не набрав за результатами підсумкового модульного контролю 55 балів, зобов'язаний складати модуль / залік / іспит.

Під час контролю студенту пропонується виконати теоретичні і практичні завдання за системою оцінки Mastery Learning, для чого

надаються залікові завдання, що мають типовий характер і повинні оновлюватися не менше, ніж один раз у 2 роки. Оцінювання заліку (навчальних досягнень) студентів при вивченні дисципліни «Іноземна мова» наведено в таблиці А.2.

Таблиця А.2

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Коментарі результатів складання заліку
A	90–100	5 (відмінно)	Складено успішно
B	81–89	4 (добре)	Складено успішно
C	75–80	4 (добре)	Складено успішно
D	65–74	3 (задовільно)	Складено успішно
E	55–64	3 (задовільно)	Складено успішно
FX	30–54	2 (незадовільно)	Не складено, але надано можливість повторного складання
F	0–29	2 (незадовільно)	Не складено із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Дисципліна вважається засвоєною, якщо продемонстровано:

- 1) задовільні знання у викладі теоретичного матеріалу з вживанням відповідної термінології і лексики та наведенням відповідних прикладів;
- 2) припускаються мовні помилки, які не спотворюють основний зміст відповіді;
- 3) враховуються семантична насиченість відповіді, повнота викладення, вміння виразити свої думки із наданого питання.

Дисципліна не вважається засвоєною, якщо виявлено:

- 1) незнання теоретичного матеріалу курсу і невміння виразити свої думки із запропонованого питання;
- 2) незадовільні вміння і навички практичного застосування іноземної мови та вміння висловити свої думки;
- 3) значні мовні помилки, що спотворюють зміст відповіді;

Протягом складання заліку при необхідності студенту можуть бути поставлені додаткові питання.

Зауваження щодо самостійного опрацювання матеріалу студентами заочної форми навчання

Розпочинаючи переклад тексту, необхідно виходити з того, що відношення між словами англійського речення визначаються не зміною закінчень слів, а місцем слів в реченні і наявністю службових слів — сполучників та прийменників. В англійській мові розповідне поширене речення, за винятком емфатичного, зазвичай має певний, сталий порядок

слів. Тому при перекладі англійського речення необхідно виходити з цього «твердого» порядку слів і відповідно знаходити значення і функцію слова в реченні. Це тим більш важливо, що в англійській мові слово без зміни своєї форми може мати різні значення і входити до складу різних частин мови. Більш того, більшість слів у складі однієї й тієї ж частини мови, до якої воно відноситься, може мати декілька значень. При виборі значення слова необхідно виходити з місця слова в реченні, його функції та зв'язку з іншими словами в реченні. Визначивши функцію слова в реченні за його синтаксичними та морфологічними ознаками, необхідно визначити, до якої частини мови воно належить, і лише потім шукати значення цього слова в словнику.

Складні речення бувають складносурядними і складнопідрядними. Складносурядні речення складаються з двох або більше простих речень, які аналізуються згідно зі структурою простого речення. Складнопідрядні речення складаються з головного і підрядного речень. Кожне підрядне речення необхідно розглядати як розгорнутий член головного речення. Отже підрядні речення відповідають членам простого речення.

Перед здійсненням перекладу необхідно прочитати весь текст, або, на крайній випадок, один-два абзаци, з тим, щоб мати загальну уяву, про що йдеться в статті або в уривку. Загальне уявлення про зміст тексту допоможе вибрати зі словника вірне значення слова після того, коли буде визначено, до якої частини мови це слово відноситься.

При перекладі тексту ні в якому разі не можна спочатку виписувати всі незнайомі слова та шукати їх значення в словнику, а потім приступати до перекладу, як це звичайно роблять студенти. Такий метод роботи призводить до вибору випадкових значень слів без залежності від тексту та функцій слів в реченні та має результатом викривлення значення тексту.

Також не можна перекладати текст без граматичного аналізу речень, керуючись лише значенням слів та загальним знанням предмету, з якого написано статтю. Такий спосіб призводить до того, що студент надає реченню такий зміст, який йому підказують знання даного предмету і підібрані згідно з цим знанням значення слів, а не той зміст, який передається автором.

Таким чином, при перекладі тексту необхідно поєднувати граматичний аналіз з вибором значень слів згідно з їх функцією в реченні, виходячи із загального змісту тексту.

При перекладі тексту потрібно також завжди пам'ятати про необхідність викладання правильною літературною мовою, тобто з дотриманням всіх мовних норм.

Навчальне видання

**ГОНЧАРОВА Олена Вікторівна,
КОРОТЕНКО Євген Дмитрович,
КОВАЛЬОВА Наталія Іванівна,
КОСОВСЬКА Тетяна Зіновіївна**

ГРАМАТИКА СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник

**для студентів вищих навчальних закладів
денної та заочної форм навчання**

Редактор

Я. О. Бершацька

Комп'ютерна верстка О. П. Ордіна

135/2009. Підп. до друку

Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Ум.-друк. арк. . Обл.-вид. арк.

Тираж прим. Зам. №

Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Шкадінова, 72.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК №1633 від 24.12.03.